

УХАА ХУДАГ ТӨСӨЛ

**ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ЦОГТЦЭЦИЙ СУМЫН “УХАА ХУДАГ”
ОРДОД MV-011952 ТООТ ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРӨЛ ЭЗЭМШИГЧИЙН
2022 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ
БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

АШИГТ МАЛТМАЛЫН ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ДУГААР : MV-011952
АЖ АХУЙН НЭГЖИЙН РЕГИСТРИЙН ДУГААР : 2887746

Хянасан:

БОАЖЯ-ны ХБОБНУГ-ын
ахлах шинжээч _____

Ц.Жаргалнэмэх

Хэрэгжилтийг гаргасан:

Энержи Ресурс ХХК-ийн
Үйл ажиллагаа хариуцсан
дэд ерөнхийлөгч _____

Ц.Баасандорж

Энержи Ресурс ХХК-ийн
Байгаль орчны менежер _____

П. Батболд

П.Батболд

ГАРЧИГ

1. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА	2
2. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ	9
3. УХАА ХУДАГ ТӨСЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ, ГОЛ ҮР ДҮН	11
4. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	13
5. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	39
6. ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	44
7. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	46
8. ТҮҮХ СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	47
9. ОСОЛ ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	47
10. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	56
10. УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	65
12. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР	75
13. ОЛОН НИЙТЭД ТАЙЛАГНАХ ХУВААРЬ, ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	104
14. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ЗАРДАЛ	110
14. ДҮГНЭЛТ	111
15. ХАВСРАЛТ	112

1. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Монгол Улсын нийгэм, эдийн засгийн хөгжил, бизнест тодорхой хувь нэмэр оруулах, нэн ялангуяа нүүрс, нүүрсэн химийн бүтээгдэхүүний олборлолт, үйлдвэрлэл, борлуулалтыг нэмэгдүүлэх, энэ чиглэлээр дэлхийн зах зээлд баттай байр суурь эзлэх эрхэм зорилготойгоор “Энержи Ресурс” ХХК нь 2005 оны 4-р сарын 22-нд байгуулагдсан үндэсний хөрөнгө оруулалттай компани юм. Тус компани нь “Ухаа худаг” төслийн хүрээнд Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт байрлах Ухаа худаг коксжих нүүрсний ордыг 2009 оноос олборлож эхэлсэн нь коксжсон нүүрсний зорилготой зах зээлд хүргэхэд томоохон алхам болсон. “Энержи Ресурс” ХХК нь өндөр хөгжилтэй орнуудад мөрддөг олон улсын стандартыг эх орондоо нэвтрүүлж, бодит ажил хэрэг болгон хариуцлагатай уул уурхайн жишиг тогтоохыг зорьж, Монгол улсад өрнөж буй их бүтээн байгуулалтад өөрийн хувь нэмрээ оруулан ажиллаж байна. Тус компани нь Ухаа худаг төслийн хүрээнд явагдаж байгаа бүхий л үйл ажиллагааны явцад байгаль орчныг хамгаалах багц хууль, стандартууд, Олон улсын стандартыг даган мөрдөж, төслийн үйл ажиллагааны явцад гарч байгаа сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, байгаль орчныг хамгаалах зорилготойгоор ажилладаг. “Энержи Ресурс” компани нь 2007 онд Ухаа Худагийн ордын ашигт малтмал ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг эзэмших болсноор ордыг ашиглах ТЭЗҮ, Баяжуулах үйлдвэрийн ТЭЗҮ зэргийг боловсруулан батлуулж, 2008 оны 10 сараас ашиглалтын өмнөх үйл ажиллагааны гэрээний дагуу уулын бэлтгэл ажлыг эхлүүлсэн ба 2009 оны 4 сард улсын комисс Ухаа Худагийн уурхайг байнгын ашиглалтанд хүлээж авснаар хөрс хуулалт, нүүрс олборлолтын ажлыг эхлүүлсэн.

Ухаа худаг уурхай, үйлдвэрийн үйл ажиллагаа 2022 онд 143 хоногийн зогсолт хийсэн ба оны 10-р сарын 30-ны гүйцэтгэлээр 3.3 сая тн нүүрс олборлосон байна.

11952А тусгай зөвшөөрлийн булангийн цэгүүдийн солбицолууд

Дугаар	Х	У
11952А - 4	4835630.651	536106.290
11952А - 1	4839519.390	536085.354
11952А - 2	4839364.841	543699.684
11952А - 3	4835676.639	543725.328

“Энержи Ресурс” компани нь Монгол улсын хөгжил дэвшил, үйлвэржилт, шинэчлэлд тодорхой хувь нэмэр оруулах, “Ухаа Худаг” нүүрсний ордыг цогц байдлаар ашиглах зорилтын хүрээнд уурхайн нүүрс олборлолтын үйл ажиллагаатай зэрэгцүүлэн жилд 15 сая нүүрс хүлээн авч баяжуулах үйлдвэр, 18 МВт конденсатын цахилгаан станц, хаягдлыг усгүйжүүлэх үйлдвэр, уурхайн ажиллагсдын “Галлерей кемп”, гүний ус олборлох худаг, ус цэнгэгжүүлэх байгууламж, Ухаа худаг-Гашуун сухайтын чиглэлийн 245 км хатуу хучилттай зам, 5000 хүн ам оршин суух “Цэций” хороолол орон сууц, хоногт 1200м³ ус цэвэршүүлэх цэвэрлэх байгууламж болон бусад ахуйн барилгыг барьж ашиглалтанд оруулсан.

1.1 Ухаа худаг нүүрсний уурхай

“Энержи Ресурс” ХХК нь уурхайн олборлолтын чиглэлээр ашигт малтмалын эрэл хайгуул, нөөцийн үнэлгээ, уурхайн урт, дунд болон богино хугацааны төлөвлөлт, ISO, GB, MNS стандарт шаардлагуудыг хангасан нүүрсний чанарын бүрэн хэмжээний судалгаа, уул уурхайн хүнд машин механизмын засвар үйлчилгээ, ашигт малтмалын олборлолт зэрэг 10 гаруй чиглэлд үйл ажиллагаа явуулж байна. Ордын нүүрсний тогтоцоос хамааран нүүрсний хаягдал бохирдлын хэмжээг багасгах зорилгоор нүүрс олборлолтын доголдууд дээр Hitachi 1200 болон Liebherr 9250 урвуу хутгуурт гидравлик экскаваторууд болон уурхайн дотоод тээвэрлэлтэнд Caterpillar фирмийн автосамосвалуудыг ашигладаг. Уурхай 12 цагийн 2 ээлжээр, 24 цагийн турш ажилладаг бөгөөд үйл ажиллагаа хэвийн үед 700 орчим хүн ажилладаг.

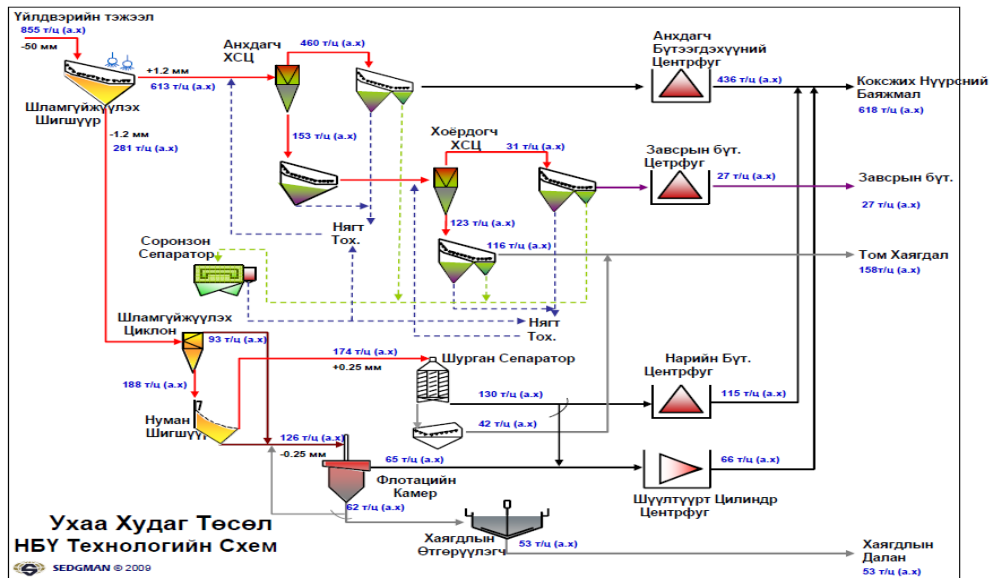
Зураг 1.1. Нүүрсний уурхай

1.2 Нүүрс баяжуулах үйлдвэр

Ухаа Худаг төслийн хүрээнд жилд тус бүр 5 сая тонн нүүрс угааж, боловсруулах хүчин чадалтай 3 модуль бүхий Нүүрс баяжуулах үйлдвэр (НБҮ) Австралийн Седжмен компанийн зураг төслөөр баригдсанаас эхний модулийг 2011 оны 6-р сард, 2-р модулийг 2012 оны эхний хагаст ашиглалтанд оруулж жилдээ 10 сая тонн нүүрс хүлээн авч баяжуулсан ба 3-р модулийг 2013 оны 7 сард оруулснаар жилийн хүчин чадал 15 сая тонн болж өргөжсөн. 2022 оны 10-р сарын 30-ны байдлаар 1.4 сая тн коксжсон нүүрс боловсруулсан байна.

Зураг 1.2. Нүүрс баяжуулах үйлдвэр

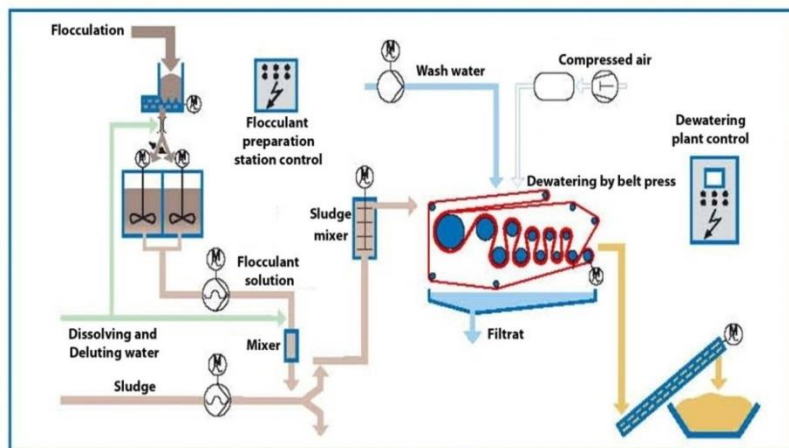

Зураг 1.3. Нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн технологийн схем

1.2.1. НБУ-ийн хаягдлыг усгүйжүүлэх үйлдвэр

Нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн хаягдлыг усгүйжүүлэх ажиллагаанд шинэ техник технологийг ашиглан байгаль орчинд ээлтэй нөхцлөөр шийдвэрлэхээр Нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн Хаягдлыг усгүйжүүлэх байгууламжийг барьж байгуулан 2013 оны 12-р сард ашиглалтанд оруулсан.

Уг байгууламж нь баяжуулах үйлдвэрийн хаягдлыг усгүйжүүлж, гарсан усны 67%-85%-ийг эргүүлэн ашиглахад зориулагдсан үйлдвэр юм. Үйлдвэрт 8 ширхэг усгүйжүүлэх төхөөрөмжийг суурилуулсан ба нэг төхөөрөмж нь цагт 75.3 м³ хаягдлыг базаж 65 м³ шүүгдсэн ус, 21 тн хуурай хаягдал болгон ялгана. Шүүгдсэн усыг технологийн шугаманд эргүүлэн ашигладаг.

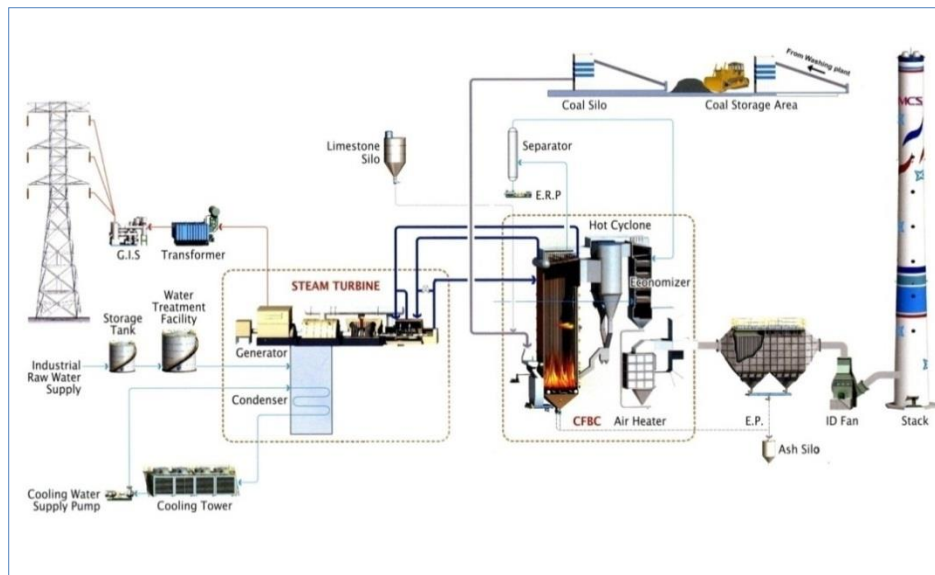
Зураг 1.4. Хаягдлыг усгүйжүүлэх үйлдвэрийн технологийн схем

1.3. Дулааны цахилгаан станц

“Энержи Ресурс” ХХК-ийн Ухаа худаг коксжих нүүрсний ордыг түшиглэн 18 МВт-ын хүчин чадалтай цахилгаан станц барьж, 2011 оны 9 сарын 24-нд ашиглалтанд оруулсан. Тус станц нь уурхайн болон дэд бүтцийн төслүүдийн эрчим хүчний бүхий л хэрэгцээг хангахаас гадна төвийн эрчим хүчний системээс алслагдсан Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумыг цахилгаанаар найдвартай хангаж байна. Монголдоо анх удаа дотоодын чадварлаг инженерүүдийн ур ухаанаар боссон энэхүү цахилгаан станц говь нутгийн байгалийн онцлогт нэн тохиромжтой хуурай хөргөлтийн систем, шаталтын үр дүнд үүссэн байгаль орчинд хортой үнсийг цахилгаан ионжих аргаар ялгах цахилгаан фильтр, усны бага хэрэглээ гээд технологийн олон давуу талыг агуулсан тул одоогоор Монголд ажиллаж буй бусад цахилгаан станцуудтай харьцуулахад усыг 4-5 дахин хэмнэх боломжтой. Дулаан цахилгаан станц нь 2022 оны 10 сарын 01-ний байдлаар 77,900,208 кВт. Цахилгаан эрчим хүч үйлдвэрлэсэн байна.

Зураг 1.5. Цахилгаан станц

Зураг 1.6. Дулааны цахилгаан станцын технологийн схем

Цогтцэций сум, Цэций хорооллын хэрэглээнээс гарсан ахуйн бохир ус цэвэрлэх байгууламж

- Хүчин чадал: 1200 м3/хоног
- Бүрэн автомат цэвэрлэх байгууламж ба 96 % хүртэл цэвэрлэх боломжтой.
- 35х20 м-ийн талбайтай аваарийн сан- 1ш, 35х20 м-ийн талбайтай лагийн сан 1ш, 1400 м3-ийн 4 ш шүүрүүлэх талбайтай.
- Чехийн SPR технологитой

1.5. Уурхайн ажиллагсдын хотхон

2013 оны 1 сард Цогтцэций суманд олон улсын жишигт нийцсэн, боловсролын орчин үеийн Мөрөөдөл нэртэй томоохон цогцолбор болох 640 хүүхдийн дунд сургууль, 144 хүүхдийн цэцэрлэг, 100 хүүхдийн дотуур байр бүхий иж бүрэн байгууламж Өмнөговь аймгийн болон тус компанийн хөрөнгө оруулалтаар байгуулагдаж үйл ажиллагаагаа явуулж эхэлсэн.

Компанийн ажиллагсдын нийгмийн асуудлыг цогцоор шийдэх бодлогын хүрээнд “Цэций” нэртэй орон сууцны хороолол болон 377 айлын хашаатай бүрэн тохижуулсан ажилчдын гэр хорооллыг барьж байгуулсан. 2014 онд “Цэций” хороололд 480 айлын орон сууц ашиглалтанд орж, нийт 708 айл өрх тус хороололд амьдарч байна.

1.6. Ухаа худаг Гашуун сухайт чиглэлийн авто зам

“Энержи Ресурс” компани Ухаа Худаг – Гашуун сухайт чиглэлийн 245 км хатуу хучилттай замыг барьж байгуулах ажлыг амжилттай хэрэгжүүлж, 2011 оны 10-р сард ашиглалтанд оруулсан. Хатуу хучилттай авто зам ашиглаж байгаа нь уурхайн тээвэрлэлтийн хүчин чадал, бүтээмжийг нэмэгдүүлснээс гадна хайрган хучилттай зам ашигласнаас үүдэлтэй тоосжилтыг эрс бууруулж, говь нутгийн байгалийн тэнцвэрт байдлыг хадгалахад бодитой хувь нэмэр оруулж байна. Замыг Засгийн газрын 2013 оны 299-р тогтоолоор 2014 оны 02 сарын 14-өөс хойш төрийн өмчид шилжүүлсэн бөгөөд одоогоор энэхүү замын хувьцааны 40%-ийг төрийн өмчит “Эрдэнэс таван толгой” ХХК, 40%-ийг “Энержи Ресурс” ХХК, 20%-ийг Орон нутгийн өмчит “Таван толгой” ХХК тус тус эзэмшиж байгаа. Авто зам төрийн өмчид шилжсэнтэй холбоотойгоор замын менежмент, засвар үйлчилгээ, аюулгүй байдлын хяналт зэрэг асуудлыг “Гашуунсухайт автозам” ХХК хариуцан замын үйл ажиллагааны тогвортой байдлыг ханган ажиллаж байна.

Зураг 1.8. Хатуу хучилттай нүүрс тээврийн зам

1.7. Цагаан Хад Нүүрс ачиж буулгах талбай

Нүүрс буулгах агуулах болон Гаалийн хяналтын талбай нь Өмнөговь аймгийн Ханбогд сумын Номгон багийн нутагт, Цагаан хад нэртэй газарт орших бөгөөд сумын төвөөс урагш 75км, Гашуун

сухайтын хилийн боомтоос 20 гаруй км зайд байрлана. Цагаан хадны нүүрс ачиж буулгах талбайд БНХАУ-сад экспортлох нүүрсийг талбайгаас дахин ачиж хилийн шалган нэвтрүүлэх болон гаалийн хяналт-бүрдүүлэлт хийдэг. Энэ талбай нь нийт 10 га талбайг эзэлдэг. Нүүрс ачиж буулгах талбайн ажиллагсад, засварын газрын ажилчдын хотхонд 35 гэр, 3 контейнэр хаус бүхий кэмп, цахилгаан дулааны эх үүсвэрийн барилга, хоолны газар, ундны ус цэвэрлэх байгууламж, угаалга болон нийтийн халуун усны газар, авто гараж, шалган нэвтрүүлэх байр, спортын талбай зэргээс бүрддэг. Нүүрс ачиж буулгах талбайд нийт 4 дугуйт ачигч, усны 1 машин, 60 орчим хүн ажилласан.

Зураг 1.9. Цагаан хадны нүүрс ачиж буулгах талбай

1.8 Шатахуун түгээх станц

Шатахуун түгээх станцыг Ухаа худаг уурхайд ажиллаж буй техник хэрэгслийг түлшээр найдвартай хангах зорилгоор 2019 онд үйл ажиллагаандаа шилжүүлэн авсан. Шатахуун түгээх станц нь шатахуун далд нөөцлөх 50м³-н багтаамжтай 3, ил 24ш нөөцлөх сав болон тээврийн машин орж гарах, зам шатахуун буулгах хэрэгсэл, технологийн худгууд, хаягдлын сан, шатахуун буулгах талбай, шатахуун түгээгүүрүүд, шатахуун түгээх станцын ажилчдын амрах байр зэргээс бүрддэг.

2. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

Ухаа Худаг ордоос нүүрс олборлох, боловсруулах, тээвэрлэх төслийн үйл ажиллагаанаас тухайн нутаг дэвсгэр, бүс нутгийн байгаль орчинд үзүүлэх гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүдийг 2019 онд шинэчлэн боловсруулсан төслийн байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээнд тодорхойлсон байдаг. Төсөл хэрэгжиж байгаа бүс нутагт “Энержи Ресурс” ХХК-аас гадна “Эрдэнэс Таван толгой” ХК, “Таван толгой” ХК зэрэг бусад аж ахуйн нэгжүүд нүүрсний уурхайн ба тэдгээрт туслах дэд бүтцийн төсөл хэрэгжүүлдэг учраас тухайн газрын хүрээлэн буй орчинд үзүүлэх нөлөөлөл нь хам шинж чанартай юм.

Ухаа Худаг ордоос нүүрс олборлох, боловсруулах, тээвэрлэх төслийн үйл ажиллагаанаас үүсэх гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүдийг түүнд өртөх орчноор нь буюу агаар, гадаргын болон газар доорх ус, хөрс, амьтан ургамлын аймгийг хамруулан дараах байдлаар тодорхойлсон.

Агаарын чанарт үзүүлэх гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд

Гол сөрөг нөлөөллүүд:

- Ил уурхайн хөрс хуулалт, нүүрс олборлох, ачиж буулгах үйл ажиллагаа болон хөдөлгөөнт эх үүсвэрээс агаарт PM10-аас жижиг хэмжээтэй нарийн ширхэгт тоосонцорын хэмжээ ихсэх.
- Элэгдэл эвдрэлд өртсөн газраас салхины болон хөдөлгөөнт техникийн нөлөөгөөр тоосжилт үүсэх.
- Тэсэлгээ, уурхайд ажиллаж байгаа техник, тоног төхөөрөмжөөс үүсэх дуу шуугиан.
- Цахилгаан станц ба бага оврын халаалтын зуух, хүнд даацын болон бусад техникээс бохирдуулагч хий агаарт ялгарах.

Болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд:

- Нүүрс ачиж буулгах талбай дахь нүүрсний овоолгуудыг удаан хугацаагаар хадгалснаас нүүрс өөрөө халж шатан хүлэмжийн хий ялгаруулж агаарын чанарт нөлөөлөх.
- Төслийн хэмжээнд ашиглаж байгаа хатуу хучилттай зам эвдрэх, зам засах зэргээс шалтгаалан шороон зам гарган ашигласнаас агаарт тоосжилт үүсэх.
- Баяжуулах үйлдвэрт ашиглагдах химийн хортой болон аюултай бодисуудын агуулах сав, шатахуун түгээх станцын агуулахаас нэвчилт үүсэх эсвэл байгалийн гамшгийн улмаас бодис материал алдагдсанаас агаарт химийн бодис ууршин тухайн орчны агаарыг бохирдуулах.

Усны чанарт үзүүлэх гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд

Гол сөрөг нөлөөлөл:

- Төслийн үйл ажиллагаанд зориулан Наймантын хөндийн гүний ус олборлолтоос шалтгаалан гүний усны түвшин буурах.
- Уурхайн олборлолтын явцад шүүрүүлэлтийн усыг шавхсанаас гүний усны түвшин буурах.

Болзошгүй сөрөг нөлөөлөл:

- Уурхайн хотхон болон ажилчдын кэмийн бохир ус цэвэрлэх байгууламжийн эвдрэл гэмтэл, технологийн горим алдагдсанаас үүдэн гадаргын болон газрын доорх усны чанар найрлагад нөлөөлөх.
- Баяжуулах үйлдвэрт ашиглагдах химийн хортой болон аюултай бодисуудын агуулах сав, шатахуун түгээх станцуудын агуулахаас нэвчилт үүсэх, байгалийн гамшгийн улмаас бодис материал алдагдсанаас хөрсөнд нэвчин уст үеийг бохирдуулах.
- Хаягдал чулуулгийн овоолго дахь хүчил шүлтийн тэнцвэр алдагдаж хүчиллэг урсацын нөлөөгөөр гадаргын болон газрын доорх ус бохирдох.
- Баяжуулах үйлдвэрийн эргэлтийн усан сангаас гүний усанд нэвчилт үүсч усны чанарт нөлөөлөх.

- Наймантын хөндийн гүний ус олборлолтоос шалтгаалан малчдын гар худгуудын усны түвшин буурах.

Хөрсний чанарт үзүүлэх гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд

Гол сөрөг нөлөөлөл:

- Олборлолт явуулах талбайн шимт хөрсийг хуулж овоолго үүсгэснээр тухайн газрын хэлбэр төрхөд өөрчлөлт орох.
- Шинээр барилга байгууламж барих, зам гаргах зэргээс хөрсөн бүрхэвч эвдрэл элэгдэлд орох.

Болзошгүй сөрөг нөлөөлөл:

- Салаа зам үүсгэснээс шалтгаалан хөрс эдэгдэл эвдрэлд орох.
- Химийн бодис, тос тосолгооны материал, бохир ус асгарсанаас шалтгаалан хөрс бохирдох.
- Хуурай хог хаягдлыг зөвшөөрөлгүй газар хаяснаар хөрс бохирдох.
- Борооны усны угаагдал, үерийн усны улмаас бохирдол зөөгдөн хөрсөн бүрхэвчийг бохирдуулах.
- Наймантын хөндийн гүний ус олборлосноос шалтгаалан хөрсний чийгийн хэмжээ багасч хөрсний үржил шимт чанар муудах.

Ургамлан бүрхэвчид үзүүлэх гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд

Гол сөрөг нөлөөлөл:

- Олборлолт явуулах талбайн шимт хөрсийг хуулж овоолго үүсгэснээр тухайн газрын ургамлан бүрхэвч устах.
- Шинээр барилга байгууламж барих, зам гаргах зэргээс хөрсөн бүрхэвч эвдрэл элэгдэлд орж тухайн хэсгийн ургамлан бүрхэвч доройтох.

Болзошгүй сөрөг нөлөөлөл:

- Салаа зам үүсгэснээс шалтгаалан хөрс элэгдэл эвдрэлд орж ургамлан бүрхэвчид нөлөөлөх.
- Химийн бодис, тос тосолгооны материал, бохир ус асгарснаас шалтгаалан ургамлын ургалтанд нөлөөлөх.
- Төслийн үйл ажиллагааны улмаас үүсэх тоосжилт ургамлын гадаргууд бууснаар фотосинтезийн процессийг багасгаж ургамлын ургалтанд нөлөөлөх
- Наймантын хөндийн гүний ус олборлолтын улмаас хөрсний чийг багасч ургамлан бүрхэвч сийрэгжих.

Биологийн төрөл зүйлд үзүүлэх гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд

Гол сөрөг нөлөөлөл:

- Уул уурхай түүнийг дагасан үйлдвэр, суурьшлаас тухайн бүс нутгийн амьтан дайжих, дүрвэх.
- Уурхайн хөрс хуулалт, хашаажуулалт зэргээс амьтны амьдрах орчин, идэш тэжээл хязгаарлагдах.

Болзошгүй сөрөг нөлөөлөл:

- Нүүрс тээврийн зам хөндлөн гарах амьтад машинд дайруулах.
- Өндөр хүчдэл болон цахилгааны шугамын шувуу үргээгч эвдэрсэнээс шувуу цахилгаанд цохиулах.

3. УХАА ХУДАГ ТӨСЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ, ГОЛ ҮР ДҮН

Өмнөговь аймгийн Цогтцэций суманд орших Ухаа худагийн ордоос нүүрс олборлох, боловсруулах, тээвэрлэх төслийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайланг боловсруулахдаа БОНХЯ-ны сайдын 2019 оны 10 сарын 19-ны өдрийн А-618 тушаалаар батлагдсан “Байгаль орчны менежмент төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам”-ыг баримталсан болно.

Байгаль орчны менежмент төлөвлөгөөнд тусгагдсан ажлууд түүний биелэлтийн тоон үзүүлэлэлтийг дараах хүснэгтэнд нэгтгэн илэрхийлэв.

Хүснэгт 3.1 Байгаль орчны менежмент төлөвлөгөөд тусгагдсан ажлуудын хэрэгжилт

№	Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээний төрөл	Төлөвлөсөн ажлын тоо	Гүйцэтгэсэн ажлын тоо	Хийгдэж буй болон хойшлогдсон ажлын тоо
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	29	28	1
2	Нөхөн сэргээлт	5	5	-
3	Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээ	2	1	1
4	Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох	1	1	-
5	Түүх соёлын өвийг хамгаалах	0	0	-
6	Осол эрсдэлийн менежмент	9	9	-
7	Хог хаягдлын менежмент	9	9	-
8	Удирдлага зохион байгуулалтын арга хэмжээ	10	10	-
9	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	18	18	-
10	Олон нийтэд тайлагнах үйл ажиллагаа	6	6	-
Нийт		89	87	2

2022 оны Ухаа худаг төслийн Байгаль орчны менежмент төлөвлөгөөний хүрээнд хэрэгжүүлсэн гол үйл ажиллагаанууд, түүний үр дүнг дурдвал:

- Уурхайн хаягдлын овоолгын биологийн нөхөн сэргээлт хийсэн 3.0 га талбайд усалгаа арчилгааг хийж гүйцэтгэлээ.
- Уурхайн хаягдлын овоолгын 10 га талбайг хэлбэршүүлэн налууулж шимт хөрсөөр хучих ажлыг хийж гүйцэтгэв.
- Засгийн газрын 2020-2024 оны мөрийн хөтөлбөрт тусгагдсан Монгол орны хэмжээнд уул уурхайн үйл ажиллагааны улмаас эвдэрч эзэнгүй орхигдсон талбайг нөхөн сэргээх зорилтын хүрээнд манай компани гар аргаар алт олборлосон Өмнөговь аймгийн Баяндалай сумын Баян цагааны нуруу нийт 7 га эвдрэлтэй талбайд техникийн нөхөн сэргээлтийг холбогдох стандартын дагуу амжилттай хийж гүйцэтгэж байна.

“Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөнийг хүрээнд Энержи Ресурс ХХК-ийн мод тарьж ургуулах урт хугацааны төлөвлөлтийн дагуу говь цөлийн бүсэд хамгаалалтын ойн зурвас байгуулах замаар газар нутгийг хөрсний доройтол, цөлжилтөөс хамгаалах, ойжуулалтын ажлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлэх, тус ажлыг шинжлэх ухааны зохих аргачлалд тулгуурлан ойн мэргэжлийн байгууллагатай хамтран ажиллаж байна. Энэ жилийн цар тахал, хил гаалын нөхцөл байдлаас шалтгаалан уурхай зогсолттой байсан бөгөөд хаврын мод тарилтын бэлтгэл ажил хойшлогдсон хэдий ч 9-р сарын 22-ноос эхлэн хамгаалалтын ойн зурвас байгуулах ажил эрчимтэй явагдаж байна. Талбайн байрлалын хувьд ойн зурвас талбайн хойд талд 40 га талбайг хамрах бөгөөд 2х2 харьцаатай 82 мянган мод таригдах юм.

- Энержи Ресурс ХХК нь 2022 оны 10 сарын 12-14-ны өдрүүдэд Өмнөговь аймгийн Цогт-Овоо, болон Цогтцэций суманд хариуцлагатай уул уурхай иргэдийн оролцоо сэдэвт нээлттэй өдөрлөгийг зохион байгуулсан.

4. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

4.1. Уурхайн сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

№	Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Ажлын гүйцэтгэл	Нийт зардал мян.төг	Тоо хэмжээ
Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр					
1	Уурхайн технологийн замаас үүсэх тоосжилтыг бууруулах зорилгоор усалгаа хийх	Ил уурхай	2022 онд Уурхайн технологийн замаас үүсэх тоосжилтыг бууруулах зорилгоор CAT773D маркийн усны машин нийт 139,375 м3 усаар усалгаа хийсэн байна.	Үйлдвэр лэлийн зардалд багтсан	10000 м3/сар
2	Уурхайн технологийн зам шинээр тавих болон түүний засвар үйлчилгээнд тоосжилт бага үүсгэдэг материалыг сонгож ашиглах	Ил уурхай	Уурхайн технологийн машины замын засвар үйлчилгээнд туршилтаар батлагдсан улаан шар 39'742 м ³ материалыг замын засварт ашигласан.	Үйлдвэр лэлийн зардалд багтсан	30000 м3
3	Агаарын чанарын хэмжилт, тоосны мониторингийн дүнг үндэслэн хүлцэх хэмжээнээс дээш гарсан үзүүлэлтийг бууруулах арга хэмжээ авах	Ил уурхай	Тайлант онд уурхайн төв цэг дээр 24 цагийн тоосны хэмжилтийг тогтмол хийсэн бөгөөд тоосны концентрацийн энэ оны дундаж агуулга 0.023 мг/м3 байсан ба өнгөрсөн онд 0.0372 мг/м3 байсан байна.	Үйлдвэр лэлийн зардалд багтсан	Өмнөх оны хэмжилтийн дүнгээс 5 хувиар буурсан байна
Усны нөөцөд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр					
4	Ахуйн хаягдал усыг цэвэрлэх байгууламжаар дамжуулан цэвэрлэх, дахин ашиглах	Цэвэрлэх байгуу - ламж	Ахуйн хаягдал ус цэвэрлэх байгууламжийг горимын дагуу ажиллаж 106,908.89 м ³ бохир усыг цэвэршүүлсэн. Хаягдал усыг стандарт шаардлагад нийцүүлэхийн тулд сайжруулалт, засвар үйлчилгээг хийсэн.	Үйл ажиллаг ааны зардлаас	200 м3/хоног

5	Ундны усыг цэнгэгжүүлж унд ахуйн хэрэгцээнийн усаар хангах	Ундны ус цэнгэгжүүлэх байгууламж	Ундны ус цэнгэгжүүлэх байгууламж горимын дагуу ажиллаж нийт 113,236 м ³ гүний ус цэнгэгжүүлж ахуйн усны хэрэглээнд нийлүүлсэн.	Үйлдвэрлэлийн зардалд багтсан	200 м3/хоног
6	Ус ашиглах дүгнэлт, зөвшөөрлийг холбогдох байгууллагаар гаргуулж гэрээ байгуулах,	Ухаа худаг ус хангамж	Усны тухай хуулийн холбогдох заалтын дагуу холбогдох баримт бичгийг бүрдүүлэн хүргүүлж “Усны газар”-аас 2022 оны 03 дугаар сарын 14-ны өдрийн 31 тоот Ус ашиглуулах дүгнэлтийг гаргуулж авсан. Мөн Галба Өш Долоодын Говийн сав газрын захиргааны даргын 2022 оны А/11 тушаалаар ус ашиглах зөвшөөрлийг гаргуулсан бөгөөд сав газрын захиргаатай 2022 оны 4-р сарын 18-ны өдөр 07 тоот ус ашиглах гэрээг байгуулан ажиллаж байна.	Үйл ажиллагааны зардлаас	Зөвшөөрөл авч гэрээ байгуулсан байх
7	Хаягдал усны гэрээ байгуулж биелэлтийг ханган, төлбөрийг цаг тухайд нь барагдуулах.	Ухаа худаг ус хангамж	Манай компани “Ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай” хуулийн дагуу Ухаахудаг ус хангамж ХХК дээр 188,972 м3, Энержи Ресурс ХХК дээр 504,197 м3 бохир усыг стандартаар тогтоосон норматив шаардлагад нийцүүлэн хаях зайлуулах зөвшөөрлийг нэг жилийн хугацаатайгаар авч гэрээг байгуулсан ба төлбөрийг тухай бүр төлж барагдуулж байна.	Үйл ажиллагааны зардлаас	Гэрээг байгуулж төлбөрийг цаг тухайд төлж барагдуулсан байх

Хөрсөнд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр					
8	Үржил шимт хөрсийг стандартын дагуу хуулж, хадгалах ба уг үйл ажиллагаанд хяналт тавих	Ил уурхай	Тайлант онд дэд бүтцийн барилга байгууламж барих талбайн 3371 м3 хөрсийг хуулж овоолго үүсгэсэн байна. Шимт хөрсний хуулалтыг тусгай шалгуур бүхий үзлэгийн хуудсаар шалгаж үнэлдэг.	Үйл ажиллаг ааны зардлаас	Шимт хөрсний хуулалт ба хадгалалт стандарт хангасан байх
9	Уулын ажлын төлөвлөгөөнд тусгагдсан хэмжээнд олборлолт хийх	Ил уурхай	Ухаа худаг уурхайн энэ оны уулын ажлын төлөвлөлтөөр нийт 10 сая тн нүүрс олборлохоор батлуулсан бөгөөд оны эхний саруудын зогсолтоос шалтгаалан нийт олборлолтын хэмжээ 10-р сарын 29-ний байдлаар 3,364,742 сая тн байна.	Үйл ажиллаг ааны зардлаас	Уулын ажлын төлөвлөгөөнө өс илүү гаргаж олборлолт хийгээгүй байх
10	MV-011952 тусгай зөвшөөрлийн талбайд болон талбайгаас тусгай зөвшөөрөлгүйгээр түгээмэл тархацтай ашигт малтмал, ус, ургамал ашиглахгүй байх	Ил уурхай	Тус компани нь MV-011952 тусгай зөвшөөрлийн талбайд болон талбайгаас гадна тусгай зөвшөөрөлгүйгээр түгээмэл тархацтай ашигт малтмал, ус, ургамал ашигласан тохиолдол байхгүй болно.	Үйл ажиллаг ааны зардлаас	Зөвшөөрөлгү йгээр байгалийн баялаг ашиглаагүй байх
Ургамал, амьтанд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр					
11	Нөхөн сэргээлт, орчны тохижилтонд зориулж мод, сөөг үржүүлж бойжуулах	Байгаль орчны туршилт ын талбай	2022 оны хавар талбайн хөрс боловсруулалтын ажлыг эхэлж 6 төрөл зүйлийн 11100 ш тарьц үр болон мөчрөөр тарьж ургуулсан байна.	33,300.0	10000 ширхэг тарьцийг үржүүлсэн байх

12	Уулын туруутан амьтдад зориулсан биотехникийн арга хэмжээ хэрэгжүүлэх	Хангинах уул	Зэрлэг амьтдыг хамгаалах биотехникийн ажлын хүрээнд 2022 оны 3 болон 4 дүгээр саруудад Хангинах, Тугийн цохио, Номт, Майхан уул зэрэг 5 байршилд нийт 80 боодол өвс байршуулсан.	1,500.0	20 ширхэг өвс ууланд байрлуулсан байх
НИЙТ ЗАРДАЛ, мян.төг				34,800.0*	

*Үйлдвэрлэлийн зардлаар хийгдсэн ажлын өртөг багтаагүй дүн

4.1.1. Уурхайн замын усалгаа

Нүүрс олборлох явцад дотоод тээвэрлэлтээс үүсэх тоосжилтыг бууруулах зорилгоор дараах ажлууд хийгдэж байна. Үүнд:

- Уурхайн технологийн замын материалыг улаан шавран материалаар хийх
- Технологийн замыг тогтмол услах
- Тээвэрлэлт хийх хурдыг багасгах

2022 онд Уурхайн технологийн замаас үүсэх тоосжилтыг бууруулах зорилгоор CAT773D маркийн усны машин нийт 139,375 м³ усаар усалгаа хийсэн байна.

Зураг 4.1.1.1 Уурхайн технологийн замын усалгаа хийж буй байдал

4.1.2. Уурхайн замын материал

Уурхайн үйл ажиллагаанаас үүсдэг тоосжилтын нэг томоохон эх үүсвэр нь уурхай доторх тээвэрлэлтийн зам бөгөөд үүнд замын материал гол нөлөө үзүүлдэг. Тайлант хугацаанд уурхайн технологийн тээврийн замын засвар үйлчилгээнд өмнөх жилүүдэд тоосжилт бага үүсгэдэг нь батлагдсан замын 39'472 м³ материалыг ашиглан технологийн тээврийн замыг зассан. Мөн олборлолтын явцад гарсан замын материалыг замын засвар үйлчилгээнд тогтмол ашиглах зорилгоор нөөц бүрдүүлэн хадгалж байна.

Зураг 4.1.2.1 Уурхайн замын материал ба дэвссэн байдал

4.1.3. Тоосжилтыг бууруулах

Тайлант онд уурхайн төв цэг дээр 24 цагийн тоосны хэмжилтийг тогтмол хийсэн бөгөөд тоосны концентрацийн энэ оны дундаж агуулга 0.023 мг/м³ байсан ба өнгөрсөн онд 0.0372 мг/м³ байсан байна. Дээрх тоон үзүүлэлтээс харахад өмнөх оны дундаж утгаас энэ онд 38% хувиар тоосжилт буурсан байна. Тоосжилтыг бууруулахад энэ бүлэгт дурдсан зам усалгаа, технологийн замын хучилт, баяжуулах үйлдвэрийн тоос цуглуулах төхөөрөмж зэрэг үлэмж нөлөөлсөн гэж үзэж байна.

4.1.4 Ахуйн хаягдал усны цэвэрлэгээ

Ахуйн хаягдал ус цэвэрлэх байгууламжийг горимын дагуу ажиллаж 2022 оны 10 сарын байдлаар 106,908.89 м³ бохир усыг цэвэршүүлсэн. Хаягдал усыг стандарт шаардлагад нийцүүлэхийн тулд дараах сайжруулалт, засвар үйлчилгээг хийсэн. Үүнд:

- 1-р реакторын бохир ус холигч сольсон
- 1-р реакторын цэвэрлэгдсэн усны насос сольсон
- 4-р реакторын даралт, температур, хүчилтөрөгч мэдрэгчүүд сольсон
- Бүх реакторуудын пермичка кабель сольсон
- Агаар салхижуулалт, халаалтын ажлыг хийж дуусгасан
- Дээврийн засварын ажил хийсэн

Зураг 4.1.4.1 Бохир ус цэвэрлэх байгууламж

4.1.5 Ундны ус цэнгэгжүүлэх

Ундны ус цэнгэгжүүлэх байгууламж нь Галлерей кемп, Цэций хороолол, Уурхайчин хороолол болон Сумын цэвэр усны хэрэглээг ханган ажиллаж байна. 2022 оны 10 сарын байдлаар 113,236 м³ ус цэнгэгжүүлэн ахуйн цэвэр усны хэрэглээнд нийлүүлсэн. Үүнд:

- Урвуу осмосын 2ш төхөөрөмжийн 30ш мембран солихоор худалдан авалтыг хийж бэлтгэл ажлыг хангасан
- Урвуу осмосын бмЗ-н төхөөрөмжийн дозлогч насос сольсон
- Урвуу осмосын төхөөрөмжүүдийн автоматжуулалтын ПЛС-г бүгдийг сольсон

Зураг 4.1.5.1 Ундны ус цэнгэгжүүлэх байгууламж

4.1.6 Ус ашиглах дүгнэлт, зөвшөөрөл

Усны тухай хуулийн холбогдох заалтын дагуу холбогдох баримт бичгийг бүрдүүлэн хүргүүлж “Усны газар”-аас 2022 оны 03 дугаар сарын 14-ны өдрийн 31 тоот Ус ашиглуулах дүгнэлтийг гаргуулж авсан. Мөн Галба Өөш Долоодын Говийн сав газрын захиргааны даргын 2022 оны А/11 тушаалаар ус ашиглах зөвшөөрлийг гаргуулсан бөгөөд сав газрын захиргаатай 2022 оны 4-р сарын 18-ны өдөр 07 тоот ус ашиглах гэрээг байгуулан ажиллаж байна.

Зураг 4.1.6.1 Ус ашиглуулах дүгнэлт зөвшөөрөл

4.1.7. Хаягдал усны гэрээ

Манай компани “Ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай” хуулийн дагуу Ухаа худаг ус хангамж ХХК дээр 188,972 м3, Энержи Ресурс ХХК дээр 504,197 м3 бохир усыг хүрээлэн буй орчинд болон төвлөрсөн бохир усны шугаманд “Хүрээлэн байгаа орчин, Усны чанар, хаягдал, ерөнхий шаардлага

MNS4943:2015”, “Хүрээлэн байгаа орчин чанар, Ариутгах татуургын сүлжээнд нийлүүлэх хаягдал ус, ерөнхий шаардлага MNS6561:2015” стандартаар тогтоосон норматив шаардлагад нийцүүлэн хаях зайлуулах зөвшөөрлийг нэг жилийн хугацаатайгаар авч гэрээг байгуулсан ба төлбөрийг тухай бүр төлж барагдуулж байна.

БАТЛАВ
ГАЛЫН-ӨРШӨНДӨСДИЙН ТӨСВИЙН
САВ ГАЗРЫН ЗАХИРГААНЫ
ДАГДЛЫН АЛБАН ҮҮГИЙГ ТҮР
ОГСОМЖИЙН БИЛЭГЭН
Э.УНДРАХТЭРЭГ

ХАЯГДАЛ УСЫГ БАЙГАЛЬ ШУУН НЙЛМҮЛЭХ БАЙГАА ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДЭЙ
БАЙГУУЛАХ УС БОМБУУЛАХ ТӨЛБӨРИЙН ГЭРЭЭ
2022 оны 01 дугаар сарын 08-ны өдөр
20-ны өдөр
Но: Ерөнхий тул

Энхүү Хаягдал усны Байгальд шууд нийлүүлэх Байгаа хуулийн этгээдэд
байгуулах ус бохирдлын төлбөрийн гэрээг 2022 онд
Усны тухай хуулийн 24 дугаар зүйлийн 64.2 дэх хэсэгт заасны дагуу Усны
төлбөр 2022 оны 01 дугаар сарын 08-ны өдөр 11 дугаар сарын 1-д Галын-
Өршөндөсдийн төсвийн сав газрын захиргааны дагуу 2022 оны 02 дугаар сарын
21-ий өдрийн хувьд ус хаях зайлуулах зөвшөөрлийг сонголтгүй үндэслэн
Нэг талаар Галын-Өршөндөсдийн төсвийн сав газрын захиргаа хаягдал усны
ашигтуулагч эмг, үүний төлөөлөгч Усны баримт байгууламж, үйлдвэр, жиндээ аж
ахуй-уусны хяналтын газруудад хэрэглэх мөрдөлийг 2-Монгоордог.

Мөн түүнчлэн Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг Сантрал тусуур 18
дугаар 0011007001 тоол үндсэн бүтэцийн гэрээгээ 2007140 тоол зохиогчийн
дугаартай "Эмхирэн рээрор" ХХК-ийнхд "ус бохирдуулах" хэсэг "Төлбөр төлөгч"
гэмт үүнийг чөлөөт Дэд бүтэцийн албаны дарга Ч.Батбаяртай нар ус
бохирдуулах төлбөр, мөн түүнчлэн тусгаар хэрэгцээг хөрөнгө оруулах
Гэсэн 1 дүр /эзэмшүүх хугацаа-тай болуулаас.

Хойр, Гэрээний гол нөхцөл

2.1. Ус бохирдуулагчийн хэрэгцээг усны Хүрээлэн байгаа орчин, Усны чанар, Хаягдал
ус, Ерөнхий шаардлага MNS 4943:2015 стандартын норматив шаардлагад
нийцүүлэн байгуулах үндэслэлтэй.

2.2. Ус бохирдуулагчийн усны тухай хуулийн 25 дугаар зүйлийн 75.1 дэх хэсэгт
заасны дагуу хаягдал усны чанарыг өмнөхү Гэрээний 2.1-д заасан стандартын
норматив шаардлагад нийцүүлэн бохирдуулах ус бохирдуулагчийн тусгаар тусгай
хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.1 заасны дагуу хаягдал усны усны чанарын
стандартын хэмжээг цэвэрлэн шалгаруулах, хэмжээгээр төлбөрийг чөлөөтөргөөр
стандартын норматив шаардлагад нийцүүлэн тусгааруулах ус бохирдуулах
нөхөн төлбөрийг хэлсдэ усанд агуулагдаж бохирдуулах бордрын хэмжээ-ээс
хэвхэлсэн 5-дүрэн шалтгаан өсөж хамгаалах тооцоо төлөө.

2.3. Галын-Өршөндөсдийн төсвийн сав газрын тусгай хуулийн 6 дугаар зүйлийн
8.1 дэх хэсэгт заасны дагуу хаягдал усны-дээх бохирдуулах бохирдлоо төлбөр
нөхөн төлбөрийн дараа утгаар олжээ гэсэн 23-ны өдрийн 10 дугаар хуулийн
төлбөрийг хэлсдэ.

Зураг 4.1.7.1. Хаягдал усны зөвшөөрөл, гэрээ

4.1.8 Үржил шимт хөрсний хуулалт хадгалалт

Уурхайн ухмал болон хаягдал чулуулгийн овоолгын тэлэх талбайн тэлэлтийн үйл ажиллагааны нөлөөгөөр эвдрэлд орох газрын шимт хөрсийг “Газар шорооны ажлын үед үржил шимт хөрс, хуулалт, хадгалалт MNS 5916:2008” стандартын дагуу хуулж хадгалдаг. Шимт хөрсний овоолго тус бүрийг дугаарлаж овоолго хийсэн огноо, хөрсний эзлэхүүн зэрэг мэдээллүүдийг оруулан бүртгэлжүүлж байна. Тайлант онд дэд бүтцийн барилга байгууламж барих талбайн 3371 м3 хөрсийг хуулж овоолго үүсгэсэн байна. Шимт хөрсний хуулалтыг тусгай шалгуур бүхий үзлэгийн хуудсаар шалгаж үнэлдэг.

ER

УРАГШ ШИМТ ХӨРСНИЙ ХУУЛАЛТЫН ҮЗЛЭЖ ШАЛГАЛТЫН ХЭВЭГ ДАС

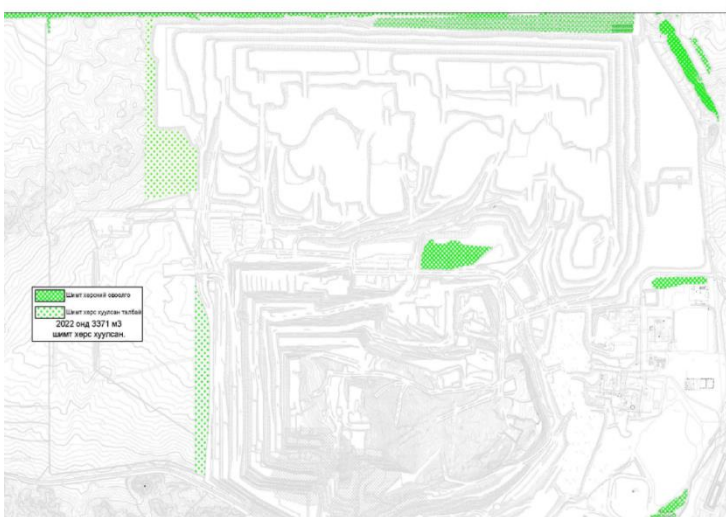
Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09

Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09

Үзлэж шалгах зүйл	Үзлэж шалгах үндэслэл	Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл
1. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
2. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
3. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
4. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
5. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
6. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
7. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
8. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
9. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
10. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
11. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
12. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
13. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
14. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
15. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
16. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
17. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
18. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
19. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
20. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
21. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
22. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
23. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
24. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
25. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
26. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
27. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
28. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
29. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
30. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
31. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
32. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
33. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
34. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
35. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
36. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
37. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
38. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
39. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
40. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
41. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
42. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
43. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
44. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
45. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
46. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
47. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
48. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
49. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ
50. Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09	МНХБ	МНХБ

Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09

Урхайн шимт хөрсний хуулалтын үзлэж шалгалтын үндэслэл: 2024.10.09

Зураг 4.1.8.2. Шимт хөрсний хуулалт, хадгалалт 2022 он

4.1.9 Уулын олборлолт

Ухаахудаг уурхайн энэ оны уулын ажлын төлөвлөлтөөр нийт 10 сая тн нүүрс олборлохоор батлуулсан бөгөөд оны эхний саруудын зогсолтоос шалтгаалан нийт олборлолтын хэмжээ 10-р сарын 29-ний байдлаар 3,364,742 сая тн байна.

4.1.10 Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашиглалт

Тус компани нь MV-011952 тусгай зөвшөөрлийн талбайд болон талбайгаас гадна тусгай зөвшөөрөлгүйгээр түгээмэл тархацтай ашигт малтмал, ус, ургамал ашигласан тохиолдол байхгүй болно.

4.1.11 Мод үржүүлэг

Бид компанийн байгаль орчны нөхөн сэргээлтийн туршилт, мод үржүүлгийн талбайд говийн бүс нутагт дасан зохицсон, амьдрах чадвар өндөртэй мод сөөг, нутгийн ургамал болон олон наст ургамлын суулгацыг бэлтгэн биологийн нөхөн сэргээлт болон орчны тохижилт, ойн зурвас байгуулах зэрэг үйл ажиллагаанд 2010 оноос хойш ашиглаж байгаад бөгөөд жилд дунджаар 5-8 мянга орчим мод сөөг, бутлаг ургамлын тарьц, суулгац үржүүлж бойжуулдаг.

2022 оны хавар талбайн хөрс боловсруулалтын ажлыг эхэлж 6 төрөл зүйлийн 11100 ш тарьц үр болон мөчирөөр тарьж ургуулсан байна. Үүнд: Тоорой-1800 ш, Жигд-2500 ш, Сухай-3500 ш, Заг-500 ш, Улиас-800 ш, Хайлаас-2000 ш тус тус үржүүлэн арчилгаа хамгаалалтыг хийсэн. Тоорой модыг үрээр тарималжуулах ургуулах туршилт судалгааны ажлыг үргэлжлүүлэн Баянхонгор аймаг Эхийн голоос тоорой модны үр түүж мод үржүүлэг туршилтын талбайд тарьсан.

Зураг 4.1.11.1. Мод үржүүлгийн талбайд мөчрөөр тарьж ургуулж буй Сухай

Зураг 4.1.11.2. Мод үржүүлгийн талбайн хүлэмжид үрээр тарьж ургуулж буй Жигд

4.1.11.3. Мод үржүүлгийн талбайд үрээр тарьж ургуулж буй Хайлаас

4.1.12 Уулын туруутан амьтдад зориулсан биотехникийн арга хэмжээ

Зэрлэг амьтдыг хамгаалах биотехникийн ажлын хүрээнд 2022 оны 3 болон 4 дүгээр саруудад Хангинах, Тугийн цохио, Номт, Майхан уул зэрэг 5 байршилд нийт 80 боодол өвс байршуулсан. Тус үйл ажиллагаанд нийт 12 хүн 2 суудлын автомашин 1 ачааны машиныг ашигласан бөгөөд өвс тавих байршлыг Цогтцэций сумын засаг даргын тамгын газраас ирүүлсэн төлөвлөлтийн дагуу тодорхойлсон болно.

Зураг 4.1.12.1. Биотехникийн арга хэмжээ зохион байгуулсан байдал

4.2. Нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

№	Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Ажлын гүйцэтгэл	Нийт зардал мян.төг	Тоо хэмжээ
Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр					
1	Нүүрсний шаталт уугилтыг тухай бүр бууруулж агаарын бохирдлоос сэргийлэх	Нүүрс ачих талбай	Нүүрсний овоолгын халалттай хэсгийг хэмжилт, хяналтыг өдөр тутам хийж, усаар хөргөж, тусгаарлаж авснаар нүүрс шатаж агаар бохирдохоос урьдчилан сэргийлэн ажиллаж байна.	Үйлдвэрийн зардлаас	1-12-р сард
2	НБҮ-ийн конвейрийн хэсгээс үүсэх тоосжилтыг бууруулах зорилгоор тоос сорогч төхөөрөмжийн хэвийн үйл ажиллагааг хангах,	Нүүрс баяжуулах үйлдвэр	НБҮ-н тэжээлийн конвейер дээр суурилуулсан 3 ширхэг тоос сорогч төхөөрөмж хэвийн ажиллаж байгаа бөгөөд 7 хоног тутамд шүүрийг цэвэрлэх ажил хийгдэж байна..	Үйлдвэрийн зардлаас	Үйлдвэр ажиллах хугацаанд
Газар доорх усны нөөцийг хэмнэлттэй ашиглах, хамгаалах					
3	Хаягдлыг усгүйжүүлэх үйлдвэрийн үйл ажиллагааг горимын дагуу явуулж НБҮ-ийн технологийн усыг эргэлттэйгээр ашиглаж усны нөөцийг хэмнэх	Нүүрс баяжуулах үйлдвэр	2022 оны 10 сарын 30-ны өдрийн байдлаар хаягдлыг усгүйжүүлэх үйлдвэр нь 6 ширхэг усгүйжүүлэх төхөөрөмжийг ажиллуулж 521,475 м ³ усыг үйлдвэрт эргүүлэн татсан байна.	Үйлдвэрийн зардлаас	

4	Усыг зөвхөн дүгнэлтэнд заасан хэмжээнд ашиглах	Ухаа худаг ус хангамж	Ухаахудаг уурхайн нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн хэрэглээнд ашиглуулах усны дүгнэлтийг 2022.03.14-ний өдөр Усны газраас авч, Галба-Өөш-Долоодын говийн сав газрын захиргаанаас зөвшөөрөл авч, ус ашиглах гэрээг байгуулсан бөгөөд гэрээнийд зааснаар 1,593,619 м3/жил ашиглахаас 10-р сарын 30ны байдлаар үйлдвэрт ашигласан усны хэмжээ 590,675 м3 байна.	Үйлдвэрийн зардлаас	-
Ургамал хамгааллын чиглэлээр					
5	Мод тарьсан талбай, ногоон байгууламжийн усалгаа арчилгаа хийх	Сумаас уурхай явах хатуу хучилттай зам дагуух ногоон байгууламж	Хатуу хучилттай зам дагуух ногоон байгууламжийн нөхөн тарилтаар 145ш мод тарьж ургуулан хуваарийн дагуу 1000 ш модны усалгаа арчилгаа болон намрын цэнэг усалгаа хийж өвлийн бэлтгэл ажлыг хангаж ажиллав.	7,000.0	5-10-р сард
НИЙТ ЗАРДАЛ, мян.төг				7,000.0,0*	

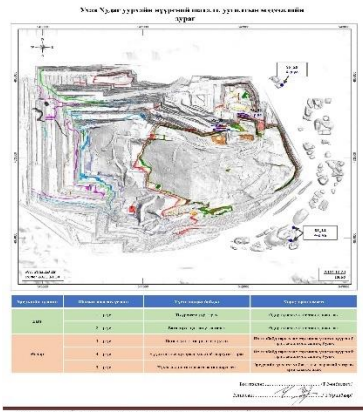
*Үйлдвэрлэлийн зардлаар хийгдсэн ажлын өртөг багтаагүй дүн

4.2.1 Нүүрсний шаталт уугилтыг бууруулах

Ухаа худаг уурхайн нүүрсний өөрөө шатах үзэгдлийг хянах, шаталтаас урьдчилан сэргийлэх зорилгоор дотоод нүүрсний өөрөө шатах үзэгдлийг хянах, сэргийлэх журмыг боловсруулан мөрдөж байна.

Нүүрсний шаталтаас үүсэх агаарын бохирдлоос урьчилсан сэргийлж нүүрсний овоолгын халалтын температурыг өдөр бүр хэмжиж, хэмжилтийн тайланг гаргаж холбогдох хүмүүст тайлагнаж байна.

Нүүрсний овоолгын халалттай хэсгийг усаар хөргөж, тусгаарлаж авснаар нүүрс шатаж агаар бохирдохоос урьдчилан сэргийлэн ажиллаж байна.

Зураг 4.2.1.1. Өдөр тутмын мэдээлэл

Зураг 4.2.1.2. Нүүрсний шаталт

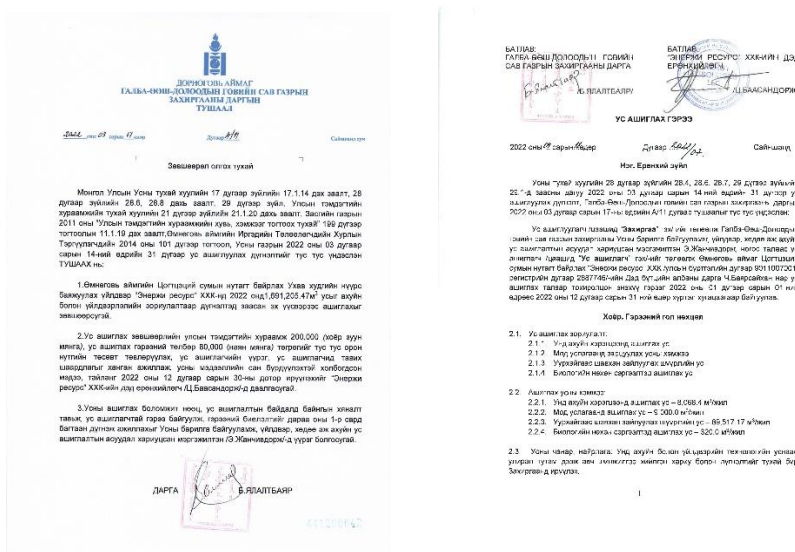
Зураг 4.2.1.3. Шаталттай нүүрсийг усаар хөргөж тусгаарлаж байгаа нь

4.2.2 Тоосжилт бууруулах тоос сорох төхөөрөмж

НБҮ-н тэжээлийн конвейер дээр суурилуулсан 3 ширхэг тоос сорогч төхөөрөмж хэвийн ажиллаж байгаа бөгөөд, 7 хоног тутамд шүүрийг цэвэрлэх ажил хийгдэж байна. Эдгээр нь үйлдвэрийн удирдлагын өрөөнөөс удирдагдах бүрэн боломжтой автоматчилагдсан тоноглол юм. Нарийн ширхэглэлтэй тоосонцрын хэмжигчээр тоос сорогч ажиллах болон зогсох үед хэмжилт хийхэд тоос сорогч ажиллах үед тоосны хэмжээ 50% буурсан.

4.2.4. Үйлдвэрийн усны хэрэглээ

Ухаахудаг уурхайн нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн хэрэглээнд ашиглуулах усны дүгнэлтийг 2022.03.14-ний өдөр Усны газраас авч, Галба-Өөш-Долоодын говийн сав газрын захиргаанаас зөвшөөрөл авч, ус ашиглах гэрээг байгуулсан бөгөөд гэрээнийд зааснаар 1,593,619 м³/жил ашиглахаас 10-р сарын 30ны байдлаар үйлдвэрт ашигласан усны хэмжээ 590,675 м³ байна.

Зураг 4.2.4.1 Усны зөвшөөрөл болон гэрээ

4.2.7. Мод тарьсан талбай, ногоон байгууламжийн усалгаа арчилгаа

Хатуу хучилттай зам дагуух ногоон байгууламжийн нөхөн тарилгаар 145ш мод тарьж ургуулан хуваарийн дагуу 1000 ш модны усалгаа арчилгаа болон намрын цэнэг усалгаа хийж өвлийн бэлтгэл ажлыг хангаж ажиллав.

Зураг 4.2.7. Зам дагуух ногоон байгууламж

4.3. Цахилгаан станцын сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

№	Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Ажлын гүйцэтгэл	Нийт зардал мян.төг	Биелэлтийн шалгуур
Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр					
1	Цахилгаан станцын уурын зуухны нарийн үнс тээвэрлэхэд үүсэх тоосжилт бууруулах	Цахилгаан станц	Байгаль орчинд нарийн үнс асгарахаас сэргийлж үнсний машины битүүмжийг сайжруулж, тогтмол нягтруулга хийдэг. Ингэснээр байгаль орчинд үнс хаягдахгүй юм.	Үйлдвэрлэлийн зардалд багтсан	1-10 сар
2	Зуухнуудын үнс барих төхөөрөмжид хэмжилт хийж АҮК-ийг тодорхойлох	Цахилгаан станц	Зуухнуудын үнс барих төхөөрөмжийн АҮК-тодорхойлох ажил хийгдээгүй.	-	3-н зууханд жилд 1 удаа
Усны нөөцөд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр					
3	Цахилгаан станцын технологийн хаягдал усыг ногоон байгууламж ба зам талбайн усалгаанд дахин ашиглах	Цахилгаан станц	2022 онд нийт 57 тонн технологийн хаягдал усаар ногоон байгууламж, зам талбай усалсан байна.	Үйлдвэрлэлийн зардалд багтсан	5-9 сард
4	Барилга байгууламжийн гадаад талбайн ногоон байгууламжид усалгаа арчилгааг хийж, мод сөөг нэмж тарих,	Цахилгаан станц	Цахилгаан станц, дэд станц, дулаан хангамжийн зуухны газруудад нийтдээ 180 мод тарисан. Цахилгаан станцын хашаанд өмнө нь тарьж бий болгосон 1000 орчим мод сөөгний усалгаа арчилгааг хийсэн.	5,000.0	
5	Шувуудын хорогдол гарч буй эсэхэд ажиглалт судалгаа явуулах,		Наймдайн хөднийн усны гүний худгуудын хоорондох цахилгааны 35 кВт-ын шугамын дагуу шувууны хорогдлын судалгааг мэргэжлийн эрх бүхий байгууллага Авралын эрэл ХХК-иар хийлгэсэн.	3,000.0	
НИЙТ ЗАРДАЛ, мян.төг				8000.0*	

*Үйлдвэрлэлийн зардлаар хийгдсэн ажлын өртөг багтаагүй дүн

4.3.1 Цахилгаан станцын уурын зуухны нарийн үнс тээвэрлэхэд үүсэх тоосжилт бууруулах

Цахилгаан станцын хово маркийн тээврийн хэрэгслийг үнс тээвэрлэх зориулалтаар төнөглөсөн. Байгаль орчинд нарийн үнс асгарахаас сэргийлж Цахилгаан статик шүүлтүүрээс HOWO ачааны машинаар үнсийг нь авч, уурхайн отволт руу асгадаг бөгөөд үнсний машины тэвшээс үнс асгарахаас сэргийлж ачааны хэсгийг сайжруулж тогтмол нягтруулга битүүмжлэлийн сайжуулалт хийдэг. Ингэснээр үнс орчинд хаягдахгүй юм.

Зураг 4.3.1 Үнс тээврийн машин

4.3.2 Зуухнуудын үнс барих төхөөрөмжид хэмжилт хийж АҮК-ийг тодорхойлох

Уг ажил хийгдээгүй болно.

4.3.3.Цахилгаан станцын технологийн хаягдал усыг ногоон байгууламж ба зам талбайн усалгаанд дахин ашиглах

2022 онд нийт 57 тонн технологийн хаягдал усаар ногоон байгууламж, зам талбайг усалсан байна.

Зураг 4.3.3.1 Цахилгаан станцын технологийн хаягдал усаар зам, талбайг усалж байгаа

4.3.4 Барилга байгууламжийн гадаад талбайн ногоон байгууламжид усалгаа арчилгааг хийж, мод сөөг нэмж тарих,

М Си Эс Интернэйшнл ХХК нь Өмнөговь дахь салбарын хэмжээнд буюу цахилгаан станц, дэд станц, дулаан хангамжийн зуухны газруудад нийтдээ 180 мод тарьж ажилласан байна.

Ногоон байгууламжийн модны усалгааг 5-р сараас эхлүүлэн хуваарийн дагуу хийж гүйцэтгэсэн бөгөөд 10-р сарын дундуур модны цэнэг усалгаа хийж өвлийн бэлтгэл ажлыг хангаж ажиллав.

Зураг 4.3.4.1 Мод тарьж буй байдаг

4.3.5 Шувуудын хорогдол гарч буй эсэхэд ажиглалт судалгаа явуулах

Наймдайн хөднийн усны гүний худгуудын хоорондох цахилгаан дамжуулах агаарын 35 кВт-ын шугамын дагуу шувууны хорогдлын судалгааг мэргэжлийн эрх бүхий байгууллага Авралын эрэл ХХК-иар хийлгэсэн.

Шувуудын үхэл хорогдлын судалгааг Цогтцэций сумын төвөөс 35 кВт-ын цахилгаан дамжуулах агаарын шугамын дагуу, хийж гүйцэтгэв. Цахилгаан дамжуулах шугамын шонгийн доор 3 ширхэг хон хэрээ, 1 ширхэг шилийн сар, тус тус бүртгэж доорх зургаар баталгаажууллаа.

Зураг 4.3.5.1 Цахилгаан дамжуулах шугамын шонгийн хажууд үхсэн шувууд

4.4. Нүүрс ачиж буулгах талбайн сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

№	Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Ажлын гүйцэтгэл	Нийт зардал мян.төг	Тоо хэмжээ
Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр					
1	Дотоод замаас үүсэх тоосжилыг бууруулах зорилгоор хурдны хязгаарт хяналт тавих, цэвэрлэгээ хийх, шаардлагатай	Ухаа худаг ба Цагаан хад НАБТ	Зам талбайг тоосжилт бага үүсгэдэг материалаар хучиж, усалгааг тогтмол хийж, НАБТ дотор тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнийг 5км/ц байхыг мөрдүүлж ажилласан.	Үйлдвэрлэлийн зардалд багтсан	Шаардлага тай үед усалгаа, цэвэрлэгээ хийгдсэн байх
2	Салхины хаалтны бүрэн бүтэн байдлыг хангах замаар тоосны тархалтыг хязгаарлах	Цагаан хад НАБТ	Тоосжилтын тархалтыг хязгаарлах ач холбогдолтой байдаг салхины хамгаалалтын хашааны засвар үйлчилгээг 2022 онд мэргэжлийн компанитай хамтран хийсэн ба тайлант жилд эвдрэл гэмтэлгүй байв.	Үйлдвэрлэлийн зардалд багтсан	Засвар үйлчилгээ хийгдсэн байх
Усны нөөцөд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр					
3	Унд ахуйн усны зөөврийн ба түр нөөцлөх савнуудад угаалга цэвэрлэгээ, ариутгал халдваргүйтгэл хийх	Ундны усны дамжлагын цэгүүд	Тайлант хугацаанд унд ахуйн усны зөөврийн ба түр нөөцлөх савнуудад 2022 оны 8 дугаар сарын 18 болон 2022 оны 06 дугаар сарын 11нд нийт 2 удаа цэвэрлэгээ ариутгалыг стандарт, журмын дагуу хийж гүйцэтгэсэн байна. Ариутгал халдваргүйтгэлийг хийхдээ нөөцлүүрийн савнуудад механик цэвэрлэгээ хийсний дараа 0,1% жавелионы уусмалаар ариутгалыг хийсэн ба тухай бүрд акт үйлдэн баримтжуулав.	900.0	Ариутгал халдваргүйтгэл хийгдсэн байх

4	Ахуйн шингэн хаягдлын цэгт ариутгал халдваргүйтгэл хийх	Цагаанхад	<p>Дэд бүтцийн албаны ус хангамж сантехникийн хэсгээс шингэн хаягдлын цэг, бохирын цооногт ариутгал халдваргүйтгэлийг хийдэг.</p> <p>Цагаан хадны шингэн хаягдлын цэгт нийт 2 удаа 150 кг хуурай хлорын шохойгоор ариутгал халдваргүйтгэл хийсэн. Шингэн хаягдлын цэгийн хашааг сайжрууж шинээр хийсэн.</p>	5,500.0	1 удаа
Агаар мандалд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр					
5	Тосны асгаралтаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авч ажиллах	Төслийн талбай	ЦХ-ны нүүрс тээврийн шаланзны засварын төвд асгаралтын үеийн бэлэн байдлыг хангах цэг байгуулсан. Асгаралт цэвэрлэх иж бүрдлийг асгаралт цэвэрлэх цэгт байрлуулсан, 500кг цементээр хаягдал тосны цэгийг томруулах ажил хийгдсэн	2,800.0	1 ширхэг
6	Газрын төлөв байдал, чанарын хянан баталгаа хийлгэх	Цагаан хад НАБТ	Газрын төлөв байдал чанарын хянан баталгааны ажлыг Цагаан хадны 2 нэгж талбарт мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэж, холбогдох дүгнэлтийг гаргуулсан.	Үйлдвэрлэлийн зардлаас	Шаардлагатай хянан баталгааг хийлгэсэн байх
Ургамал, амьтны аймагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр					

8	Мод сөөг шинээр тарьж ургуулах, усалгаа арчилгаа хийх	Цагаан хад НАБТ	2022 онд хавар болон намрын тарилтаар нийт 121 ширхэг Жигд тарьж, усалгаа арчилгааг хийсэн. Одоогоор нийт 2000 гаруй мод сөөг ургаж байна.	3,000.0	100-с доошгүй мод тарьсан байх
9	Зэрлэг амьтад хамгаалах биотехникийн арга хэмжээ зохион байгуулах, автомат камераар ажиглалт хийх	Цагаан хад орчим	Нүүрс ачиж буулгах талбайн сөрөг нөлөөллийг бууруулах төлөвлөгөөний хүрээнд биотехникийн арга хэмжээг хэрэгжүүлсэн. Тус ажлын хүрээнд Цагаад хадны кэмпийн ойролцоох зөөврийн уст цэгийг 180тн усаар дүүргэж, зэрлэг амьтадын ундаалах боломжийг бүрдүүлсэн. Мөн биотехникийн ажлын хүрээнд Дайчингийн заг орчим зэрлэг амьтдын идэш тэжээлд зориулж 50ш боодол өвс байрлуулах ажлыг Ханбогд сумын ЗДТГ-тай хамтран зохион байгуулсан.	2,500.0	-
НИЙТ ЗАРДАЛ, мян.төг				14,700.0	

*Үйлдвэрлэлийн зардлаар хийгдсэн ажлын өртөг багтаагүй дүн

4.4.1 НАБТ-н тоосжилт бууруулах үйл ажиллагаа

Нүүрс ачиж буулгах талбайн дотоод тоосжилтыг бууруулах зорилгоор нарийн ширхэгтэй нүүрсээр машины дугуйны нөлөөгөөр тоосжилт үүсгэхээс сэргийлж тогтмол хусаж цэвэрлэх, хашаан доторх автомашины хурдны хязгаарыг 5км/цаг байхыг мөрдүүлэх, шаардлагатай тохиолдолд зам талбайд усалгаа хийх зэрэг арга хэмжээ авч хэрэгжүүлсэн.

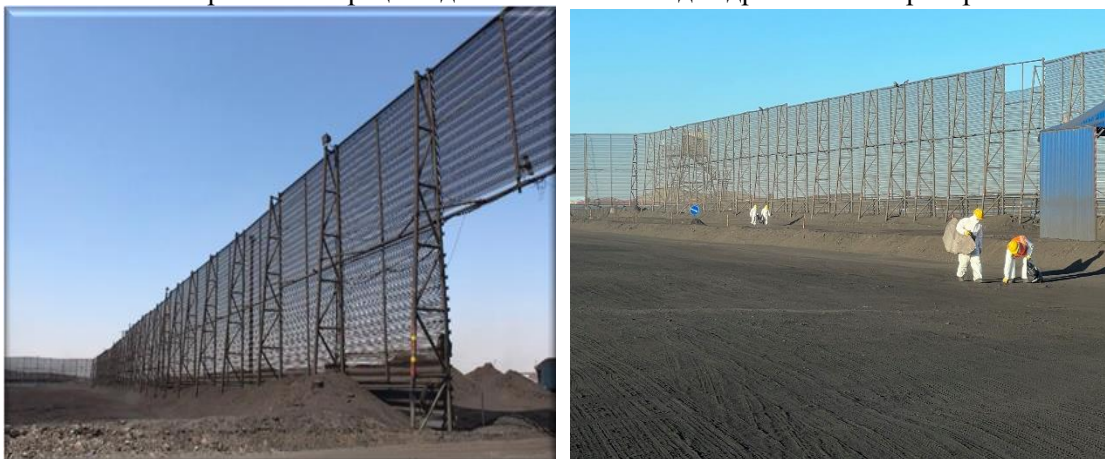
Зураг 4.4.1. НАБТ-н зам, талбайн замын нягтруулалт хийж байгаа байдал

Зураг 4.4.1. НАБТ-н зам, талбайн тоосжилтыг бууруулах усалгаа хийгдэж байгаа байдал

4.4.2 НАБТ-н салхины хамгаалалтын хашаа

Нүүрс ачиж буулгах талбайн салхины хамгаалалтын хашааны бүрэн бүтэн байдлыг хангаж шаардлагатай засвар үйлчилгээг тухай бүр хийж гүйцэтгэх нь тоосжилтын тархалтыг хязгаарлах ач холбогдолтой ажил бөгөөд салхины хамгаалалтын хашааны засвар үйлчилгээг мэргэжлийн СВИ майнинг ХХК-тай хамтран хийж гүйцэтгэдэг ба тайлант жилд эвдрэл гэмтэл гараагүй байна.

Зураг 4.4.2. НАБТ-н талбайн салхины хамгаалалтын хашаа

4.4.3 Унд ахуйн усны зөөврийн ба түр нөөцлөх савнуудад угаалга цэвэрлэгээ, ариутгал халдваргүйтгэл хийх

Тайлант хугацаанд унд ахуйн усны зөөврийн ба түр нөөцлөх савнуудад 2022 оны 8 дугаар сарын 18 болон 2022 оны 06 дугаар сарын 11нд нийт 2 удаа цэвэрлэгээ ариутгалыг стандарт, журмын дагуу хийж гүйцэтгэсэн байна.

Ариутгал халдваргүйтгэлийг хийхдээ нөөцлүүрийн савнуудад механик цэвэрлэгээ хийсний дараа 0,1% жавелионы уусмалаар ариутгалыг хийсэн ба тухай бүрд акт үйлдэн баримтжуулав.

ЭНЭ ГЭЖИЛЭЛТ ХАЛДВАРГҮЙТГЭЛИЙН АКТ-ЫН
 2022 оны 08-р сарын 18-ны өдөр

Аймаг, нийслэлийн иргэд: Д.Бүтсүх, Ус хангамж
 Ус нөөцлүүрийн байршил: УУЦБ-ийн 60х3 нөөцлийн сав

Ажил эхэлхийн өмнөх лабораторын шинжилгээ хийсэн өгсөн: Өгсөн 2022.08.18

Халдваргүйжүүлэлт хийхэд хэрэглэсэн бодисын нэр, түүн, хэмжээ: Жавелионы шавмаа, 0.1%-и уусмаа 10 л усанд 5 ш

Халдваргүйжүүлэлт хийсэн арга: Усны бохирдлыг дотор талд механик цэвэрлэгээ хийсний дараа 0.1%-и жавелионтой уусмалаар ариутгал халдваргүйжүүлэлт хийсэн. Ариутгал хийж дууссанаас хойш 30 минутын дараа бохирдлыг усар дүргэн. 2-уудай зайж агаарын дарга усар дүргэн дээж авч Усны шинжилгээний лаборатор-т хургуулж, АРИУТГАЛ ХАЛДВАРГҮЙТГЭЛ ХИЙХ ЗААВРЫН дагуу мэдээлэл хангамжаа хэрэгсэл хувиас, реанши бэлтгэж, мөхөөгч өмөөгч түүсэн.

Ажил дууссаны дараа хийгээгүй лабораторын шинжилгээний дүн: Хавсралтад үзэгдсэн хэргийг шинжлүүлсэн.

Ус нөөцлүүрийг битүүлж хэрэглэж өгсөн өгсөн: 2022.08.18

Ариутгал хийх үеийн фото зураг:

Хянасан/Ахлах инженер: / / Г.Батбаяр /
 Эрүүт хуви: / / М.Оюунчимэг /
 Акт үйлдсэн: / / М.Мянгалмаа /
 Ариутгал халдваргүйжүүлэлт хийсэн: / / Б.Исраф /

ЭНЭ ГЭЖИЛЭЛТ ХАЛДВАРГҮЙТГЭЛ ХИЙХ ЗААВАР
 Хувиар 1.1. Хэрэг төхөөрөлдөгч өгсөн 2022.08.01 1/13

УСНЫ ШИНЖЛЭГЭЭНИЙ ЛАБОРАТОРИ
 Өмнөговь аймаг, Цэцэрлэгийн сум, Ухаа-Худаг-1 дундуй
 И-мөчтэй хаяг: laboratory@umms.mn

ЭНЭ ГЭЖИЛЭЛТ ХАЛДВАРГҮЙТГЭЛИЙН АКТ-ЫН
 № 22_39
 Хийгээсэн өгсөн: 2022.08.18
 Хувиар дугаар: 1/1

Лабораторийн дугаар	Төсвийн ширалгаа	Сөрлийн талархайлаат
29173,174	MNS 9900:2018	Унд, ахуйн ус

Сөрлийн нэр:
 1. И-173 УУЦБ, 6 м³ /л ү/т гаралтай ус
 2. И-174 УУЦБ, 26м³ /л ү/т гаралтай ус

Сөрлийн хэмжээ	Хүлгэн авсан өгсөн	Шинжилгээ өгсөн
Тус бүр 0.5 литр	2022.08.18	Эхнийх: 2022.08.18 Дууссан: 2022.08.18

Эмгэгт сөрлийн дүн нь ямартай сөрлийн тусгай хувиартай

Ид	Шинжилгээний үзүүлэлт, иж	Шинжилгээний аргын стандарт	Зөвшөөрөгдөх хэмжээ	Ур дүн	
				173	174
1	Өнгө, гүрдэг*	MNS 1697:1976	20	-	-
2	Цэвэрлэн амааруулах хэмэр, мСм/см	MNS ISO 7888:1999	1.0	-	-
3	Ууссан давс, мг/л*	-	-	-	-
4	Усны орчим, pH	MNS ISO 10523:2001	6.5-8.5	-	-
5	Үзэгдсэн хамтат хэр (СУ), мг/л*	Фотометр DT2B	0.2-0.3	0.05	0.05
6	Фторид (F ⁻), мг/л*	Фотометр DT2B	0.7-1.5	-	-
7	Ерөнхий мөргүүлж, мг/л*	MNS ISO 6059:2005	7.0	-	-
8	Аммонийн ион (NH ₄ ⁺), мг/л	MNS 1997:1976	1.5	-	-
9	Нитратийн ион (NO ₃ ⁻), мг/л	MNS 4431:2005	1.0	-	-
10	Найт төмөр (Fe), мг/л	MNS 4430:2005	0.3	-	-

Сөрлийн агаар: Ус хангамжийн техникч
 Сөрлийг хийсэн: Хөтөлөгч / / Г.Отгонбаяр /
 Хяналтыг хийсэн: Ахлах инженер / / Г.Мянгалмаа /

ЭНЭ ГЭЖИЛЭЛТ ХАЛДВАРГҮЙТГЭЛ ХИЙХ ЗААВАР
 Хувиар 1.1. Хэрэг төхөөрөлдөгч өгсөн 2022.08.01 1/13

ЭНЭ ГЭЖИЛЭЛТ ХАЛДВАРГҮЙТГЭЛИЙН АКТ-ЫН
 2022 оны 07-р сарын 21-ны өдөр

Аймаг, нийслэлийн иргэд: Д.Бүтсүх, Ус хангамж
 Ус нөөцлүүрийн байршил: УУЦБ-ийн 60х3 нөөцлийн сав

Ажил эхэлхийн өмнөх лабораторын шинжилгээ хийсэн өгсөн: Өгсөн 2022.07.17

Халдваргүйжүүлэлт хийхэд хэрэглэсэн бодисын нэр, түүн, хэмжээ: Жавелионы шавмаа, 0.1%-и уусмаа 10 л усанд 7 ш

Халдваргүйжүүлэлт хийсэн арга: Усны бохирдлыг дотор талд механик цэвэрлэгээ хийсний дараа 0.1%-и жавелионтой уусмалаар ариутгал халдваргүйжүүлэлт хийсэн. Ариутгал хийж дууссанаас хойш 30 минутын дараа бохирдлыг усар дүргэн. 2-уудай зайж агаарын дарга усар дүргэн дээж авч Усны шинжилгээний лаборатор-т хургуулж, АРИУТГАЛ ХАЛДВАРГҮЙТГЭЛ ХИЙХ ЗААВРЫН дагуу мэдээлэл хангамжаа хэрэгсэл хувиас, реанши бэлтгэж, мөхөөгч өмөөгч түүсэн.

Ажил дууссаны дараа хийгээгүй лабораторын шинжилгээний дүн: Шинжилгээ өгсөн боловч үзэгдсэн хэргийг шинжлүүлсэн.

Ус нөөцлүүрийг битүүлж хэрэглэж өгсөн өгсөн: 2022.07.21

Ариутгал хийх үеийн фото зураг:

Хянасан/Ахлах инженер: / / Г.Батбаяр /
 Эрүүт хуви: / / М.Оюунчимэг /
 Акт үйлдсэн: / / М.Мянгалмаа /
 Ариутгал халдваргүйжүүлэлт хийсэн: / / Г.Оюунчимэг / Г.Мянгалмаа /

ЭНЭ ГЭЖИЛЭЛТ ХАЛДВАРГҮЙТГЭЛ ХИЙХ ЗААВАР
 Хувиар 1.1. Хэрэг төхөөрөлдөгч өгсөн 2022.08.01 1/13

Зураг. 4.4.3 Усны нөөцлүүрийн савнуудад ариутгал халдваргүйтгэл хийсэн тухай акт

4.4.4 Ахуйн шингэн хаягдлын цэгт ариутгал халдваргүйтгэл хийх

Ариутгал, халдваргүйтгэл нь хөрс, усны бохирдлоос үүдэлтэй халдварт болон халдварт бус өвчнөөс тухайн нутаг дэвсгэрт амьдарч буй суурин болон явуулын хүн ам, ажилчдыг сэргийлэх ач холбогдолтой юм. Дэд бүтцийн албаны ус хангамж сантехникийн хэсгээс шингэн хаягдлын цэг, бохирын цооногт ариутгал халдваргүйтгэлийг хийдэг.

Цагаан хадны шингэн хаягдлын цэгт нийт 2 удаа 150 кг хуурай хлорын шохойгоор ариутгал халдваргүйтгэл хийсэн.

Зураг 4.4.4. Ахуйн бохир усны цэгт ариутгал халдваргүйтгэл хийж буй байдал

Түүнчлэн 2022 оны 9 дүгээр сарын 7-ны өдөр хаягдлын даланг тойруулан 90м торон хашаагаар хашаалж мал, амьтан нэвтрэх эрсдлээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохион байгуулсан.

Зураг. 4.4.4 Шингэн хаягдлын далангийн хашаажуулалтыг хийж байгаа байдал

4.4.5 Асгаралтаас сэргийлэх

Асгаралтаас урьдчилан сэргийлэх, асгаралт үүссэн үед бэлэн байдлыг хангах зорилгоор асгаралт үүсгэх эрсдэлтэй цэгүүдийг тодорхойлж тус цэгүүд дээр асгаралтын үед хэрэглэх багаж хэрэгсэл, сав зэргийг байрлуулан хаягжуулсан. ЦХ-ны нүүрс тээврийн шаланзны засварын төвд асгаралтын үеийн бэлэн байдлыг хангах цэг байгуулсан. Мөн сар бүр ажлын байрны үзлэг хийж гарсан асгаралтуудыг журмын дагуу цэвэрлүүлж, хариу арга хэмжээг авч ажиллаж байна. Асгаралт цэвэрлэх иж бүрдлийг асгаралт цэвэрлэх цэгт байрлуулсан, 500кг цементээр хаягдал тосны цэгийг томруулах ажил хийгдсэн мөн 4ш тонны савыг хаягдал тос цуглуулахад ашиглаж байна.

Зураг 4.4.4.1 Асгаралтын хариу арга хэмжээ

4.4.5 Газрын хянан баталгаа

Газрын төлөв байдал чанарын хянан баталгааны ажлыг Цагаан хадны 2 нэгж талбарт мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэж, холбогдох дүгнэлтийг гаргуулсан.

Газрын төлөв байдал, чанарын хянан баталгааны дүгнэлт

Хянан баталгааны төрөл: Захиалгат хянан баталгаа Огноо: 2022-05-02

- Газар ашиглагч: Энержи ресурс ХХК
- Аймаг (нийслэл): Өмнөговь Сум (дүүрэг): Ханбогд
- Байршил: ханг
- Нэгж талбарын дугаар: 4601001088
- Хөрсний нэр:
- Урсгалжилт:
- Нийт талбайн хэмжээ: 40014 м²
- Газар эзэмших зориулалт: Автомашины засвар, үйлчилгээний газар
- Одоогийн газар ашиглалтын хэлбэр: Автомашины засвар, үйлчилгээний газар
- Газар ашиглах, эзэмших шийдвэр: Өмнөговь аймаг /нийслэл/ийн Ханбогд сум/дүүргийн Засаг даргын 2008 оны 10 дугаар сарын 01-ний өдрийн 04631-50/2008 тоот эцэслэмж
- Газар эзэмших эрхийн гэрчилгээний дугаар: 9784
- Эзэмших газрын төлөв байдал, чанарын тодорхойлолт
Нийт талбарын хэмжээнд 4.42%-д барилга байгууламж, 5.3%-д гэр, 2.55%-д ногоон байгууламж, 1.47%-д хатуу хучилттай талбай, 1.87%-д авто зогсоол, 12.28%-д зам, 32.35%-д зам талбай, 3.8%-ийг хайрган хуучаастай, үлдсэн 36.14% халцрай гадарга эзэлж байна.

Газрын төлөв байдал, чанарын тодорхойлолт

Төрөл, ангилал, нэр	Талбай	Сүүдэр бохирдон талбай		
		Фосфорын	Хийгийн	Биологийн
Нийт эзэмших газар	40000	+	-	-
Нийт талбарын талбай	40000	+	-	-
Газар дотор ашиглаж байгаа талбай	-	-	-	-
Дутуу ашиглаж байгаа газар	-	-	-	-
Илүү ашиглаж байгаа газар	-	-	-	-
A.Зөвшөөрөлтэй ашиглаж байгаа талбай				
1.Үйл ажиллагаанд өртөггүй талбай				
2.Үйл ажиллагаанд өртсөн талбай				
Авто зогсоол	686.1	+	-	-
Барилга байгууламж	1761.3	+	-	-
Гэр	2128.1	+	-	-
Хайрган хуучаастай талбай	1532.1	+	-	-
Халцрай гадарга	14456.92	+	-	-

Газрын төлөв байдал, чанарын хянан баталгааны дүгнэлт

Нийт эзэмших талбайн хэмжээнд хөрс, ургамал бүрхэн автогени, техногений нөлөөгөөр хуктай таллагдсан. Талбайн зүйл хэсэг орчим болон хамгийн урд хэсэгт ногоон байгууламж байгуулсан ургалт сайтай, цэвэршд ногоон байгууламжийн талбайн хэмжээг илүү өргөтгөж, хуурай бүс нутгийн юмуу нутгийн уугуул ургамалын зүйл болон тарьц суулгацгай биологийн нөхөн сэргээлтэнд сонгох зарчмыг хатуу баримтлан ажиллах хэрэгтэй. Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчлалын үрэлтэнд тулгарсан сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ, биологийн нөхөн сэргээлтийн ажлыг зохио журмын дагуу хийх нь зүйтэй юм. Өөрийн эзэмших газрын барилга байгууламж, авто зам, зогсоол, орох гарах хэсгийг гэмдэжүүлж, аварга ослон болгошгүй байдлыг хэргэлэн гал утгаар багц хэрэгсэлийг талбайн эзлэх хэсэгт байршуулсан байна.

17. Газар ашиглалтын талаар цаашид авах арга хэмжээ, зөвлөмж

"Энержи ресурс ХХК" нь цаашид дараах арга хэмжээнд хэрэгжүүлэх хэрэгтэй:
 Үүнд:

- Өөрийн эзэмших газрын орлогийн цэргийг талбай дээр тэмдэглэж хамгаалалтад авах
- Газрын төлбөрийг газрын ашигт шийж чанарыг ашигласан эзэсхээ үл хязгаран хуульч заасан хугацаанд төлөх
- Газар өмчлөгчөөс газрын ашиглалттай холбогдуулан тавьсан шаардлагыг цаг тухайд нь биелүүлэх
- Эцэслэлийг хөрстэй газрыг ашиглах тохиолдол бүрт том жижиг амар ч хэмжээтэйгээс үл хамааран заавал шимт хөрсний хуульч стандартын дагуу хийх нь зүйтэй
- Барилга байгууламж намж барихдаа үед дотоод төлөвлөлт, газар ашиглалтыг зөв хийж хөрс, ургамал намжарт сөрөг нөлөөлөл үзүүлэх талбайг хамгийн бага хэмжээнд төлөвөх
- Хот хамгаалтын цаг байгуулж ангилан ялгалт хийж, түр хадгалах цэгийг байгаль орчинд сөрөг нөлөөгүйгээр тохиуулах, хот хамгаалын самууд нь ханг шогштой, бичүүлэгтэй зориулалтын сам байх
- Өөрийн эзлэн газрын 10%-аас дээш талбайг ногоон байгууламжтай болгох, тухайн бүс нутгаар ургалт мод, бут, сөөгийг тариалснаар сэлгэний хамгаалалтын үүргийг гүйцэтгэж, тоосжилтыг бууруулах боломжтой (Цэр хуурай, сурай, хайлзас, сөөг сөөгөнд модлог ургамал)
- Нийтийн бохирдсоос сэрвэгний талбай, нууц жолоон тогтоол ариутгаж алдаруулуулж мөн цэвэрлэх байгууламжаас гарч байгаа хандал лал болон усны чанарыг хянаж, Бохир ус цааргах байгууламжийг лалийг Монгол улсын Шинжлэх ухааны академийн харьяа Хими, химийн технологийн хэрэгсэлийн эрдэмтэн Ж.Дугаржавын бүтээл гүнзгий бордоо буюу шийсэн гуамт ашиглан бордоо болгож, нөхөн сэргээлт, мод тариа зэрэг ашиглах боломжтой. /Эх сурвалж: Ногоон технологи, иноваци-2016, БОАЖ, 30-31 тал.
- Газар эзэмшигч, ашиглагч нь Монгол Улсын Газрын тухай хуулийн дагуу 5 жил тутамд газрын төлөв байдал, чанарын хянан баталгааг хийлгэх ажлыг судалгааны үр дүнгэй харьцуулан холбогдох дүгнэлтийг гаргуулж авах хэрэгтэй

БАТАЛГААЖСАН

ГАЗАР ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ, ГЕОДЕЗИ,
 ЗУРАГ ЗҮЙН ГАЗАР /Хот суурин, зам, шугам,
 сүлжээний газрын мониторинг, нөхөн сэргээлт
 хариуцсан мэргэжилтэн/

Зураг 4.4.4.1 Газрын хянан баталгааны дүгнэлт

4.4.6 Мод сөөг тарьж ургуулах арга хэмжээ

Цагаан хадны НАБТ орчимд ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэх буюу мод тарьж ургуулах ажлыг 2011 оноос хойш жил бүр зохион байгуулж байна. 2022 онд хавар болон намрын тарилтаар нийт 121 ширхэг Жигд тарьж, усалгаа арчилгааг хийсэн. Одоогоор нийт 2000 гаруй мод сөөг ургаж байна.

Зураг 4.4.6. Цагаан хад НАБТ засвар орчимд мод тарьж байгаа нь

4.4.7. Зэрлэг амьтад хамгаалах биотехникийн арга хэмжээ

Нүүрс ачиж буулгах талбайн сөрөг нөлөөллийг бууруулах төлөвлөгөөний хүрээнд биотехникийн арга хэмжээг хэрэгжүүлсэн. Тус ажлын хүрээнд Цагаад хадны кэмийн ойролцоох зөөврийн уст цэгийг 180тн усаар дүүргэж, зэрлэг амьтадын ундаалах боломжийг бүрдүүлсэн.

Мөн биотехникийн ажлын хүрээнд Дайчингийн заг орчим зэрлэг амьтдын идэш тэжээлд зориулж 50ш боодол өвс байрлуулах ажлыг Ханбогд сумын ЗДТГ-тай хамтран зохион байгуулсан.

Зураг 4.4.7.1. Цагаан хадны зэрлэг амьтдад зориулсан уст цэг

Зураг 4.4.7.2. Дайчингийн заг орчим өвс тээвэрлэж буй байдал

5. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

№	Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Ажлын Гүйцэтгэл	Нийт зардал мян.төг	Биелэлтийн шалгуур
1	Хаягдлын овоолгыг налууулж, хэлбэршүүлэх	Уурхайн хаягдлын овоолго	Уурхайн хаягдлын овоолгын талбайг налууулж, хэлбэршүүлэх ажлыг 10 га талбайд хийж гүйцэтгэсэн.	Үйлдвэр - лэлийн зардлаас	10 га талбай
2	Хаягдлын овоолгын хэлбэршүүлсэн талбайг шимт хөрсөөр хучих	Уурхайн хаягдлын овоолго	Уурхайн хаягдлын овоолгын налууулж, хэлбэршүүлсэн талбайг шимт хөрсөөр хучих биологийн нөхөн сэргээлтийн эхний үе шатны ажлыг 10 га талбайд туслан гүйцэтгэгч компанитай хамтран шимт хөрсөөр хучих ажлыг хийж гүйцэтгэсэн.	Үйлдвэр - лэлийн зардлаас	10 га талбай
3	Шимт хөрсөөр хучсан талбайг ургамалжуулах, усалгаа арчилгаа хийх	Уурхайн хаягдлын овоолго	Шимт хөрсөөр хучсан 1 га талбайд ургамалжуулалт хийж, биологийн нөхөн сэргээлт гүйцэтгэх ажлыг эрх бүхий мэргэжлийн байгууллагаар хийж гүйцэтгүүлэв.	95,000.0	1 га талбай
4	Ургамалжуулсан талбайг усалж арчилах, нөхөн тарилт хийх	Уурхайн хаягдлын овоолго	2020-2022 онд уурхайн хаягдлын овоолгын налууулж, хэлбэршүүлж ургамалжуулсан 3 га талбайн арчилгаа хамгаалалтыг мэргэжлийн байгууллагаар хийж гүйцэтгүүлэв.	10,000.	3 га талбай
5	Тэр бум мод хөтөлбөрийн хүрээнд мод тарих	Ойн зурвас талбай	“Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөнийг хүрээнд Энержи Ресурс ХХК-ийн мод тарьж ургуулах урт хугацааны төлөвлөлтийн дагуу ойжуулалтын ажлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлэх, тус ажлыг шинжлэх ухааны зохих аргачлалд тулгуурлан хэрэгжүүлж байна.	Тэрбум модны зардлаас зарцуулах	150,000
НИЙТ ЗАРДАЛ, мян.төг				105.000.0	

5.1. Хаягдлын овоолгын талбайд техникийн нөхөн сэргээлт хийх

“Ухаа худаг” уурхайн техник эдийн засгийн үндэслэлд тусгагдсан гадаад овоолгын техникийн ба биологийн нөхөн сэргээлтийн ажлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлэх, нөхөн сэргээлтийн ажлыг Монгол улсын холбогдох стандартын шаардлагад нийцүүлэн, зохих аргачлалын дагуу 10 га талбайд хийж гүйцэтгэсэн. Нөхөн сэргээлтийн ажлыг хаягдлын овоолгын зүүн хойд хэсэгт, холбогдох аргачлалын дагуу, стандартын шаардлагад нийцүүлэн хийсэн бөгөөд налуугийн хажуугийн өнцөг нь дунжаар 17 градус ба 4 м өргөнтэй дэвсгээр тусгаарлагдсан тус бүр нь 30 м хүртэл урттай 5 шатлал бүхий талбай юм

Зураг 5.1.1. Хаягдлын овоолгыг хэлбэршүүлсэн байдал

5.2. Хаягдлын овоолгын талбайг шимт хөрсөөр хучих

Уурхайн хаягдлын овоолгын налууулж, хэлбэршүүлсэн талбайг шимт хөрсөөр хучих биологийн нөхөн сэргээлтийн эхний үе шатны ажлыг 10 га талбайд туслан гүйцэтгэгч компанитай хамтран шимт хөрсөөр хучих ажлыг хийж гүйцэтгэсэн. Хучилт хийсэн шимт хөрсний зузааныг уурхайн ТЭЗҮ-д заасны дагуу 0.3 метрээс багагүй хэмжээтэй байхаар хучилтын ажлыг явуулсан.

Зураг 5.2.1. Хаягдлын овоолгын хэлбэршүүлсэн талбай дээр шимт хөрсийн хучилт хийж буй байдал

5.3. Шимт хөрсөөр хучсан талбайг ургамалжуулах, усалгаа арчилгаа хийх

Шимт хөрсөөр хучсан 1 га талбайд ургамалжуулалт хийж, биологийн нөхөн сэргээлт гүйцэтгэх ажлыг эрх бүхий мэргэжлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлсэн ба нөхөн сэргээлтийн үйл ажиллагааны хүрээнд дараах ажлуудыг хийсэн болно. Нийт 1 га талбайд 88-92 метрийн урттай налуу гадаргууг уруун үер, гадааргын усны эвдрэлээс хамгаалах зориулалт бүхий чулуун доторлогоотой 4 шуудуу байгуулсан. Гадаргын урсацаас хамгаалах чулуун доторлогоотой шуудууны өргөн доод хэсэгтээ 70 см, дээд хэсэгтээ 100 см, гүн нь 50-60 см хэмжээтэй хийгдсэн бөгөөд чулуун өрлөгийн чигжээсэнд согооврын үрийг биоаялмагтай 50х50 хувийн харьцаатай хольж ашигласан нь ургаж чулуун өрлөгийг илүү бат бэх хөдөлгөөнгүй байлгах ач холбогдолтой юм. Талбайд мөр хоорондын зай 15 см хэмжээтэй зурж царгас, хүцэнгэ, согоовор, таана, харгана, хайлаасыг үрээр тарьсан. Ус зайлуулах сувгийн доод төгсгөлд дараагийн мөргөцгийг эвдрэлээс хамгаалах зориулалтаар мөн 4х4 м хэмжээтэй чулуун дэвсэг хийж өгсөн.

Зураг 5.3.1. Гадаргын урсацаас хамгаалах чулуун өрлөг

Зураг 5.3.2. Нөхөн сэргээлт хийсэн талбайн олон наст ургамлын соёололт

5.4. Ургамалжуулсан талбайг усалж арчилах, нөхөн тарилт хийх

2020-2022 онд уурхайн хаягдлын овоолгын налууулж, хэлбэршүүлж ургамалжуулсан 3 га талбайн арчилгаа хамгаалалтыг мэргэжлийн байгууллагаар хийж гүйцэтгүүлж ургамлан бүрхэвч, ургалт нь сайн явагдаагүй хэсгүүд дээр 2022 оны 06 сарын 22-ноос 06-р сарын 31-нийг хүртэлх хугацаанд нөхөн тарилтын ажлыг хийж гүйцэтгэсэн. 2022 оны 08-р сарын 20-ны байдлаар талбайн ургамлан бүрхэвч 80 гаруй хувьтай байна.

Зураг 5.4.1. Биологийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбай ургамлан бүрхэвч

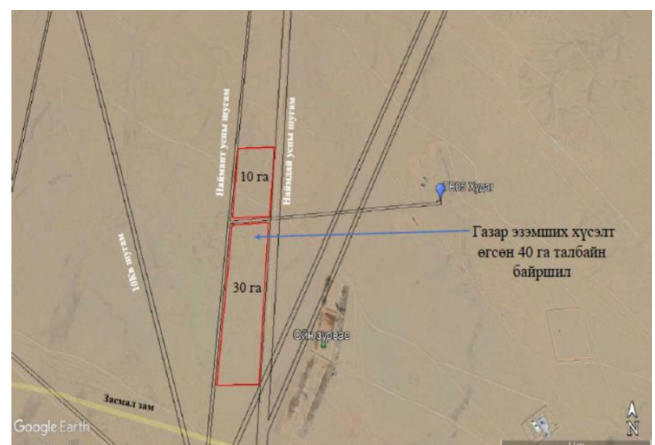
Зураг 5.4.2. Биологийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбай харагдаж буй байдал

5.5. Тэрбум мод хөтөлбөрийн хүрээнд ойн зурвас байгуулах

“Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөнийг хүрээнд Энержи Ресурс ХХК-ийн мод тарьж ургуулах урт хугацааны төлөвлөлтийн дагуу говь цөлийн бүсэд хамгаалалтын ойн зурвас байгуулах замаар газар нутгийг хөрсний доройтол, цөлжилтөөс хамгаалах, ойжуулалтын ажлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлэх, тус ажлыг шинжлэх ухааны зохих аргачлалд тулгуурлан ойн мэргэжлийн байгууллагатай хамтран ажиллаж байна. Энэ жилийн цар тахал, хил гаалын нөхцөл байдлаас шалтгаалан уурхай зогсолттой байсан бөгөөд хаврын мод тарилтын бэлтгэл ажил хойшлогдсон хэдий ч 9-р сарын 22-ноос эхлэн хамгаалалтын ойн зурвас байгуулах ажил эрчимтэй гүйцэтгэсэн. Талбайн байрлалын хувьд компанийн 2011 онд байгуулсан ойн зурвасын хойд талд 40 га талбайг хамрах бөгөөд энэ намрын тарилтраар нийт 82 мянган мод тарих ажлыг зохион байгуулав.

Зураг 5.5.1. Хамгаалалтын ойн зурвас байгуулах ажлын модны нүх ухалтын ажил

Зураг 5.5.2. Хамгаалалтын ойн зурвас байгуулах талбайн байршлын зураг

6. ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

№	Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Ажлын гүйцэтгэл	Нийт зардал мян.төг	Биелэлтийн шалгуур
1	Биотехникийн арга хэмжээ хэрэгжүүлэхэд Говь гурван сайханы байгалийн цогцолборт газрын хамгаалалтын захиргаатай хамтран ажиллах, дэмжлэг үзүүлэх	Говь гурван сайханы БЦГ-н Баяндалай сумын хэсэг	Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах ажлын хүрээнд Говь гурван сайханы байгалийн цогцолборт газрын захиргаанд уулын туруутан амьтадад зориулж 200 боодол өвсийг 2022 оны 3-р сарын 7-ны өдөр хүлгээлгэн өгөв.	2,000.0	200 боодол өвс
2	Амьтдын амьдрах орчинг сайжруулах зорилгоор эвдэрсэн газарт нөхөн сэргээлт	Баяндалай сумын нутагт	Баяндалай сумын Төхөм багийн нутаг дэвсгэрт эвдэрч орхигдсон 7 га талбайд техникийн нөхөн сэргээлтийг стандарт шаардлагын дагуу хийж гүйцэтгэсэн.	52,900.0	7 га
НИЙТ ЗАРДАЛ, мян.төг				54,900.0	

6.1. Биотехникийн арга хэмжээ

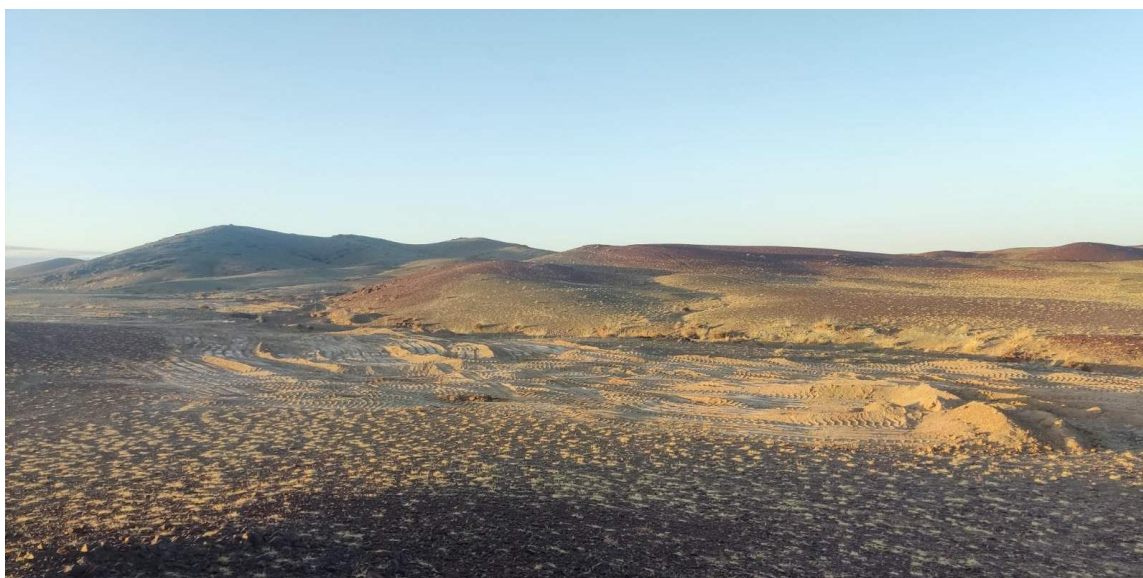
Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах ажлын хүрээнд Говь гурван сайхан уулын байгалийн цогцолборт газрын захиргаанд уулын туруутан амьтадад зориулж 200ш боодол өвсийг 2022 оны 3-р сарын 07-ны өдөр хүлээлгэн өгөв.

Зураг 6.1.1. Говь гурван сайханы байгалийн цогцолборт газрын захиргаанд өвс хүлээлгэн өгч буй байдал

6.2. Амьтдын амьдрах орчинг сайжруулах зорилгоор эвдэрсэн газарт нөхөн сэргээлт

Засгийн газрын 2020-2024 оны мөрийн хөтөлбөрт тусгагдсан Монгол орны хэмжээнд уул уурхайн үйл ажиллагааны улмаас эвдэрч эзэнгүй орхигдсон талбайг нөхөн сэргээх зорилтын хүрээнд манай компани гар аргаар алт олборлосон Өмнөговь аймгийн Баяндалай сумын Баян цагааны нуруу, 7 га эвдрэлтэй талбайд техникийн нөхөн сэргээлтийг хийж гүйцэтгэсэн ба нөхөн сэргээлтийн ажлын гүйцэтгэлийг орон нутгийн ажлын хэсэгт хүлээлгэн өгсөн.

Зураг 6.2.1 Нөхөн сэргээлтийн ажил хийгдэж байгаа байдал

7. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Энержи Ресурс ХХК нь нийгмийн хариуцлагынхаа хүрээнд орон нутгийн малчдад өвөл хаврыг өнтэй давхад нь туслах зорилгоор жил бүр өвс, тэжээлийн тусламжийг 2009 оноос хойш жил бүр үзүүлсээр ирсэн.

№	Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Ажлын гүйцэтгэл	Нийт зардал мян.төг	Тоо хэмжээ
1	Нөлөөллийн бүсийн айл өрхөд өвс тэжээлийн дэмжлэг үзүүлэх	Ухаа худаг төсөл	Ухаа худаг уурхайн нөлөөллийн бүсийн 25 малчин өрх болон нөлөөллийн бүсийн бус 405 малчин өрх, Өмнөговь аймгийн Баян-Овоо, Цогт-Овоо, Номгон, Манлай сумын аюулгүй фондод нийт 7000 боодол өвс 1600 уут хивэг тэжээлийн дэмжлэг тусламжийг үзүүлсэн байна.	Орон нутгийн төсөл хөтөлбөрийн зардлаас	8000 боодол өвс

Энэ жилийн хувьд нийт 8000 боодол өвсийг Дорнод аймгийн Булган сумаас 1600 уут хивэг тэжээл “Өег гурил” ХХК-иас худалдан авч “Ухаа худаг”-ийн нөөцийн цэгт төвлөрүүлж, нөөцлөх хураах, хадгалах, малчдад хүлээлгэн өгөх ажлуудыг тус тус зохион байгуулж дууслаа. Өмнөговь аймгийн Баян-Овоо, Цогт-Овоо, Номгон, Манлай сумын аюулгүй фондод тус тус 500 боодол өвс төдийгүй Цогтцэций сумын 4 багийн 405 малчин өрх, “Ухаа худаг” уурхайн нөлөөллийн бүсийн 25 малчин өрхөд өвс, тэжээлийн дэмжлэг тусламжийг үзүүлсэн байна.

Зураг 7.1.1. Малчдад өвс тэжээл олгож буй байдал

8. ТҮҮХ СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Манай компани нь 2009 оноос хойш холбогдох хууль ба компанийн нийгмийн хариуцлагын ажлын хүрээнд түүх соёлын биет ба биет бус өвийг хамгаалах чиглэлээр дараах гол ажлуудыг хийж хэрэгжүүлсэн. Үүнд :

- Холбогдох хуулийн дагуу төслийн үйл ажиллагаа эхлэхээс өмнө археологи палентлогийн хайгуул судалгааг мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэж, авран хамгаалах үйл ажиллагааг зохион байгуулсан.
- 2013 онд Говь шанхын уртын дууг заах сургагч багшийн сургалт явуулж, зохиогчийн эрхийн патентыг Цогтцэцийн сумын Соёлын төвийн нэр дээр авах ажлыг зохион байгуулсан.
- 2014 онд Ганжуур Данжуур судрыг Төвд хэлнээс хөрвүүлэн хэвлүүлэх ажлыг “Цогт цагийн хүрдэн” ТББ –тай хамтран гүйцэтгэж, Улсын төв номын санд хүлээлгэн өгсөн.
- Цогтцэцийн жонон морин хуурын татлагын сургалтыг 2 жилийн хугацаанд зохион байгуулж, сургалтанд хамрагдсан хүүхдүүдээс бүрдсэн морин хуурын хамтлаг байгуулж, хамтлагийг улсын бүртгэлд бүртгүүлж, гэрчилгээг хүлээлгэн өгсөн.
- Цогтцэций суманд байрлах Монгол улсын баатар Т.Борын нэрэмжит музейн нэг танхимыг тохижуулсан.
- Цогтцэций сумын хэмжээнд соёлын биет болон биет бус өв тээгчдийн судалгааг хийж, нэгдсэн бүртгэлийг тус суманд хүлээлгэн өгсөн.

2022 оны хувьд түүх соёлын өвийг хамгаалах чиглэлээр үргэлжлэн хийгдэх ажил төлөвлөгдөөгүй бөгөөд цаашид түүх соёлын өвийг хамгаалах чиглэлээр тухай бүр шаардлагатай арга хэмжээг санаачлан зохион байгуулна.

9. ОСОЛ ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

№	Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Ажлын гүйцэтгэл	Нийт зардал мян.төг	Биелэлтийн шалгуур
9.1	Химийн бодисын агуулахад хадгалж байгаа бодисуудыг асгаралт, гоожилтоос урьдчилан сэргийлэх үзлэг, шалгалтыг тогтмол хийх	Химийн бодисын агуулах	Онцгой байдлын ерөнхий газрын даргын А/229 тушаалын хавсралт 6 дах “Химийн бодисын агуулахыг шалгасан акт” бланкын дагуу агуулах дахь бодисын бүртгэл хөтлөл, асгаралт үүссэн эсэх, бусад зөрчлийг илрүүлэх, арилгах зорилгоор сар бүр дотооддоо үзлэг хийдэг .	Үйл ажиллагааны зардлаас	Сар бүр
9.2	Химийн бодисын савыг эрх бүхий байгууллагад хүргүүлж устгуулах	Уурхайн хэмжээнд	Химийн бодисын сав баглаа боодол устгуулах нэмэлт гэрээг 2022 оны 12-р сарын 31-нийг дуустал хугацаанд аюултай хог хаягдал устгах, дахин боловсруулах тусгай зөвшөөрөл бүхий “Цэцүүх трейд” ХХК-тай байгуулсан бөгөөд тайланд онд	3,000.0	11-р сард

			дотоод хяналтын лабораторийн үйл ажиллагаанаас гарсан 58.1 кг химийн бодисын хуванцар сав баглаа боодлыг устгуулах ажил зохион байгуулсан.		
9.3	Химийн бодистой харьцаж ажилладаг ажиллагсдыг сургалтанд хамруулах	Химийн бодисын агуулах	Химийн бодисын аюулгүй ажиллагааны сургалтыг нүүрс баяжуулах үйлдвэр, геологи уурхай төлөвлөлтийн алба, нийтлэг үйлчилгээ, салбарын захиргааны төлөвлөлтийн химийн бодистой харьцаж ажилладаг нийт 72 ажилтанд орж, бүртгэлийг хийж баталгаажуулсан.	1,000.0	Жилд 1 удаа
9.4	ISO 14001:2015 стандартын хүрээнд асгаралттай холбоотой практик сургалт зохион байгуулах	Уурхайн хэмжээнд	Асгаралтын хариу арга хэмжээний практик сургалтыг 2022 оны 2-р сарын 10-ны 15:00-16:00 цагийн хооронд сургалтын төлөвлөгөөнд өгөгдсөн кейсийн дагуу нийтлэг үйлчилгээний албаны шатахуун түгээлтийн нэгж болон онцгой байдлын нэгжтэй хамтран зохион байгуулсан.	1,000.0	Жилд 1 удаа
9.5	Галын эрсдэлээс сэргийлэх практик болон онолын сургалтыг нийт ажилтнуудад орох	Ухаа худаг төсөл	Галын эрсдэлээс сэргийлэх практик болон онолын сургалтанд давхардсан тоогоор нийт 630 ажилтан хамрагдсан байна.	Үйл ажиллагааны зардлаас	10-р сард
9.6	Галын аюулгүй байдлын бүлгэмийн үйл ажиллагааг хэвийн явуулах, галын хорны үзлэг шалгалтыг тогтмол хийх	Ухаа худаг төсөл	Галын бүлгэмийн гишүүд ГАУС-ын сургалт мөн сар бүр галын хорны бүрэн бүтэн байдлыг шалгаж үзлэгээр тогтмол явдаг.	Үйл ажиллагааны зардлаас	Сар бүр
9.7	Компанийн дотоод журмын дагуу байгаль орчны ослоор бүртгэгдсэн асгаралт болон бусад асуудал дээр судалгаа хийж	Ухаа худаг төсөл	Тайлант хугацаанд 1 удаагийн байгаль орчны осол буюу асгаралт гарсан ба байгаль орчны баг асгаралтын судалгааны бүрэлдэхүүнд оролцон ажиллав. Асгаралтын ослын хариу арга хэмжээний төлөвлөгөөний дагуу	Үйл ажиллагааны зардлаас	Жилийн турш тухай бүрд

	хариу арга хэмжээг үр дүнтэй хэрэгжүүлэхэд хяналт тавих		сургалт, ажил эхлэхийн яриаг түлшний машины операторуудад өгсөн байна.		
9.8	Лабораториудын шинжилгээний үед гарах химийн бодисын уусмал үлдэгдлийг аюулгүй байдлаар зайлуулагдаж байгаа эсэхэд бүртгэл хөтөлж, саарамагжуулж бохир ус зайлуулах шугаманд нийлүүлэх	УХГ төв лаборатори	Усны шинжилгээний лабораториос гарсан бага хэмжээний бодисын хаягдалыг саармагжуулж, концентрацийг багасган аюулгүй болгон, рН-ийг тэмдэглэж, бүртгэл хөтөлж баримтжуулан, бохирын хоолойд нийлүүлж устгадаг.	Үйл ажиллагааны зардлаас	Жилийн турш тухай бүрд
9.9	Одоо байгаа хатуу хучилттай талбайг хязгаарлах хөмсөгтэй болгож нефтийн бүтээгдэхүүн орчинд тархах эрсдэлээс сэргийлэх	ТЛ засварын төв	Хүнд даацын автомашины засварын төвийн хатуу хучилттай талбайг хязгаарлах хөмсөгтэй болгосон ба нефтийн бүтээгдэхүүн хөрсөнд асгарч тархах эрсдэлээс сэргийлэх боломжтой болсон.	8,500.0	9 дүгээр сар
НИЙТ ЗАРДАЛ, мян.төг				13,500.0	

9.1 Химийн бодисын хадгалалтын хяналт

Онцгой байдлын ерөнхий газрын даргын А/229 тушаалын хавсралт 6 дахь “Химийн бодисын агуулахыг шалгасан акт” бланкын дагуу агуулах дахь бодисын бүртгэл хөтлөн, асгаралт үүссэн эсэх, бусад зөрчлийг илрүүлэх, арилгах зорилгоор дотооддоо болон, ХАБ-ын ажилтнуудтай хамтрсан үзлэгийг сар бүр тогтмол зохион байгуулдаг.

6 дугаар хавсралт
ХИМИЙН БОДИСЫН АГУУЛАХЫГ
ШАЛГАСАН АКТ
(201_оо)

Батлаа
Ерөнхий менежер _____
201_ он __ сар __ өдөр

201_ он __ сар __ өдөр үйлдвэрийн химийн бодисын агуулахыг шалгалаа.

Шалгалтын ачааг тогтоох нөхцөл:

- агуулахын харуул хамгаалалт, химийн бодис хадгалж буй нөхцөл байдал:
- химийн бодисын бүртгэл, хяналт:
- химийн бодисын тээвэрлэх, зөөх, ашиглах ажил:

Комиссын дүгнэлт:

Комиссын бүрэлдэхүүн:

Дэргэ: _____ /байр: _____ /хүлээн зөвшөөрөгч: _____

Гишүүд: _____ /байр: _____ /хүлээн зөвшөөрөгч: _____

_____ /байр: _____ /хүлээн зөвшөөрөгч: _____

Асгарч нэвчилсэн дэргэ: _____ /байр: _____ /хүлээн зөвшөөрөгч: _____

Зураг 9.1.2. Химийн бодисын агуулахын үзлэгийн хуудас, асгаралт цэвэрлэх материал

9.2. Химийн бодисын савыг эрх бүхий байгууллагад хүргүүлж устгуулах

Химийн бодисын сав баглаа боодол устгуулах нэмэлт гэрээг 2022 оны 12-р сарын 31-нийг дуустал хугацаанд аюултай хог хаягдал устгах, дахин боловсруулах тусгай зөвшөөрөл бүхий “Цэцүүх трейд” ХХК-тай байгуулсан бөгөөд тайлант хугацаанд дотоод хяналтын лабораторийн үйл ажиллагаанаас гарсан 60кг-н хуванцар сав 1 ширхэг, 25кг-ийн хуванцар канистер 22 ширхэг, 10 литрийн хуванцар сав 24 ширхэг, 0,5 литрийн хуванцар сав 10 ширхэг нийт 58,1кг химийн бодисын хуванцар сав баглаа боодлыг гэрээт компанид хүргүүлэх, устгуулах ажлыг зохион байгуулсан.

№	Бариа материалын үзэг бүхий зүйлийн нэр	Хэмжээ нэгж	ТОО ХЭМЖ	Нийт үнэ	Нийт дүн
1	Хуванцар сав	кг	38.10	1,150.00	66,815.00
2					-
3					-
4					-
5	Канистер	км	120	2,900.00	348,000.00
				Дүн	414,815.00
				Нийт дүн	414,815.00

Зураг 9.2.1 Химийн бодисын сав боодлыг мэргэжлийн байгууллагад хүргүүлсэн баримт

Зураг 9.2.2 Эрх бүхий байгууллагад хүргүүлсэн сав баглаа боодол

9.3. Химийн бодистой харьцаж ажилдаг ажиллагсдыг сургалтанд хамруулах

Химийн бодисын аюулгүй ажиллагааны сургалтыг тайлант хугацаанд зохион байгуулсан байна. Энэхүү сургалтыг химийн бодисын ХАЛМ, Химийн бодистой холбоотой Монгол улсын хууль дүрэм журам, үйлдвэрийн үйл ажиллагаанд ашиглагддаг химийн бодисоос үүдэлтэй эрсдэл, түүнээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлийн 2 цагийн хөтөлбөрөөр зохион байгуулав. Энэ удаагийн сургалтанд нүүрс баяжуулах үйлдвэр, геологи уурхай төлөвлөлтийн алба, нийтлэг үйлчилгээ, салбарын захиргааны төлөвлөлтийн химийн бодистой харьцаж ажилладаг нийт 72 ажилтан хамрагдсан байна.

Start time	Completion time	Компани	Алба халтас	ERP код	Хүйс	Нэр	Албан тушаал	Сургалтаг	Сургалт орс	Сургалтын ажилтны
10/28/22 14:51:22	10/28/22 14:55:42	Энержи ресурс ХХК	ТЭЭВЭР, ЗАСВАР, ЛОЖИСТИК, ТӨЛӨВЛӨЛТИЙН АЛБА	103499	Эрэгтэй	Алтансүх	Засварын мастер	10/28/2022	Бусад	Химич Төгсжаргал
10/28/22 14:52:52	10/28/22 14:55:44	Энержи ресурс ХХК	ТЭЭВЭР, ЗАСВАР, ЛОЖИСТИК, ТӨЛӨВЛӨЛТИЙН АЛБА	102846	Эрэгтэй	Ганболд	Засварын мастер	10/28/2022	Бусад	Төгсжаргал
10/28/22 14:55:11	10/28/22 14:57:54	Энержи ресурс ХХК	ГЕОЛОГИ, УУРХАЙН ТӨЛӨВЛӨЛТИЙН АЛБА	105576	Эрэгтэй	Төрбилэг	Баяжуулагч инженер	10/28/2022	Бусад	Төгсжаргал
10/28/22 14:52:09	10/28/22 14:59:01	Энержи ресурс ХХК	БАЯЖУУЛАХ ҮЙЛДВЭРИЙН АЛБА	101590	Эрэгтэй	Мөнх-Эрдэнэ	Ахлах оператор	10/28/2022	Бусад	Төгсжаргал
10/28/22 14:58:48	10/28/22 15:00:08	Энержи ресурс ХХК	ТЭЭВЭР, ЗАСВАР, ЛОЖИСТИК, ТӨЛӨВЛӨЛТИЙН АЛБА	104510	Эрэгтэй	Батбаяр	Засварын мастер	10/28/2022	Бусад	Төгсжаргал
10/28/22 14:56:48	10/28/22 15:00:17	Энержи ресурс ХХК	ТЭЭВЭР, ЗАСВАР, ЛОЖИСТИК, ТӨЛӨВЛӨЛТИЙН АЛБА	105074	Эрэгтэй	Тэмүүлэн	Механик	10/28/2022	Бусад	Төгсжаргал
10/28/22 14:57:57	10/28/22 15:01:06	Энержи ресурс ХХК	ТЭЭВЭР, ЗАСВАР, ЛОЖИСТИК, ТӨЛӨВЛӨЛТИЙН АЛБА	105555	Эрэгтэй	Мөнх-о	Гагнуурчин	10/28/2022	Бусад	Төгсжаргал
10/28/22 14:59:50	10/28/22 15:01:24	Энержи ресурс ХХК	НИЙТЛЭГ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ АЛБА	101454	Эрэгтэй	Хурметбек	Автын менежер	10/28/2022	Бусад	Төгсжаргал
10/28/22 15:00:09	10/28/22 15:01:27	Энержи ресурс ХХК	ДЭД БҮТЦИЙН АЛБА	100737	Эмэгтэй	Бямбацэцэг	Сантехникийн ахлах ин	10/28/2022	Бусад	Түвшинжаргал
10/28/22 15:00:32	10/28/22 15:01:55	Энержи ресурс ХХК	ТЭЭВЭР, ЗАСВАР, ЛОЖИСТИК, ТӨЛӨВЛӨЛТИЙН АЛБА	104986	Эрэгтэй	Лхагвагара	ДУГУЙ ЗАСВАРЧИН	10/28/2022	Бусад	Төгсжаргал
10/28/22 15:00:01	10/28/22 15:02:00	Энержи ресурс ХХК	ТЭЭВЭР, ЗАСВАР, ЛОЖИСТИК, ТӨЛӨВЛӨЛТИЙН АЛБА	103885	Эрэгтэй	Оюунболд	Засварчин	10/28/2022	Бусад	Төгсжаргал
10/28/22 14:55:10	10/28/22 15:02:01	Энержи ресурс ХХК	ТЭЭВЭР, ЗАСВАР, ЛОЖИСТИК, ТӨЛӨВЛӨЛТИЙН АЛБА	103388	Эрэгтэй	Энхтөр	Механик	10/28/2022	Бусад	Төгсжаргал
10/28/22 14:59:51	10/28/22 15:02:18	Энержи ресурс ХХК	ТЭЭВЭР, ЗАСВАР, ЛОЖИСТИК, ТӨЛӨВЛӨЛТИЙН АЛБА	105050	Эрэгтэй	Амарбаясгалан	Гагнуурчин	10/28/2022	Бусад	Түвшинжаргал
10/28/22 14:59:30	10/28/22 15:02:21	Энержи ресурс ХХК	ТЭЭВЭР, ЗАСВАР, ЛОЖИСТИК, ТӨЛӨВЛӨЛТИЙН АЛБА	10324	Эрэгтэй	Энхболд	Засварын мастер	10/28/2022	Бусад	Төгсжаргал
10/28/22 15:00:21	10/28/22 15:02:26	Энержи ресурс ХХК	НИЙТЛЭГ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ АЛБА	105379	Эрэгтэй	Ганхүү	Нярав	10/28/2022	Бусад	Төгсжаргал
10/28/22 14:58:46	10/28/22 15:03:12	Энержи ресурс ХХК	УУРХАЙН ЗАСВАР/УХАА ХУДАГ УУРХАЙН АЛБА	105568	Эрэгтэй	Нямдорж	Засварчин	10/28/2022	Бусад	Төгсжаргал
10/28/22 14:59:41	10/28/22 15:03:40	Энержи ресурс ХХК	ТЭЭВЭР, ЗАСВАР, ЛОЖИСТИК, ТӨЛӨВЛӨЛТИЙН АЛБА	105755	Эрэгтэй	Тамир	Засварчин	10/28/2022	Бусад	Төгсжаргал
10/28/22 15:02:37	10/28/22 15:04:38	Энержи ресурс ХХК	БАЯЖУУЛАХ ҮЙЛДВЭРИЙН АЛБА	104886	Эрэгтэй	Ochbayar	Tuslah operator	10/28/2022	Бусад	Tugsjargal
10/28/22 15:02:49	10/28/22 15:04:47	Энержи ресурс ХХК	ТЭЭВЭР, ЗАСВАР, ЛОЖИСТИК, ТӨЛӨВЛӨЛТИЙН АЛБА	105050	Эрэгтэй	Амарбаясгалан	Гагнуурчи	10/28/2022	Бусад	Төгсжаргал
10/28/22 14:55:12	10/28/22 15:05:08	Энержи ресурс ХХК	БАЯЖУУЛАХ ҮЙЛДВЭРИЙН АЛБА	100826	Эрэгтэй	Даваадорж	Ашиглалтын мастер	10/28/2022	Бусад	Төгсжаргал
10/28/22 15:01:43	10/28/22 15:06:00	Энержи ресурс ХХК	ГЕОЛОГИ, УУРХАЙН ТӨЛӨВЛӨЛТИЙН АЛБА	101673	Эрэгтэй	Мягмардорж	Ахлах баяжуулагч инж	10/28/2022	Бусад	А.Төгсжаргал
10/28/22 15:04:28	10/28/22 15:06:11	Энержи ресурс ХХК	ЗАХИРГААНЫ АЛБА	101151	Эрэгтэй	Галсанбат	Chief IT Engineer	10/28/2022	Бусад	Төгсжаргал
10/28/22 15:00:18	10/28/22 15:06:11	Энержи ресурс ХХК	БАЯЖУУЛАХ ҮЙЛДВЭРИЙН АЛБА	101339	Эрэгтэй	Жалан-Аажав	Оператор	10/28/2022	Бусад	Төгсжаргал
10/28/22 15:04:42	10/28/22 15:06:55	Энержи ресурс ХХК	ТЭЭВЭР, ЗАСВАР, ЛОЖИСТИК, ТӨЛӨВЛӨЛТИЙН АЛБА	104539	Эрэгтэй	Баттогто	Засварын мастер	10/28/2022	Бусад	Төгсжаргал
10/28/22 14:59:30	10/28/22 15:07:08	Энержи ресурс ХХК	БАЯЖУУЛАХ ҮЙЛДВЭРИЙН АЛБА	102231	Эмэгтэй	Цогтбаяр	Ахлах оператор	10/28/2022	Бусад	Төгсболд

Зураг 9.3.1 Химийн бодисын сургалтын бүртгэл

Зураг 9.3.2 Сургалтанд хамрагдах үеийн зураг

9.4. ISO 14001:2015 стандартын хүрээнд асгаралттай холбоотой практик сургалт зохион байгуулах

Асгаралтын хариу арга хэмжээний практик сургалтыг 2022 оны 2-р сарын 10-ны 15-16 -ны цагийн хооронд сургалтын төлөвлөгөөнд өгөгдсөн кейсийн дагуу Нийтлэг үйлчилгээний албаны Шатахуун түгээлтийн нэгж болон онцгой байдлын нэгжтэй хамтран зохион байгууллаа.

Сургалтанд төлөвлөгөөнд өгөгдсөн кейсийг түлшний автоцистренийг усны машинаар оруулан зохион байгуулсан болно.

Энэ удаагийн сургалтанд 21 ажилтан албан хаагч нар хамрагдав.

Зураг 9.4.1 Асгаралтын хариу арга хэмжээний сургалт орж байгаа байдал

9.5 Галын эрсдэлээс сэргийлэх практик болон онолын сургалт

Аврах бүлгийн 1,3-р ээлж Уурхайн засварын 156 ажилтнуудад Галын эрсдэлээс сэргийлэх нэг өдрийн онол практик хосолсон сургалтыг 2022 оны 07 сарын 28-ны өдөр зохион байгуулав.

Зураг 9.5.1 Галын эрсдлээс сэргийлэх практик сургалтын үеийн фото зургууд

9.6 Галын аюулгүй байдлын бүлгэмийн үйл ажиллагаа

Тайлант хугацаанд нүүрс баяжуулах үйлдвэр, хүнд машин механизмын завсарын төв болон уурхайн засварын галын бүлгэмийн нийт 60 гишүүнд галын автомашины хүчин чадал бүтэц зохион байгуулалт болон бусад гал унтраах багаж хэрэгслийг танилцуулсан ба нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн засварын байр, уурхайн засварын байрны 2 давхарт болон хүнд машин механизмын эд ангид гал гарсан өгөгдлүүдээр галын тархалтын дадлага сургуулилтыг хийж гүйцэтгэв.

Зураг 9.6.1 Уурхайн засварын байрны II давхарт гал гарсан үед галын эрсдлээс сэргийлэх практик сургалтын үеийн фото зургууд

Зураг 9.6.2 Нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн засварын байр болон хүнд машин механизмд гал гарсан үед галын эрсдлээс сэргийлэх практик сургалтын үеийн фото зургууд

Давар	Байрлал	Бүлэг	Төрөл	Жин	Шалтгаан	Хариуцаж байгаа байр	Хариуцаж байгаа ажилтан	Хариуцаж байгаа өдөр	Хариуцаж байгаа үе
1	1	1	Нүүрс	8кг	2022.07.11	Хүнд	Хүнд	✓	
			Нүүрс	8кг	2022.07.11	Хүнд	Хүнд	✓	
	2	1	Нүүрс	8кг		Хүнд	Хүнд	✓	
			Нүүрс	8кг		Хүнд	Хүнд	✓	
	3	1	Нүүрс	8кг		Хүнд	Хүнд	✓	
			Нүүрс	8кг		Хүнд	Хүнд	✓	
	4	2	Нүүрс	8кг		Хүнд	Хүнд	✓	
			Нүүрс	8кг		Хүнд	Хүнд	✓	
	5	2	Нүүрс	8кг		Хүнд	Хүнд	✓	
			Нүүрс	8кг		Хүнд	Хүнд	✓	
6	2	Нүүрс	8кг		Хүнд	Хүнд	✓		
		Нүүрс	8кг		Хүнд	Хүнд	✓		

Давар	Байрлал	Бүлэг	Төрөл	Жин	Шалтгаан	Хариуцаж байгаа байр	Хариуцаж байгаа ажилтан	Хариуцаж байгаа өдөр	Хариуцаж байгаа үе
1	1	1	Нүүрс	8кг	2022.07.11	Хүнд	Хүнд	✓	
			Нүүрс	8кг		Хүнд	Хүнд	✓	
			Нүүрс	8кг		Хүнд	Хүнд	✓	
			Нүүрс	8кг		Хүнд	Хүнд	✓	
			Нүүрс	8кг		Хүнд	Хүнд	✓	
			Нүүрс	8кг		Хүнд	Хүнд	✓	
			Нүүрс	8кг		Хүнд	Хүнд	✓	
2	1	1	Нүүрс	8кг		Хүнд	Хүнд	✓	
			Нүүрс	8кг		Хүнд	Хүнд	✓	
			Нүүрс	8кг		Хүнд	Хүнд	✓	
			Нүүрс	8кг		Хүнд	Хүнд	✓	
			Нүүрс	8кг		Хүнд	Хүнд	✓	
			Нүүрс	8кг		Хүнд	Хүнд	✓	
			Нүүрс	8кг		Хүнд	Хүнд	✓	

Зураг 9.6.3 Галын эрсдлээс сэргийлэх практик сургалтанд хамрагдсан галын бүлгэмийн гишүүдийн бүртгэл

9.7 Байгаль орчны ослын хариу арга хэмжээ

Тайлант хугацаанд 1 удаагийн байгаль орчны осол буюу асгаралт гарсан ба байгаль орчны баг асгаралтын судалгааны бүрэлдэхүүнд оролцон ажиллав. Асгаралтын ослын хариу арга хэмжээний төлөвлөгөөний дагуу сургалт, ажил эхлэхийн яриг түлшний машины операторуудад өгсөн байна.

<p>ТҮЛШНИЙ МАШИНААС АСГАРАЛТ ҮҮСЭН ОСЛЫН СУДАЛГАА</p> <p>ИЯО ТҮНЧЭН КОМПАНИЙН ГЭРЭЛТ</p> <p>Осол гарсан газрын байршил, өдөр, цаг, үеийг зааж өгөхөд тусна.</p>		<p>Ослын улмаас амар хор уршиг үүсээв?/Consequences of incident</p> <p>Түлшний асгаралт үүссэн.</p> <p>Ослын газрын үзэсгэлэн явдал нутагласан баримт, материалуудыг жагсаах. Баримт, материалын эх үүсвэр/ List the collected documents and evidences during incident inspection. Attach the original copies of documents and evidence</p> <p>Операторын тайлбар</p> <p>Механикийн тайлбар</p> <p>Ослын газрын фото зураг</p> <p>Зураг оруулах хэсэг/Photos</p>	
<p>Осол гарсан газрын байршил, өдөр, цаг, үеийг зааж өгөхөд тусна.</p> <p>Осол гарсан газрын байршил, өдөр, цаг, үеийг зааж өгөхөд тусна.</p> <p>Осол гарсан газрын байршил, өдөр, цаг, үеийг зааж өгөхөд тусна.</p>	<p>Осол гарсан газрын байршил, өдөр, цаг, үеийг зааж өгөхөд тусна.</p> <p>Осол гарсан газрын байршил, өдөр, цаг, үеийг зааж өгөхөд тусна.</p> <p>Осол гарсан газрын байршил, өдөр, цаг, үеийг зааж өгөхөд тусна.</p>	<p>Осол гарсан газрын байршил, өдөр, цаг, үеийг зааж өгөхөд тусна.</p> <p>Осол гарсан газрын байршил, өдөр, цаг, үеийг зааж өгөхөд тусна.</p> <p>Осол гарсан газрын байршил, өдөр, цаг, үеийг зааж өгөхөд тусна.</p>	<p>Осол гарсан газрын байршил, өдөр, цаг, үеийг зааж өгөхөд тусна.</p> <p>Осол гарсан газрын байршил, өдөр, цаг, үеийг зааж өгөхөд тусна.</p> <p>Осол гарсан газрын байршил, өдөр, цаг, үеийг зааж өгөхөд тусна.</p>

Зураг 9.7.1 Түлшний машинаас асгаралт үүссэн ослын судалгаа

Аюулгүй Ажиллагаа

• ТҮЛШНИЙ МАШИНЫ АЮУЛГҮЙ АЖИЛЛАГАА

Операторын үүрэг хариуцлага

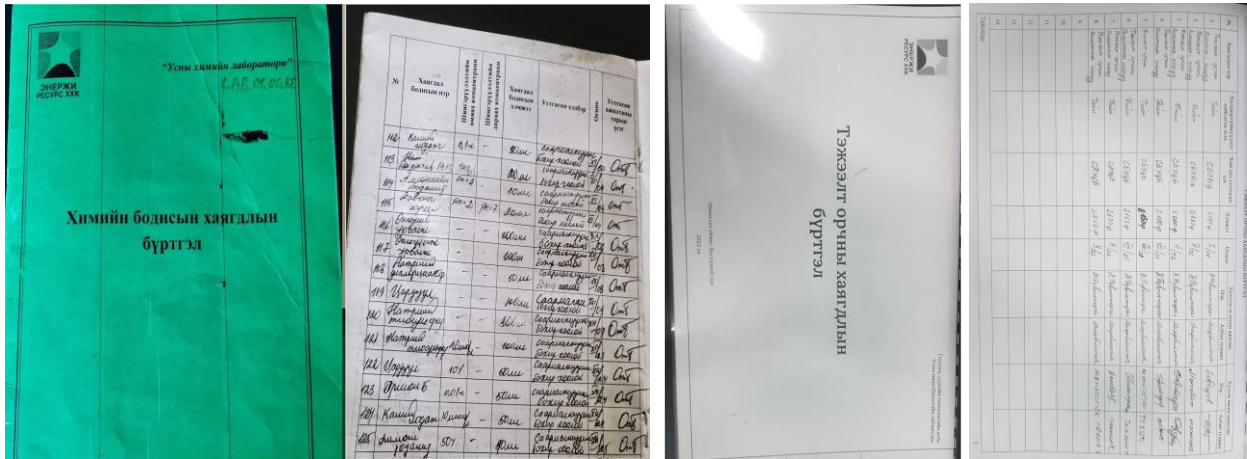
- Асгаралт
- Бүх төрлийн шатах тослох материалаас асгаралт үүсч болох ба 20 литрээс дээш асгаралт их хэмжээний асгаралт гэж үзнэ.
- Асгаралт үүссэн тохиолдолд түлшний тойруулж манан байдлийг мэдэгдэнэ.

Зураг 9.7.2 Түлшний машины аюулгүй ажиллагаа сургалтын агуулагаас

9.8 Бодисын уусмалын дотоод хяналт

Усны шинжилгээний лабораториос гарсан бага хэмжээний химийн бодисын уусмалын үлдэгдэлийг тухай бүрд нь саармагжуулж, концентрацийг багасган аюулгүй болгон, рН-ийг тэмдэглэж, бүртгэл хөтлөн баримтжуулж, бохирын хоолойд нийлүүлж устгадаг.

Микробиологийн лабораториос гардаг тэжээлт орчны хаягдалыг сумын бохир ус цэвэршүүлэх байгууламжид хүлээлгэн өгч устгуулдаг.

Зураг 9.8. Химийн бодисын уусмал үлдэгдлийг саармагжуулж устгасан бүртгэл

9.9 Хөрсний бохирдлоос сэргийлэх арга хэмжээ

Хүнд даацын автомашины засварын төвийн хатуу хучилттай талбайг хязгаарлах хөмсөгтэй болгосон ба нефтийн бүтээгдэхүүн хөрсөнд асгарч тархах эрсдэлээс сэргийлэх боломжтой болсон.

Зураг 9.9. Засварын төвийн хатуу хучилттай талбайг хөмсөгтэй болгосон байдал

Зураг 9.9 Асгаралаас сэргийлэхтэй холбоотой түлшний агуулах дээр хийгдсэн сайжруулалт

10. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

№	Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Ажлын гүйцэтгэл	Нийт зардал мян.төг	Биелэлтийн шалгуур
1	Хуванцарын хог хаягдлыг ангилан ялгах	Хог хаягдал түр хадгалах цэгүүд	2022 оны 10-н сарын байдлаар хуванцар хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр нь 216.2м ³ ангилан ялгасан ба дахиварын цех дээр хуванцар савыг “Дүүрэн цэций” байгуулгад 338 кг хуванцар нийлүүлсэн.	4,000.0	1-12-р сард
2	Зам талбайд хийсч тарсан хог хаягдлын цэвэрлэгээ зохион байгуулах	Төслийн талбай Цагаан хад НАБТ Ажилчдын хотхон	Ухаа худагийн төслийн талбайн зам талбайд хийсч тарсан хогны цэвэрлэгээг 19 удаа хийж нийт 8.15м ³ хогийг зайлуулсан байна. Харин Цагаан хад Хайрхан багийн шуурхай штабаас аж ахуй нэгжид цэвэрлэх талбайг хуваарилсны дагуу 6 га талбайд нийт 2 удаа их цэвэрлэгээ хийж 38м ³ , мөн цагаан хадны засварын байрны ойролцоо, зам дагуу 1км орчим талбайд цэвэрлэгээг хийж 43,5м ³ хогийг зайлуулсан.	400.0	Улирал бүр
3	Дахин ашиглагдах хаягдлыг 2догч түүхий эд авдаг аж ахуйн нэгж байгууллагад нийлүүлэх. /хуванцар сав, мод, төмөр/	Төслийн талбай Цагаан хад НАБТ Ажилчдын хотхон	Тайлант жилд 1150 ширхэг хүнд даацын автомашины хаягдал дугуйг 5 малтчин өрхөд малын хашаа хороо барих зориулалтаар хүлээлгэн өгсөн байна. Үйл ажиллагаанаас үүссэн 13,2 м ³ хаягдал модыг уурхайн засварын байрны дахивар хог хаягдлын цэг дээр хадгалж байгаа ба компанийн Хог хаягдлын захиран зарцуулах журмын дагуу орон нутгийн иргэнд ахуйн хэрэглээнд хүлээлгэн өгөхөөр бэлтгэл ажлыг ханган ажиллаж байна. Тус журам нь хэлэлцэгдэж байгаа болно	Үйл ажиллагааны зардлаас	1-12-р сард

4	Хог хаягдлын түр хадгалах цэг шинээр байгуулах	Хог хаягдал түр хадгалах цэгүүд	Тайлант хугацаанд төлөвлөсний дагуу сургалтын төвийн хэрэгцээнд зориулж эх үүсвэр дээр хогийг ангилан ялгах өнгөний кодчиллол бүхий хогийн савнуудыг байрлуулан хогийн цэгийг шинээр байгуулав.	2'000.0	8-р сард
5	Хаягдал дугуй, машин техникийн хаягдал төмөр, сэлбэгийг чөлөөт урсацаас чөлөөлж нэг цэгт төвлөрүүлэх	Хог хаягдал түр хадгалах цэгүүд	Хаягдал дугуйг Паблик сервис ХХК-д хүлээлгэн өгч, дахиварын цех дээр 463ш дугуй хурааж хадгалж байна. Хуучин сэлбэг хэрэгсэл, хаягдал төмрийг агуулахад хадгалж байна.	Үйл ажиллагааны зардлаас	1-12-р сард
6	Хог хаягдлын чиглэлээр тээврийн жолооч нар болон шаардлагатай алба хэсгүүдэд сургалт түүлбокс орох.	Алба хэсгүүд Паблик сервис ХХК	Компанийн нийт ажилчдын 18.2 хувь (2022 оны 8 сарын 27ны байдлаар)-ийг эзэлдэг тээвэрлэлт ложистикийн хэсгийн -270 орчим тээврийн жолооч нарт хог хаягдлын ангилан ялгах хэрэгцээ, шаардлага, одоогийн байдлаар компанийн хэмжээнд ангилан ялгагдаж байгаа хог хаягдлын нэр төрөл тэдгээрийн тэмдэг тэмдэглэгээ, өнгөний кодчиллол, хаягдал зай хураагуурын хүний эрүүл мэнд, байгаль орчинд учруулах хор хөнөөлийн тухай, цуврал мэдээллийг хүргүүлсэн.	Үйл ажиллагааны зардлаас	1-12-р сард
7	Аюултай хог хаягдлыг шаардлага хангасан нөхцөлд хадгалж, нийлүүлэгчид буцаан хүргүүлэх	Уурхайн засварын төв, 1тн эзэлхүүнтэй ИВС сав	Уурхайн засвараас 2022 оны 10 сарын байдлаар нийт 618 ширхэг аюултай хог хаягдал болох 1 тонны тосны савыг нийлүүлэгч компани болох “Майнс Ал” ХХК-д буцаан ачуулсан байна.	3,000.0	Улирал бүр

8	Хаягдал тосыг цуглуулж дахин боловсруулах үйлдвэрт нийлүүлэх	Засварын төвүүд	Төслийн хэмжээнд энэ онд 313 тн хаягдал тос гарсан ба засварын төвд суурилуулсан 50 тн багтаамжтай зориулалтын ёмкостонд цуглуулж, хаягдал тос дахин боловсруулдаг “Юто” ХХК-д нийлүүлсэн байна.	6,000.0	Сар бүр
9	Аюултай хог хаягдал болох аккумуляторыг эрх бүхий компанид хүргүүлэх		Аюултай хог хаягдал болох аккумуляторыг тодорхой шаардлага хангасан тусгай талбайд түр хадгалан аюултай хог хаягдал хүлээн авах эрх бүхий байгууллагад хүргүүлэн ажиллаж байна. Тайлант хугацаа буюу түрүү оны байгаль орчны төлөвлөгөөний тайланг хүргүүлснээс эрх бүхий “Электрокем Монгол” ХХК-д 364 ширхэг хаягдал аккумуляторыг хүлээлгэн өгөв. Мөн тээврийн машины 70ш аккумуляторыг нийлүүлэгч тал болох АОДЕ ХХК-д хүргүүлсэн.	4,000.0	Жилд 1 удаа
НИЙТ ЗАРДАЛ, мян.төг				19,400.0	

10.1. Хуванцрын ангилан ялгалт

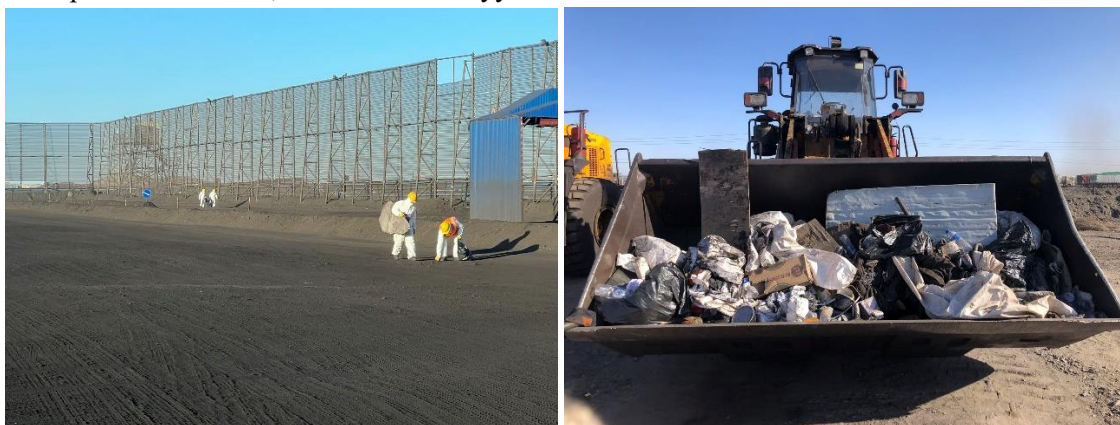
2022 оны 10-н сарын байдлаар хуванцар хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр нь 216.2м3 ангилан ялгасан ба дахиварын цех дээр хуванцар савыг “Дүүрэн цэций” ХХК-д 338 кг хаягдал хуванцрыг нийлүүлсэн байна. Энд урд жилийн ангилан ялгасан байсан хуванцар орсон болно.

Зураг10.1. Хуванцар савыг эх үүсвэр дээр цуглуулсан байдал

10.2. Зам талбайд хийсч тарсан хог хаягдлын цэвэрлэгээ зохион байгуулах

Ухаа худагийн төслийн талбайн зам талбайд хийсч тарсан хогны цэвэрлэгээг 19 удаа хийж нийт 8.15 м³ хогийг зайлуулсан байна. Ухаа худагийн төслийн талбайн зам талбайд хийсч тарсан хогны цэвэрлэгээг 19 удаа хийж нийт 8.15 м³ хогийг зайлуулсан байна. Харин Цагаан хад Хайрхан багийн шуурхай штабаас аж ахуй нэгжид цэвэрлэх талбайг хуваарилсны дагуу 6 га талбайд нийт 2 удаа их цэвэрлэгээ хийж 38 м³, мөн цагаан хадны засварын байрны ойролцоо, зам дагуу 1 км орчим талбайд цэвэрлэгээг хийж 43,5 м³ хогийг зайлуулсан.

Зураг 10.2.1 Цагаан хадны НАБТ-н ойролцоох зам талбайд тархсан хог цэвэрлэгээг хийж байгаа нь

Зураг 10.3.2 Ухаа худагийн зам, талбайд хог цэвэрлэгээг хийж байгаа байдал

10.3 Дахин ашиглагдах хаягдлыг хоёрдогч түүхий эд авдаг аж ахуйн нэгж байгууллагад нийлүүлэх.

Үйл ажиллагаанаас үүссэн 13,2 м³ хаягдал модыг уурхайн засварын байрны дахивар хог хаягдлын цэг дээр хадгалж байгаа ба компанийн Хог хаягдлын захиран зарцуулах журмын дагуу орон нутгийн иргэнд ахуйн хэрэглээнд хүлээлгэн өгөхөөр бэлтгэл ажлыг ханган ажиллаж байна. Тус журам нь хэлэлцэгдэж байгаа болно

Тайлант онд 338 кг хуванцар савыг орон нутгийн дахин боловсруулах эрх бүхий байгууллага болох “Дүүрэн цэций” ХХК-д нийлүүлсэн.

Түүнчлэн 1150 ширхэг хүнд даацын автомашины хаягдал дугуйг 5 малтчин өрхөд малын хашаа хороо барих зориулалтаар хүлээлгэн өгсөн байна.

Зураг 10.4.1 Хаягдал модыг хураасан байдал ба хуванцрыг дахин боловсруулах үйлдвэрт ачуулж байгаа нь

Малчдад хаягдал дугуй хүлээлгэн өгсөн акт

2022 оны 09-р сарын 07 № Цогтцэний сум

Өмнөговь аймгийн Цогтцэний сумын Билгэх багийн малчин Ж.Мааманхүү өргөдөл, хүсэлтийн дагуу Тээвэр логистикийн хэлтсээс ачлагдсан хаягдал 300 ширхэг хүнд давцан авто машины дугуйг Энержи Ресурс компаниас сумаас зүүн тийш 65 км-т байрлалтай Жаргалтын босгын буудал дээр тээвэрлэн хүргэж, тус малчин өрхөд хүлээлгэж өгөв.

Тус дугуйг малчин өрх нь малын хороо бууц барих зориулалтаар ашиглах ба дугуйг бусдад зарж борлуулж хориглоно.

Дугуй хүлээлгэсэн:

Цагаан-Овоо багийн малчин *Ж.Мааманхүү* /Ж.Мааманхүү/

"Энержи Ресурс" ХХК-ийг төлөөлж:
Агуулахын менежер *Т.Төр* /Т.Төр/
ОНХ туслах ажилтан *Л.Сумъяа* /Л.Сумъяа/

Зураг 10.4.2 Хаягдал дугуйг хүлээлцсэн акт болон өрхүүдэд өгөхөөр ачиж байгаа байдал

10.4 Хог хаягдлын түр хадгалах цэг шинээр байгуулах

Хог хаягдлын хууль холбогдох журам, стандарт болон компанийн хог хаягдлын удирдлага зохицуулалтын дотоод журмын дагуу тайлант хугацаанд төлөвлөсний дагуу сургалтын төвийн хэрэгцээнд зориулж эх үүсвэр дээр хогийг ангилан ялгах өнгөний кодчиллол бүхий хогийн савнуудыг байрлуулан хогийн цэгийг шинээр байгуулав.

Зураг 10.4.1 Өнгөний кодчилол бүхий хогийн савнууд болон хуванцрын шаттай торон сав хийлгэж байрлуулсан байдал

10.5 Хаягдал дугуй, машин техникийн хаягдал төмөр, сэлбэгийг нэг цэгт төвлөрүүлэх

Хаягдал дугуйг Паблик сервис ХХК-д хүлээлгэн өгч, дахиварын цех дээр 463ш дугуй хурааж хадгалж байна. Мөн хог хаягдлыг төвлөрсөн нэг цэгт хуримтлуулах зорилгоор шинэ сэлбэг авахдаа хуучин сэлбэгээ буцаан өгдөг тогттолцоог бий болгосон ба хуучин сэлбэг хэрэгсэл, хаягдал төмрийг агуулахад хадгалж байна.

Зураг 10.5 Хаягдал дугуй ба төмрийн хогийг төвлөрүүлэн хадгалж буй байдал

10.6 Хог хаягдлын чиглэлээр тээврийн жолооч нар болон шаардлагатай алба хэсгүүдэд сургалт түүлбокс орох

Компанийн бодлого чиглэл болон эрүүл аюулгүй ажлын байр бий болгож, байгаль орчны сөрөг нөлөөлөл үүсгэхгүй байх нь ажилтан бүрийн үүрэг хариуцлага болгон мөрдүүлнэ гэж тодорхойлсон байдаг.

Энэхүү зорилгыг хэрэгжүүлэхэд ажилчдад мэдлэг мэдээллийг өргөн хүрээгээр хүргүүлэх нь өндөр ач холбогдолтой юм. Иймийн тулд нийт ажилчдад байгаль орчны мэдээллийг байнга хүргүүлдэг ба компанийн нийт ажилчдын 18.2 хувь (2022 оны 8 сарын 27ны байдлаар)-ийг эзэлдэг тээвэрлэлт ложистикийн хэсгийн -270 орчим тээврийн жолооч нарт хог хаягдлын ангилан ялгах хэрэгцээ, шаардлага, одоогийн байдлаар компанийн хэмжээнд ангилан ялгагдаж байгаа хог

хаягдлын нэр төрөл тэдгээрийн тэмдэг тэмдэглэгээ, өнгөний кодчиллол, хаягдал зай хураагуурын хүний эрүүл мэнд, байгаль орчинд учруулах хор хөнөөлийн тухай, байгаль орчны хохирлын тухай цуврал мэдээллийг хүргүүлсэн.

Ингэхдээ тээврийн жолооч нарын ажлын онцлогоос шалтгаалан цахимаар буюу груп чат ашиглан зурган байдлаар тайлбартай мэдээллийг өгсөн.

Зураг 1. Хог хаягдлын ангилан ялгалтын ач холбогдол, компанийн ангилан ялгаж байгаа хог хаягдлын нэр төрөл болон хаягдал зай хураагуурын талаархи мэдээллийг хүргүүлсэн байдал

10.7 Аюултай хог хаягдлыг шаардлага хангасан нөхцөлд хадгалж, нийлүүлэгчид буцаан хүргүүлэх

Ухаа худаг төслийн хүнд машин механизмыг завсарын төвд ашигладаг 1 тонны савалгаатай тосыг “Майнс Ап” ХХК-наас худалдан авалтыг хийдэг бөгөөд гэрээнд тусгасны дагуу ашигласан тосны саваа тус компанид буцаан нийлүүлдэг.

2022 оны 10 сарын 29- ны байдлаар 618 ширхэг аюултай хог хаягдал болох 1 тонны тосны савыг нийлүүлэгч болох “Майнс Ап” ХХК-д буцаан ачуулсан байна.

Зураг 10.7.1 Тосны тонны савыг нийлүүлэгчид буцааж буй байдал

10.8 Хаягдал тосыг цуглуульж дахин боловсруулах үйлдвэрт нийлүүлэх

Ил задгай хаягдсан тос тосолгооны материал нь хөрс болон гүний усанд бохирдол үзүүлэх сөрөг нөлөөтэй тул хаягдал тосыг зөв зохистой цуглуульж, дахин боловсруулах үйлдвэрт хүргэх нь байгаль хамгаалах чухал арга юм.

Төслийн хэмжээнд энэ онд 313 тн хаягдал тос гарсан ба засварын төвд суурилуулсан 50 тн багтаамжтай зориулалтын ёмкостонд цуглуульж, хаягдал тос дахин боловсруулдаг “Юто” ХХК-д нийлүүлсэн байна.

Зураг 10.8.1 Хаягдал тос түр хадгалах цэг болон тосыг тээвэрлэдэг машин

Зураг 10.8.2 Эрх бүхий “Юто” ХХК-н “Хай би Ойл” ХХК тусгай зөвшөөрлийн гэрчилгээ

10.9 Аюултай хог хаягдал болох аккумуляторыг эрх бүхий компанид хүргүүлэх

Аюултай хог хаягдал болох аккумуляторыг тодорхой шаардлага хангасан тусгай талбайд түр хадгалан аюултай хог хаягдал хүлээн авах эрх бүхий байгууллагад хүргүүлэн ажиллаж байна.

Тайланг хугацаа буюу түрүү оны байгаль орчны төлөвлөгөөний тайланг хүргүүлснээс хойш эрх бүхий “Электрокем Монгол” ХХК-д 364 ширхэг хаягдал аккумуляторыг хүлээлгэн өгөв. Мөн нүүрс тээврийн авто машины 70ш аккумуляторыг хуримтуулж нийлүүлэгч тал болох АОДЕ ХХК-д буцаан хүргүүлсэн.

Зураг 10.9.1 Хаягдал аккумуляторыг эрх бүхий байгууллагад хүргүүлэхээр битүүмж бүхий машинд ачсан болон ачиж байгаа байдал

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын
2018 оны 02 сарын 02-ны өдрийн
А21 дугаар тушаалын 1 дугаар хэсэрт

АЮУЛТАЙ ХОГ ХАЯГДЛЫН ДАГАЛДАХ БИЧИГ

Дагалдах бичгийн дугаар: (Шяардлагатай)
Бөгөөд нэмэгт хуудас хэрэглэе

1. Үүсгэгчийн талаарх мэдээлэл:
Бүртгэлийн дугаар: 0 0 0 0 2 7
Нэр: "Паблик Сервис" ХХК

2. Аюултай хог хаягдлын хүлээлгэн өгсөн Овог нэр (дармал үзээр бичих)
Гэрэнхүү (ТЭМГ) 2021 оны 11-р сарын 11-ний өдөр

3. Тээвэрлэгчийн талаарх мэдээлэл:
1/ Тээврийн хэрэгслийн дугаар: 32-62 6MY Тээвэрлэгчийн бүртгэлийн дугаар: 000027
Тээвэрлэгч аж ахуйн нэгжийн нэр: "Паблик Сервис" ХХК

4. Аюултай хог хаягдлын талаарх мэдээлэл:

№	Аюултай хог хаягдлын нэр	Аюулын ангилал	Салгагчааны бүлэг	Сөрөг		Хэмжээ	Нэгж (кг, эсвэл л)	Аюултай хог хаягдлын код
				Дугаар	Төрөл			
1	Хаягдал аккумулятор	A				364	ш	160601

5. Тээвэрлэх үед авахаар нэмэлт зааварчилгаа, мэдээлэл: Ажилтанд аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа өгөх, нэг бүрийн хамгаалах хэрэгсэлээр хангах

6. Аюултай хог хаягдлын хүлээн авсан тээвэрлэгч:

7. Үл зөвшилцөлт: Аюултай хог хаягдлыг тус тусад нь тээвэрлэх

8. Аюултай хог хаягдлын хүлээн авагчийн талаарх мэдээлэл:
Аж ахуйн нэгжийн нэр: "Электромек Монгол" ХХК
Бүртгэлийн дугаар: _____
Аюултай хог хаягдлыг хүлээн авсан Овог нэр (дармал үзээр бичих)
Д.Батбаатар ХАБЗА инженер
Жич: "Электромек Монгол" ХХК нь, аюултай хог хаягдал цуглуулах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, устгах үйл ажиллагааг эрхлэх түр зөвшөөрөл авсан байгаа бөгөөд одоогоор бүртгэлийн дугаар аваагүй байгаа болно.

АЮУЛТАЙ ХОГ ХАЯГДАЛ ЦУГЛУУЛАХ, ТЭЭВЭРЛЭХ, ДАХИН БОЛОВСРУУЛАХ, УСТГАХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭХ ТҮР ЗӨВШӨӨРӨЛ

Дүгээр 008805 Огноо: 2022.01.11

Хог хаягдлын тухай хууль, Байгаль орчинд боловцоо байдал үнэтгэлийн тухай хуулийг үндэслэн аюултай хог хаягдал хаягдал аккумуляторыг дахин боловсруулах үйл ажиллагаа эрхлэх түр зөвшөөрөл авсан байгаа бөгөөд урьд ажиллагаа эрхлэх үйл ажиллагаа эрхлэх түр зөвшөөрлийг 901758432 урсгалын бүртгэлийн дугаартай 6382801 регистрийн дугаартай "Электромек Монгол" ХХК 2022 оны 01 сарын 11-ны өдөр авсан байна.

Үйл ажиллагаа эрхлэх талаарх мэдээлэл:
Аюултай хог хаягдал цуглуулах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, устгах үйл ажиллагаа эрхлэгчийн бүртгэлийн дугаар 0000006
Аж ахуйн нэгж/аргачийн нэвтрүүлэг: Улаанбаатар аймгаас хот Улаанбаатар сум, дүүргийн 2-р баг, хорооны Хангай тав 800 тоот (Бүтэц, байршил/хөдөлгөөний байршил) Зөвшөөрөл олгоогч/үйл ажиллагааг зохиожуулагч байршил: Улаанбаатар аймгаас хот Налайх сум, дүүргийн 3-р хороо Барууны материалын үйлдвэрлэл, тээвэрлэлийн парк ОНЭТТ баг, хорооны (Бүтэц, байршил/хөдөлгөөний байршил) 3-р хороо

Энэхүү зөвшөөрөл нь баримтын хэргийг эхлээд үйл ажиллагаа эхлүүлэх үргэлж хугацаа хүчингүй.

Зөвшөөрөл олгоогч:

Энэхүү зөвшөөрлийг Хог хаягдлын тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 3-р дахь зэвгц 37.3-д дэлгэрэнгүй үндэслэлээр

БОАЖ-ын сайд Н.УРТНАСАН

Зураг 10.9.2 хаягдал аккумулятор хүлээлгэн өгсөн эрх бүхий байгууллагын гэрчилгээ болон дагалдах бичиг

10. УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

№	Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Ажлын гүйцэтгэл	Нийт зардал мян.төг	Биелэлтийн шалгуур
1	Байгаль орчны хууль, журмын хэрэгжилтийг хангах зорилгоор дотоод хяналтыг хэрэгжүүлэх	Ухаа худаг төсөл, Гэрээт компаниуд	2022 оны 1-10 сард хийсэн ажлын байрны үзлэгээр нийт 81 байгаль орчны үл тохирол илэрсэн ба гүйцэтгэл нь 93.8% залруулагдсан.	Үйл ажиллагааны зардлаас	Нийт ажлын байрнууд дээр хуваарийн дагуу үзлэг хяналт хийж, үл тохирвол илэрвэл залруулах
2	Ус ашигласны төлбөрийг ноогдуулалтын дагуу төлж барагдуулах ажилд хяналт тавих	Ухаа худаг төсөл	Ус ашиглуулах дүгнэлтийн дагуу УХГ уурхайн үйл ажиллагаанд зарцуулсан усны төлбөрийг хуулийн дагуу улирал тутамд төлж байна.	Үйл ажиллагааны зардлаас	-
3	Компанийн эзэмшил газрын хүрээнд өөр ААН зөвшөөрөлгүйгээр газар ашиглаж байгаа эсэхэд дотоод хяналт хийх	Ухаа худаг төсөл	Компани өөрийн эзэмшил газрын ашиглалтанд дотоод хяналт хийж, Паблик сервис ХХК-д 0.6га, Ухаа худаг ус хангамж ХХК-д 1.1га, Эрдэнэс таван толгой ХК-д 119га, Цэцийн өнгө НҮТББ-д 0.2га, Говийн уурхайнчид НҮТББ-д 0.2га газрыг тус тус холбогдох хуулийн шаардлагын дагуу сумын засаг даргаас зөвшөөрөл авч, тодорхой үүрэг хариуцлага бүхий газар ашиглуулах гэрээ байгуулан ашиглуулж байна.	Үйл ажиллагааны зардлаас	-

4	Байгаль хамгаалах тэмдэглэлт өдрүүдэд сургалт, мэдээллийн ажил зохион байгуулах	Ухаа худаг төсөл	Байгаль хамгаалах өдөр тэмдэг ажлын хүрээнд тайлан онд Дэлхийн усны өдөр, Дэлхийн байгаль хамгаалах өдрүүдийг тэмдэглэн өнгөрүүлсэн байна.	2000.0	Олон нийтээр түгээмэл тэмдэглэдэг өдрүүд
5	Нийт ажилтнуудад байгаль орчныг хамгаалах чиглэлээр сургалт зохион байгуулах		2022 онд нийт 2437 үндсэн болон гэрээт компани ажиллагсдад сургалтанд хамрагдсан байна.	Үйл ажиллагааны зардлаас	Байгалийн нөөцийн хэмнэлт, БО-ны хууль эрхзүйн мэдлэгийг сайжруулах, Хог хаягдал г.м
6	Компанийн хийсэн нөхөн сэргээлтийн ажлуудыг холбогдох ажлын хэсэгт хүлээлгэн өгөх		2020 - 2022 онд 3 га талбайд биологийн нөхөн сэргээлтийн ажлыг хийсэн. Биологийн нөхөн сэргээлтийн ажлыг хүлээлгэн өгөхөөр Өмнөговь аймгийн Байгаль орчны аялал жуулчлалын газар холбогдох тайлан болон албан бичгийн хамт хүргүүлэн ажилласан. Ажлын хэсэг нөхөн сэргээлт гүйцэтгэсэн талбайтай ирж танилцсан.	Үйл ажиллагааны зардлаас	Эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт болон уурхайн нөхөн сэргээлт

7	Байгаль орчны ажилтнуудыг чадавхижуулах сургалт болон сайн туршлага судлах үйл ажиллагааг зохион байгуулах	Сэлэнгэ аймгийн Шаамар сумын мод үржүүлгийн доорхи талбайнуудтай танилцсан. Монголын хамгийн том нарсан ойн ойжуулалт хийсэн Тужийн нарсны БЦГ-н хамгаалаалтын захиргааны мод үржүүлэгийн талбай, Ойн баясах ХХК, Шаамар питомник ХХК, Аргофорест ХХК-н мод үржүүлгийн талбайтай танилцсан.	6,000.0	Стандарт болон ногоон байгууламжийн чиглэлээр
8	Байгаль орчны чиглэлийн хурал, семинар, зөвлөгөөн, хэлэлцүүлэгт оролцох	Уул уурхайн салбары 100 жилийн ойн хүрээнд зохион байгуулагдсан Уул уурхайн долоо хоног арга хэмжээний Уурхайн нөхөн сэргээлт, хаалтын бага хуралд 9-р сарын 20-нд панелистаар Байгаль орчны менежер П. Батболд оролцов. Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлагаас Өмнөговь аймгийн Даланзадгад суманд зохион байгуулсан эрдэс баялгийн салбарын өнөөгийн байдал, тулгамдаж буй асуудал сэдэвт хэлэлцүүлэг байгаль орчны ахлах ажилтан М.	-	Салбарын чиглэлийн аливаа үйл ажиллагаанд санаачлагатай оролцох

9	ISO14001:2015 стандартын баталгаажуулалтын аудит хийлгэх	МонСертф олон улсын итгэмжлэгч байгууллагын аудитын баг нь Ухаа худаг уурхайд 2022 оны 2 сарын 17-23 дуустал 6 хоногийн турш ажилласан. Аудитын багийн дүгнэлтээр менежментийн тогтолцооны шаардлага хангасан.	16,000.0
10	Гэрээт компаниудад байгаль орчны чиглэлээр хяналт шалгалтыг сайжруулах	Уг ажлын хүрээнд үндсэн гэрээт компаниудад Шүүт трейд, Эрч майнинг, М-Армор, ЮСС, Паблик сервис ХХК -д сар бүр нэгдсэн үзлэгийг хийсэн.	Үйл ажиллагааны зардлаас
НИЙТ ЗАРДАЛ, мян.төг			24,000.0

11.1. Байгаль орчны дотоод хяналт

Байгаль орчин, хөдөлмөрийн аюулгүй байдал эрүүл ахуй нийцлийн албанаас гаргасан ажлын байрны үзлэг хийх дотоод журамдын дагуу бүх алба нэгжүүдэд сар бүр хуваарь гарган нэгдсэн үзлэгийг хийдэг.

2022 оны 1-10 сард хийсэн ажлын байрны үзлэг нийт 81 байгаль орчны үл тохирол илэрсэн ба гүйцэтгэл нь 93.8% залруулагдсан. Үзлэгээр илэрсэн нийт үл тохирлын 80% -г хог хаягдал, үлдсэн 20%- тос тосолгооны материалыг буруу хадгалалт, асгаралт, хөрсний эвдрэлтэй холбоотой үл тохирлууд эзлэсэн байна.

The image shows a detailed OHS&E work place inspection report form. It includes a header with the company logo and name, followed by a table of inspection findings. The table has columns for item number, location, non-compliance description, risk level, action required, responsible person, target date, and follow-up status. There are also photographs of the inspected areas and a section for corrective actions taken.

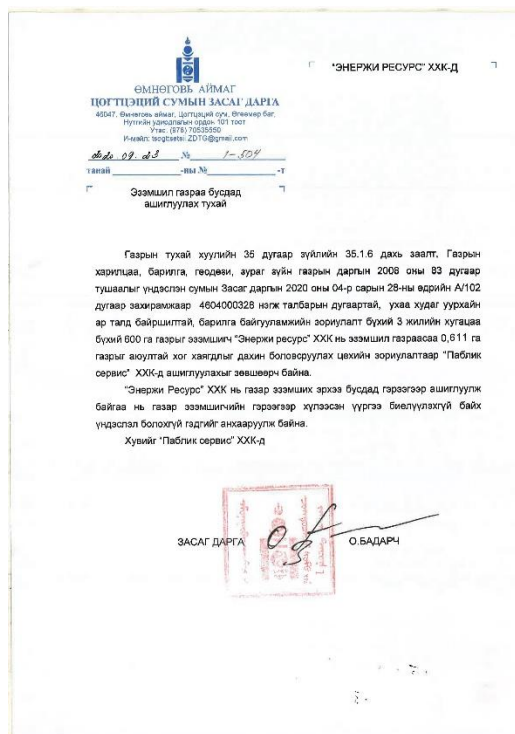
Зураг 11.1.1 Ажлын байрны үзлэгийн тайлангийн маягт

11.2. Ус ашигласаны төлбөр

“Энержи ресурс” ХХК-ийн “Ухаа худаг” уурхайн цогцолбор байгууламж төслийн үйл ажиллагаанд ашиглах ахуйн болон үйлдвэрлэлин зориулалтаар ашиглах усны дүгнэлт зөвшөөрлийг хуулийн дагуу авч, ус ашигласны төлбөрийг усны ашиглах дүгнэлтийн дагуу улирал тутамд төлж байна.

11.3 Компанийн эзэмшил газрын хүрээнд өөр ААН зөвшөөрөлгүйгээр газар ашиглаж байгаа эсэхэд дотоод хяналт хийх

Компани өөрийн эзэмшил газрын ашиглалтанд дотоод хяналт хийж, Паблик сервис ХХК-д 0.6га, Ухаа худаг ус хангамж ХХК-д 1.1га, Эрдэнэс таван толгой ХК-д 119га, Цэцийн өнгө НҮТББ-д 0.2га, Говийн уурхайнчид НҮТББ-д 0.2га газрыг тус тус холбогдох хуулийн шаардлагын дагуу сумын засаг даргаас зөвшөөрөл авч, тодорхой үүрэг хариуцлага бүхий газар ашиглуулах гэрээ байгуулан ашиглуулж байна.

Зураг 11.3.1. Газар ашиглуулах гэрээ ба сумын засаг даргын зөвшөөрөл

11.4. Байгаль хамгаалах тэмдэглэлт өдрүүд

Байгаль хамгаалах өдөр тэмдэг ажлын хүрээнд тайлан онд Дэлхийн усны өдөр, Дэлхийн байгаль хамгаалах өдрүүдийг тэмдэглэн өнгөрүүлсэн байна.

Дэлхийн усны өдөр

2022 оны 3-р сарын 22-ны өдийг тохиолдуулан Энержи ресурс ХХК-ний байгаль орчин болон усны багууд хамтран Цогтцэций сумын ерөнхий боловсролын мөрөөдөл сургуулийн 5 бүлгийн 134 сурагчдад Газрын доорхи ус түүний зөв зохистой хэрэглээ сэдвээр сургалтыг зохион зохион байгууллаа.

Зураг 11.4.1 Сургалт зохион байгуулж байгаа байдал

Дэлхийн байгаль хамгаалах өдөр

Хийгдсэн ажил: Байгаль орчныг хамгаалах, ногоон байгууламжийг арчлан хамгаалах, мод үржүүлгийн талбайн арчилгаа хамгаалалтын талаар практик сургалтыг Мөрөөдөл сургуулийн 4г ангийн хүсэлтээр хийсэн. Сургалтанд 6 том хүн 31 хүүхэд хамрагдсан

1. Мод хэрхэн бий болдог вэ? Таниулах сургалтаар хүүхдүүдэд модны үрний төрөл, үрийн онцлог, ургах орчин хугацаа, мод тарих хөрсийг хэрхэн бэлтгэх, хөрсний бүтэц зэрэг онолын хичээлийг зааж, мандлын цэцэг тарих практик сургалтыг зохион байгуулав.
2. Дэлхийн байгаль хамгаалах өдөр болон 4-р ангийн мэдлэг сорих асуултуудаар АХА тэмцээнийг анги удирдсан багшийн хамт зохион байгуулав.
3. Мод үржүүлгийн талбайн орчин болон уурхайчдын Галлерей кемптэй танилцав
4. Хашаанд амьдардаг сурагчдад мөн хашаандаа тарих Жигд мо өгөв /17 ширхэг/

Зураг 11.4.2 практик сургалт болон АХА тэмцээнд зохион байгуулж байна нь

11.5 Нийт ажилтнуудад байгаль орчныг хамгаалах чиглэлээр сургалт зохион байгуулах

Ухаа худаг уурхайд ажиллахаар шинээр ирсэн бүх үндсэн болон гэрээт компанийн ажиллагсад компанийн аюулгүй ажиллагаа, байгаль орчин, галын аюулгүй байдал, анхны тусламжийн 12 цагийн сургалтанд хамруулсан байна. 2022 онд нийт 2437 үндсэн болон гэрээт компани ажиллагсад сургалтанд хамрагдсан байна.

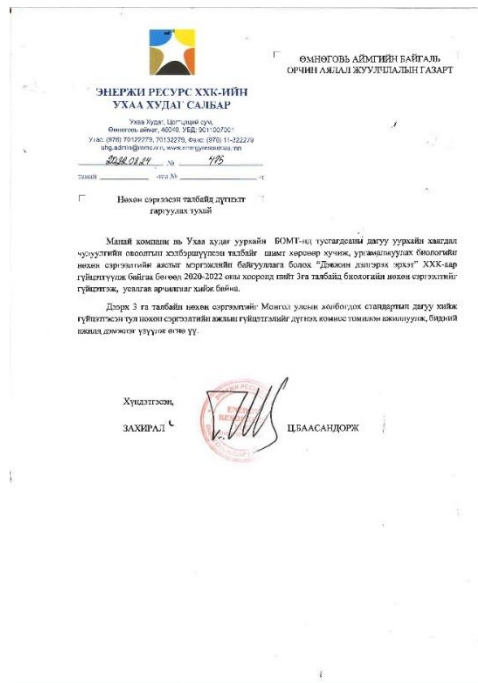

Зураг 9.1.1 Сургалтанд хамрагдсан байдал

11.6 Компанийн хийсэн нөхөн сэргээлтийн ажлуудыг холбогдох ажлын хэсэгт хүлээлгэн өгөх

Ухаа худаг” уурхайн техник эдийн засгийн үндэслэлд тусгагдсан гадаад овоолгын техникийн ба биологийн нөхөн сэргээлтийн ажлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлж байна.

Нөхөн сэргээлтийн ажлыг Монгол улсын холбогдох стандартын шаардлагад нийцүүлэн, зохих аргачлалын дагуу 2020 болон 2021 онд 3 га талбайд биологийн нөхөн сэргээлтийн ажлыг хийсэн. Биологийн нөхөн сэргээлтийн ажлыг хүлээлгэн өгөхөөр Өмнөговь аймгийн Байгаль орчны аялал жуулчлалын газар холбогдох тайлан болон албан бичгийн хамт хүргүүлэн ажилласан. Ажлын хэсэг нөхөн сэргээлтийн ажил гүйцэтгэсэн талбайтай танилцсан.

Зураг 11.6.1 нөхөн сэргээлтийн ажил хүлээлгэн өгөх тухай албан бичиг

11.7 Байгаль орчны ажилтнуудыг чадавхижуулах сургалт болон сайн туршилага судлах үйл ажиллагааг зохион байгуулах

Жил бүр нөхөн сэргээлт мод үржүүлгийн чиглэлээр туршлага судлах үйл ажиллагааг уламжлал болгон зохион байгуулдаг бөгөөд Тэр бум мод үндэсний хөдөлгөөнтэй холбоотойгоор компанийн мод үржүүлгийн талбайгаас гарах тарьц суулгацийн тоог нэмэгдүүлэх, техникжсэн хүний хөдөлмөр хөнгөвчилсөн мод үржүүлгийн туршлагыг компанидаа нэвтрүүлэх боломжийг судлах зорилгоор Сэлэнгэ аймгийн Шаамар сумын мод үржүүлгийн доорхи талбайнуудтай танилцсан. Монголын хамгийн том нарсан ойн ойжуулалт хийсэн Тужийн нарсны БЦГ-н хамгаалаалтын захиргааны мод үржүүлгийн талбай, Ойн баясах ХХК, Шаамар питомник ХХК, Аргофорест ХХК-н мод үржүүлгийн талбайтай танилцсан. Танилцсан шаамар сумын мод үржүүлгийн талбайнуудын нэг онцлог нь жилд 100-300 мянган тарьц суулгац үржүүлдэг ба хөрс боловсруулалтанд төрөл бүрийн техник хэрэгсэл ашигладаг онцлог нь өндөр бүтээмжтэй ажиллах нэг хүчин зүйл болдог.

Зураг 11.7.1 Туршилах судлах ажлын зураг

11.8 Байгаль орчны чиглэлийн хурал, семинар, зөвлөгөөн, хэлэлцүүлэгт оролцох

Дэлхийн усны өдөр тохиолдуулсан Sustainability east asia LLC, European bank for reconstruction and Development, Усны менежмент, Байгаль орчны сайн дурын кодекс зохион байгуулсан Усны менежмент, байгаль орчны сайн дурын кодекс дугуй ширээний бүлгээс зохион байгуулж Ус , биологийн олон янзын байдлын тогтвортой менежмент цаашид авах арга хэмжээ семинарт Байгаль орчны ажилтан Ж. Урансайхан, Д. Адъяасүрэн, Г. Ган-Эрдэнэ нар оролцсон.

Уул уурхайн салбары 100 жилийн ойн хүрээнд зохион байгуулагдсан Уул уурхайн долоо хоног арга хэмжээний Уурхайн нөхөн сэргээлт, хаалтын бага хуралд 9-р сарын 20-нд панелистаар Байгаль орчны менежер П. Батболд оролцов.

Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлагаас Өмнөговь аймгийн Даланзадгад суманд зохион байгуулсан эрдэс баялгийн салбарын өнөөгийн байдал, тулгамдаж буй асуудал сэдэвт хэлэлцүүлэг байгаль орчны ахлах ажилтан М. Мөнгөнхонх оролцсон.

Зураг 11.8.1 Хэлэлцүүлэг болон панелистаар оролцож буй байдал

11.9 ISO14001:2015 стандартын баталгаажуулалтын аудит хийлгэх

Манай компани нь үйл ажиллагаандаа 2018 онд менежментийн нэгдсэн тогтолцооны ISO 45001, ISO 14001, ISO 9001 стандартыг нэвтрүүлсэн. Стандартын дахин баталгаажуулалтыг Францын Афнор группын нэрийн өмнөөс МонСертф олон улсын итгэмжлэгч байгууллагын аудитын баг нь Ухаа худаг уурхайд 2022 оны 2 сарын 17-23 дуустал 6 хоногийн турш ажилласан. Аудитын багийн дүгнэлтээр менежментийн тогтолцооны шаардлага хангасан.

Зураг 11.9.1 Стандартын гэрчилгээ

Зураг 11.9.2 Аудитын хаалтын хурал

11.10 Гэрээт компаниудад байгаль орчны чиглэлээр хяналт шалгалтыг сайжруулах

Байгаль орчин, хөдөлмөрийн аюулгүй байдал эрүүл ахуй нийцлийн албанаас гаргасан ажлын байрны үзлэг хийх дотоод журамын дагуу бүх алба нэгжүүдэд сар бүр хуваарь гарган нэгдсэн үзлэгийг хийдэг.

Уг ажлын хүрээнд үндсэн гэрээт компаниудад Шүүт трейд, Эрч майнинг, М-Армор, ЮСС, Паблик сервис ХХК -д сар бүр нэгдсэн үзлэгийг хийсэн. Ажлын байрны үзлэгээр илэрсэн үл тохирлыг тухай бүр арилгуулан ажилласан.

12. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР

12.1. Гадаргын ба газрын доорх усны хяналт шинжилгээ

№	Хяналт шинжилгээний төрөл	Хамрах хүрээ	Ажлын гүйцэтгэл	Нийт зардал мян.төг	Биелэлтийн шалгуур
12.1.1	Малчдын гар худгуудын усны түвшин болон эрдэсжилт, ЦДЦ, рН хэмжих	Наймантын хөндийд байрлах малчдын 12 гар худаг	Наймантын хөндийд байрлах малчдын 12 худагт 5 удаагийн хэмжилт хийж бүртгэл хөтөлсөн	3,300.0	2 сар тутамд хэмжилт хийгдсэн байх
12.1.2		Наймдайн хөндийд байрлах 8 гар худаг	Наймдайн хөндийд байрлах 8 гар худагт 5 удаагийн хэмжилт хийж бүртгэл хөтөлсөн	2,000.0	2 сар тутамд хэмжилт хийгдсэн байх
12.1.3	Ашиглалтын хяналтын цооногийн усны түвшин хэмжих	Наймантын хөндийд байрлах 13 ажиглалтын цооног	Хэмжилтийг сар бүр хийсэн	-	Сар тутамд хэмжилт хийгдсэн байх
12.1.4		Наймдайн хөндийд байрлах 13 ажиглалтын цооног	Хэмжилтийг сар бүр хийсэн	-	Сар тутамд хэмжилт хийгдсэн байх
12.1.5	Малчдын гар худгийн чанарын хяналт	Наймант болон наймдайн хөндийд байрлах 21 гар худаг	Ухаа худаг уурхайн усны шинжилгээний лабораторит 21 гар худгийн усанд химийн шинжилгээ хийлгэсэн	1,200.0	Усны ерөнхий химийн шинжилгээ хийлгэсэн байх
12.1.6	Хяналтын цооногуудын усны түвшин болон эрдэсжилт, рН	Эргэлтийн усан сан 4, уурхайн хяналтын 3 цооног	Эргэлтийн усан сангийн хяналтын 4 цооног ба уурхайн бүсийн 3 цооногт усны түвшний болон бусад үзүүлэлтүүдийн хэмжилт хийсэн.	1,480.0	Сар тутамд хэмжилт хийсэн байх
12.1.7	Газар доорхи усны хяналтын цооногуудаас дээж авах, микро элементийн агуулгыг шинжлүүлэх	Төслийн талбайд байрлах 3 цооног, ЭУС орчмын 4 цооног	Мониторингийн 7 цооногоос усны дээж авч микро элементийн шинжилгээ хийлгэсэн.	1,760.0	Жилд 1 удаа шинжилгээ хийлгэсэн байх
НИЙТ ЗАРДАЛ, мян.төг				9,740.0	

12.1.1. Наймантын хөндийн малчдын худгуудын хэмжилт

Наймантын хөндийд байрлах малчдын 12 гар худагт 2022 оны 1-ээс 10-р сарын хооронд хоёр сард нэг удаа буюу нийт 60 удаагийн хээрийн хэмжилтийн ажлуудыг хийж гүйцэтгэсэн байна. Хээрийн хэмжилтээр усны түвшинг зөөврийн багаж ашиглан хэмжилт хийж, бүртгэл хөтөлсөн.

Зураг 12.1.1.1. Малчдын гар худгуудад усны хэмжилт хийж буй байдал, Ухаа худаг

Наймантын худгуудын 2022 оны усны түвшний хэмжилтийн үр дүн

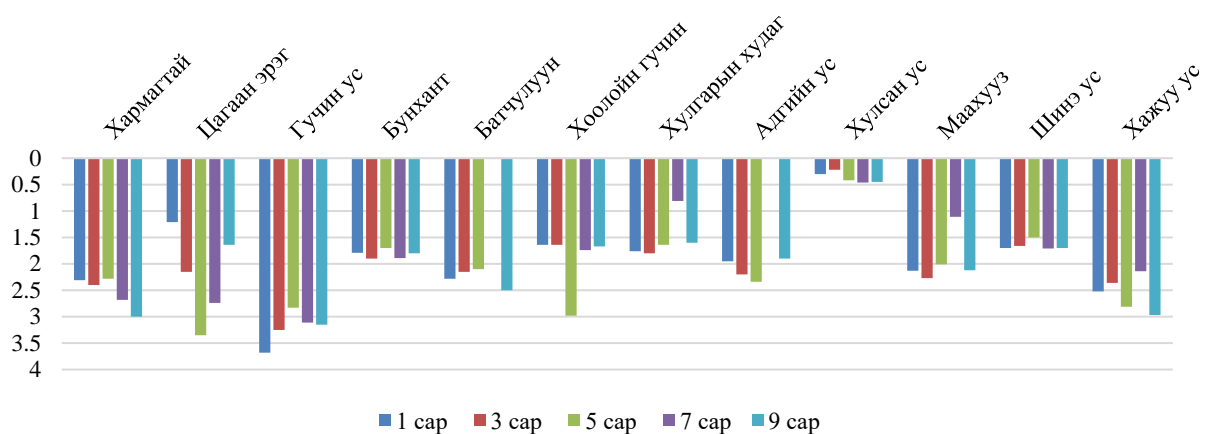

График 12.1.1.1. Наймантын хөндий орчмын малчдын худгуудын усны түвшин, 2022 он

Наймантын хөндийн малчдын гар худгуудын усны түвшний 2022 оны хэмжилтийн мэдээг дээрх графикт харуулсан байна. Малчдын худгуудын усны түвшний хэлбэлзэл нь тухайн худгийн ашиглалтын байдал, усалж байгаа малын тоо толгой болон тухайн жилийн хур тунадасны хэмжээ,

худгийн усны ундарга, ул хөрсний онцлог зэргээс шалтгаалдаг. Наймантын хөдийн малчдын нийт худгуудын түвшний хэмжилтийн үр дүнд улирлын ялгаа, хур тунадас болон тухайн хэмжилт хийгдсэн өдрийн мал усалсан байдлаас шалтгаалан усны түвшин хэлбэлзсэн үзүүлэлттэй байна.

Наймантын хөндий орчмын худгууд 1-3-р сарын хооронд 6 худгийн усны түвшин 0.04-0.94 м-ээр буурсан, 5 худгийн усны түвшин 0.04-0.43 м-ээр нэмэгдсэн үзүүлэлттэй байсан бол Хоолойн гучин худгийн усны түвшин өөрчлөгдөөгүй байна. 3-5-р сарын хооронд 7 худгийн усны түвшин 0.05-0.42 м-ээр нэмэгдсэн, 5 худгийн усны түвшин 0.05-0.26 м-ээр буурсан үзүүлэлттэй байна. 5-7-р сарын хооронд 5 худгийн усны түвшин 0.04-0.4 м-ээр буурсан, 7 худгийн усны түвшин 0.61-1.24 м-ээр нэмэгдсэн үзүүлэлттэй байна. 7-9-р сарын хооронд 7 худгийн усны түвшин 0.04-0.83 м-ээр буурсан,

12.1.2. Наймдайн хөндийн малчдын худгуудын хэмжилт

Наймдайн хөндийн орчмын малчдын худгуудад суурь мэдээллийн сан үүсгэх зорилгоор 2012 оноос хойш усны хэмжилтийг тогтмол хийж байна. Бид 2022 оны 2 сараас 10 сарын хооронд Наймдайн хөндийд байрлах малчдын 7 гар худагт нийт 35 удаагийн хээрийн хэмжилтийг хийсэн. Хээрийн хэмжилтээр усны түвшинг зөөврийн багаж ашиглан хэмжилт хийж, бүртгэл хөтөлсөн.

Наймдайн худгуудын 2022 оны усны түвшний хэмжилтийн үр дүн

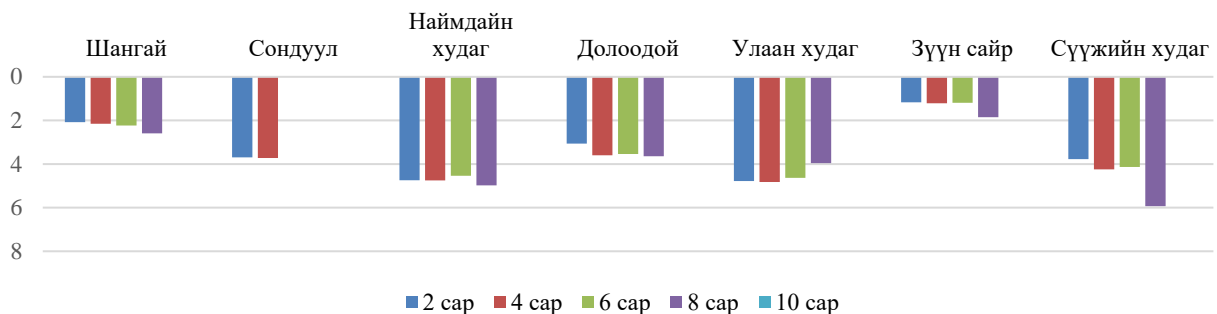

График 12.1.2.1. Наймдайн хөндий орчмын малчдын худгуудын усны түвшин, 2021 он

Наймдайн хөндий орчмын малчдын 7 худгаас 2022 оны байдлаар ширгэсэн, огцом буурсан худаг байхгүй байсан ба Баруун сайр 1-10 сард, Сондуулын худаг 6-10 сард хэмжилт хийх боломжгүй байсан.

12.1.3. Ашиглалтын хяналтын цооногийн усны түвшин хэмжих

Ухаа худаг төслийн хэрэгцээний ус ашиглалтыг хянах зорилгоор Наймантын хөндийн 11 хяналтын цооногуудын усны түвшиний хэмжилтийг 2022 оны 1-р сараас 10-р сарын хооронд нийт 8 удаагийн хэмжилт хийж тэмдэглэл хөтөлсөн. НБҮ зогссонтой холбоотой 2 болон 3-р сард хэмжилт хийгдээгүй.

Хүснэгт 12.1.3.1. Наймантын хөндийн хяналтын цооногийн усны түвшиний хэмжилтийн дүн, 2022 он

	1-р сар	4-р сар	5-р сар	6-р сар	7-р сар	8-р сар	9-р сар	10-р сар
DZ08EB01	75.80	76.58	75.20	81.50	84.30	86.76	85.54	82.61
DZ08EB02	44.60	43.19	50.50	52.60	55.10	53.84	49.54	52.68
DZ08EB08	<i>ГӨД Сав газрын автомат мэдрэгчтэй</i>							
DZ08EB04	42.56	44.68	45.10	44.87	46.20	48.64	46.72	47.16
DZ08EB05	56.64	55.48	54.80	58.16	59.60	61.22	60.41	62.80
DZ09EB06	55.23	54.11	55.63	56.64	54.70	55.28	54.98	56.13
DZ09EB09	<i>ГӨД Сав газрын автомат мэдрэгчтэй</i>							
DZ09EB10	19.85	19.56	19.50	18.86	19.05	19.68	20.47	19.83
DZ09EB11	23.58	22.40	24.60	27.36	24.87	27.71	27.66	27.79
DZ09EB12	29.62	28.45	29.14	27.96	28.41	26.14	25.90	26.51
DZ09EB15	54.16	58.30	59.45	56.11	54.81	58.49	59.67	58.83

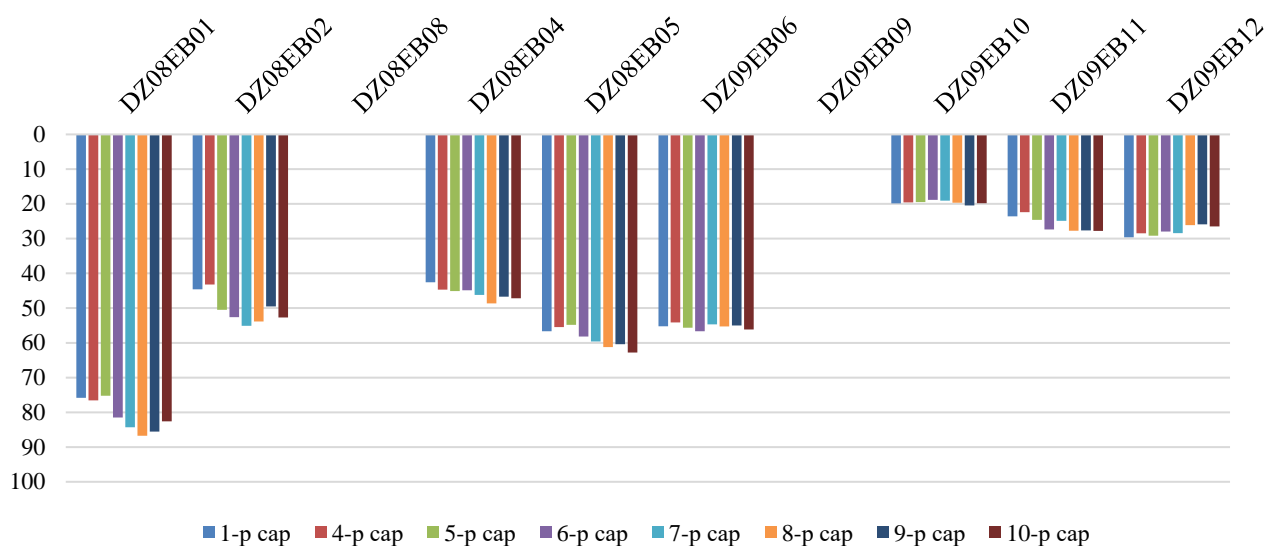

График 12.1.3.1 Наймантын хөндий орчмын хяналтын цооногуудын усны түвшиний хэмжилтийн дүн

12.1.4. Наймдайн хөндийн ашиглалтын хяналтын цооногийн хэмжилт

Наймдайн хөндийн 8 хяналтын цооногуудын усны түвшиний хэмжилтийг 2022 оны 1-р сараас 10-р сарын хооронд нийт 8 удаагийн хийж тэмдэглэл хөтөлсөн.

Хүснэгт 12.1.4.1. Наймдайн хөндийн ашиглалтын цооногийн усны түвшиний хэмжилтийн дүн, 2022 он

	1-р сар	4-р сар	5-р сар	6-р сар	7-р сар	8-р сар	9-р сар	10-р сар
NK09EB14	5.50	5.07	5.45	6.89	7.16	7.58	6.84	7.78
NK10DD09	20.66	19.58	20.72	22.16	21.56	21.23	21.80	23.15
NK12OB02	38.80	38.01	37.50	39.44	40.15	40.12	39.88	39.10
NK12OB03	23.56	23.87	24.72	25.49	26.78	27.03	26.44	26.07
NK12OB05	7.71	7.46	7.21	8.03	7.94	8.21	8.46	8.10
NK12OB07	25.50	25.20	24.78	26.40	27.80	26.16	26.90	27.82
NK12PB06	Бөглөрсөн							
NK12PB08	16.92	16.21	17.44	18.45	19.64	20.49	21.16	22.06

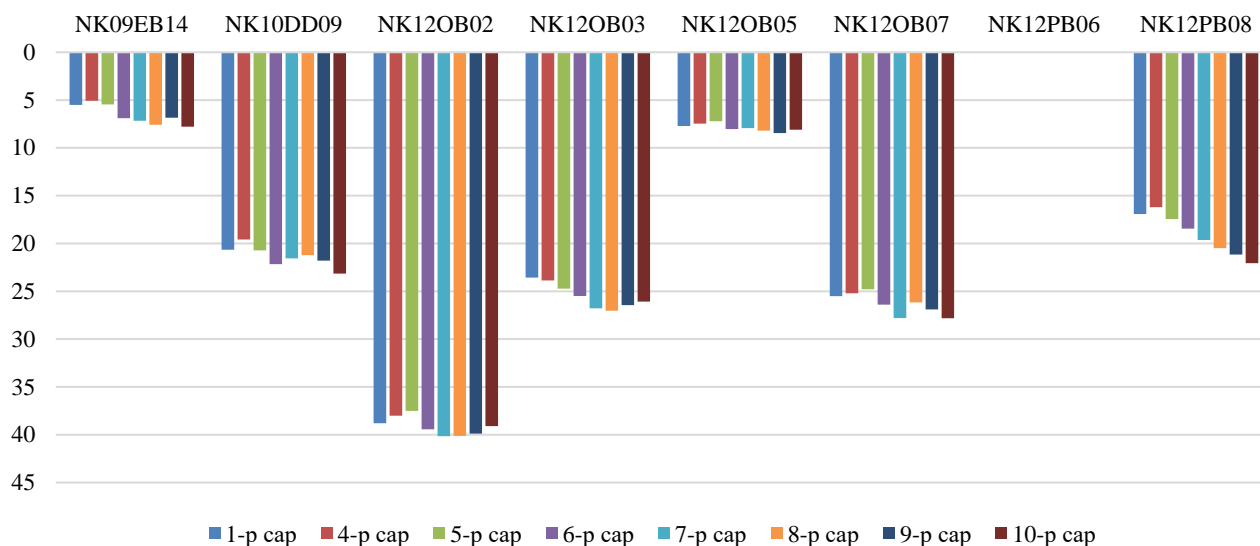

График 12.1.4.2 Наймдайн хөндий орчмын хяналтын цооногуудын усны түвшиний хэмжилтийн дүн

12.1.5. Малчдын гар худгуудын усны чанарын хяналт

Цогтцэц сумын наймант, наймдайн хөндийн малчдын худгуудын уснаас дээж авч Ухаа худаг уурхайн дотоодын итгэмжлэгдсэн лабораторид жилд нэг удаа өгч шинжлүүлдэг.

Зураг 12.1.5.1. Малчдын худгуудаас шинжилгээнд зориулж дээж авч буй байдал

Хүснэгт 12.1.5.1. Наймдайн малчдын гар худгуудын усны чанарын хяналт, 2022 он

№	Шинжилгээний үзүүлэлтүүд	Стандарт	Зүүн сайр	Сүүж	Шангай	Долоодой	Наймдай	Улаан худаг
1	Өнгө, градус	20	17.51	7.06	3.50	3.50	3.50	45.54
2	ЦДЧ ц/см	1.0	5.23	1.45	2.23	4.53	2.08	4.00
3	Ууссан давс, мг/л	-	2390	665	1067	2080	957	1842
4	Усны орчин, рН	6.5-8.5	7.56	8.01	7.09	6.95	7.88	7.72
5	Ерөнхий хатуулаг, мг-экв/л	7	4.51	3.38	2.02	3.50	3.34	7.93
6	Аммоны ион (NN4), мг/л	1.5	≤0.05	≤0.05	0.20	0.13	3.93	≤0.05
7	Нитритийн ион (NO2), мг/л	1	≤0.007	≤0.007	0.093	0.020	0.451	0.009
8	Фторид (F), мг/л	0.7-1.5	>2.0	>2.0	>2.0	>2.0	>2.0	>2.0
9	Нийт төмөр (Fe), мг/л	0.3	0.05	≤0.05	≤0.05	≤0.05	≤0.05	≤0.05

Наймдайн хөндий орчмын 6 худгийн усны дээжид усны ерөнхий химийн 9 үзүүлэлтийг шинжлүүлсэн. Шинжилгээний дүнгээс харахад өнгөний хувьд Улаан худаг стандартаас 4.5 дахин их үзүүлэлттэй байсан бол бусад худаг стандартаас хэтрээгүй байна. Цахилгаан дамжуулах чанарын хувьд 6 худагт стандартаас 1.4-4 дахин их үзүүлэлттэй байсан. Ерөнхий хатуулаг Улаан худаг стандартаас 0.93 мг-экв/л-ээр, аммоны ион Наймдай худаг стандартаас 2.4 мг/л-ээр хэтэрсэн үзүүлэлттэй байна. Бусад үзүүлэлтийн хувьд стандартаас давсан үзүүлэлт ажиглагдахгүй байна. Стандартаас хэтэрсэн үзүүлэлтүүд нь тухайн худгийн уст үед байрлаж буй давхаргын эрдэс чулуулгийн найрлага болон малчдын худагт механик бохирдол их буюу битүүмжлэл хангалтгүй байгааг харуулж байна. *Лабораторийн шинжилгээний хариуг хавсралтаас харна уу.*

Хүснэгт 12.1.5.2 Наймантын малчдын гар худгуудын усны чанарын хяналт, 2022 он

№	Шинжилгээний үзүүлэлтүүд	Стандартууд	Батчуулгун	Бунханг	Адгийн ус	Майхууз	Шинэ ус	Хажуу ус	Хулгар	Гучин ус	Хулсан	Цагаан эрэг	Хоолойн гучин	Шугам
1	Өнгө, градус	20	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	28	0.0	0.0	0.0	3.50
2	ЦДЧ ц/см	1.0	0.15	1.08	2.16	2.01	2.16	0.99	0.79	0.91	3.09	0.73	0.15	3.43
3	Ууссан давс, мг/л	-	68	496	994	924	724	359	364	68	1423	337	68	665
4	Усны орчин, рН	6.5-8.5	7.53	7.89	8.20	8.02	8.16	7.35	8.29	7.47	8.07	7.92	7.53	7.81
5	Ерөнхий хатуулаг, мг-экв/л	7	3.68	2.40	3.44	2.20	1.82	4.93	0.97	4.04	4.01	1.44	8.12	3.77
6	Аммоны ион (NN4), мг/л	1.5	0.06	0.16	≤0.05	0.05	0.12	0.40	0.05	0.06	0.39	0.11	0.27	≤0.05
7	Нитритийн ион (NO2), мг/л	1	≤0.007	≤0.007	≤0.007	≤0.007	≤0.007	≤0.007	≤0.007	≤0.007	≤0.007	≤0.007	≤0.007	≤0.007
8	Фторид (F), мг/л	0.7-1.5	>2.0	>2.0	>2.0	>2.0	>2.0	>2.0	>2.0	>2.0	>2.0	>2.0	>2.0	>2.0
9	Нийт төмөр (Fe), мг/л	0.3	<0.05	≤0.05	≤0.05	≤0.05	≤0.05	≤0.05	≤0.05	≤0.05	≤0.05	≤0.05	≤0.05	≤0.05

Наймантын хөндий орчмын 12 малчдын худгийн усны дээжид усны ерөнхий химийн 9 үзүүлэлтийг шинжлүүлсэн. Шинжилгээний дүнгээс харахад өнгөний хувьд Гучин усны худаг стандартаас 1.4 дахин хэтэрсэн үзүүлэлттэй байна. ЦДЧ-нь 6 худагт стандартаас 1.08-3.43 дахин их үзүүлэлттэй байсан ба Ерөнхий хатуулаг Хоолойн гучин худаг стандартаас 1.12 мг-экв/л хэтэрсэн байна. Фторид нь бүх худгууд дээр стандартаас 1.3 дахин хэтэрсэн үзүүлэлттэй байна. Бусад үзүүлэлтийн хувьд стандартаас хэтэрсэн үзүүлэлт ажиглагдахгүй байна. Эдгээр үзүүлэлтүүд нь өндөр байгаа нь тухайн худгийн уст үе байрлаж буй давхаргын эрдэс чулуулгийн найрлага болон бороо хур ихтэй жил худгуудын битүүмжлэл хангалтгүй байгаагаас механик бохирдол их орж байгааг харуулж байна.

Лабораторийн шинжилгээний хариуг хавсралтаас харна уу

12.1.6. Газар доорх усны хяналтын цооногуудын хэмжилт

Нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн дэргэдэх хаягдлыг усгүйжүүлэх үйлдвэрээс гарсан усыг эргэлтийн усан сан (ЭУС)-д төвлөрүүлж байсан ба ЭУС орчмын газар доорх усанд чанарын хяналт хийх зорилгоор 4 цооногт сард нэг удаа хэмжилт хийсэн.

Мөн уурхайн олборлолт явуулж байгаа бүсэд гүний усны хяналт хийх зорилгоор 3 цооногт хэмжилт хийсэн. Уурхайн цооногууд нь шатахуун түгээх станц, нүүрс баяжуулах үйлдвэр, цахилгаан станц орчимд байрладаг. Усны түвшинг зөөврийн багаж ашиглан хэмжилт хийж, бүртгэл хөтөлдөг.

Хүснэгт 12.1.6.1. Эргэлтийн усан сан орчмын хяналтын цооногуудын байршил

№	Цэгийн дугаар	Цэгийн байршил	Цэгийн координат
1	Цооног 2	“Түмэн заг” ХХК-ын харуулын постны зүүн талд	X 43.668286, Y 105.595272
2	Цооног 3	Эргэлтийн усан сангийн зүүн хойн	X 43.664357, Y 105.593947
3	Цооног 4	Эргэлтийн усан сангийн зүүн талд	X 43.655998, Y 105.587902
4	Цооног 5	Эргэлтийн усан сангийн зүүн урд	X 43.651612, Y 105.584215
5	Цахилгаан станц	Цахилгаан станцын баруун хойд талд	X 43.673627, Y 105.538163
6	Шатахуун түгээх станц	ШТС-ын баруун талд НАБТ тээврийн машин зогсоолын зүүн талд	X 43.657411, Y 105.539755
7	Нүүрс баяжуулах үйлдвэр	НБҮ-ийн халаалтын зуухны хойно	X 43.668777, Y 105.535016

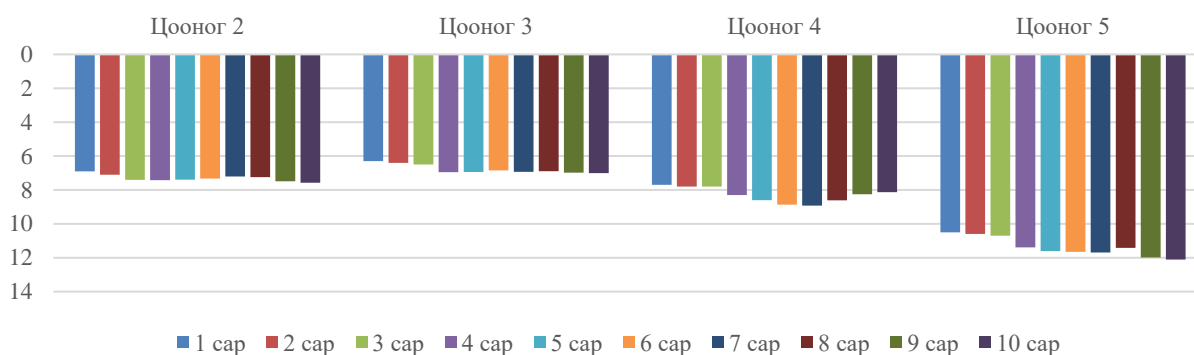

График 12.1.6.1 Эргэлтийн усан сан орчмын хяналтын цооногуудын усны түвшин, 2022 он

Дээрх графикт ЭУС орчмын хяналтын цооногуудын усны түвшинг харуулсан байна. ЭУС –ын 4 цооногт 2022 оны 1-р сараас 10-р сарын хооронд нийт 40 удаа хэмжилт хийсэн. Дээрх хэмжилтийн үр дүнд 1-5 сарын хугацаанд нийт цооногуудын усны түвшин буурах хандлагатай байсан бол 6-8 сард усны түвшин нэмэгдэх хандлагатай болсон байна. 9, 10 сард усны түвшин өөрчлөлт ажиглагдахгүй байна.

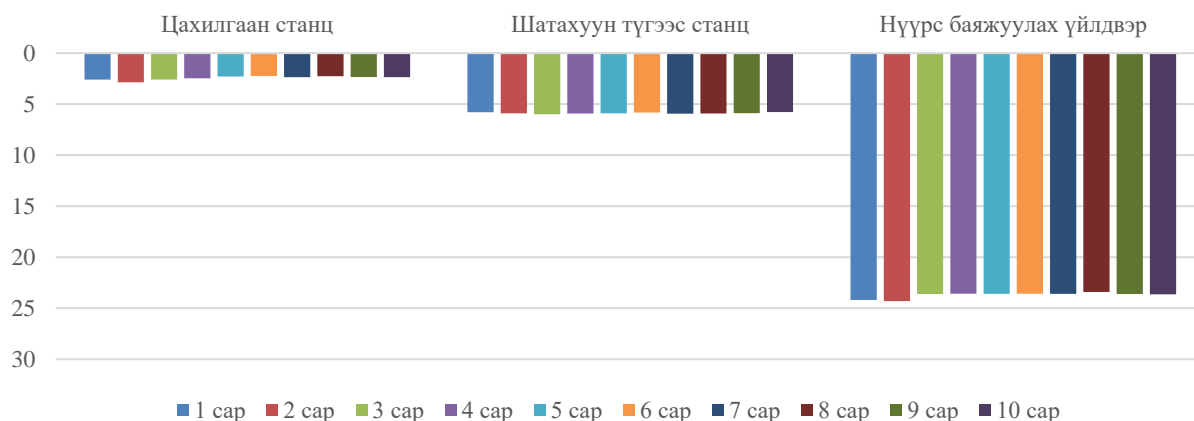

График 12.1.6.2 Уурхайн бүс орчмын хяналтын цооногуудын усны түвшин, 2022 он

Дээрх графикт уурхайн бүс дэх хяналтын 3 цооногийн усны түвшний өөрчлөлтийг харуулсан байна. Уг хэмжилт 2022 оны 1-р сараас 10-р сар хүртэл нийт 30 удаагийн хэмжилт хийгдсэн ба усны түвшний өөрчлөлт ажиглагдахгүй байна.

12.1.7. Хяналтын цооногуудын усны чанарын шинжилгээ

Эргэлтийн усан сан орчмын гүний усны хяналтын 4 цооног, Уурхай орчмын бүс буюу Нүүрс баяжуулах үйлдвэр (НБҮ), Дулаан цахилгаан станц (ДЦС), Шатахуун түгээх станц (ШТС) –ын цооноогоос дээж авч ALS LLC-ын лабораторид микро элементийн шинжилгээг хийлгүүлсэн. Шинжилгээний дүнг MNS6148:2010 “Газрын доорх усыг бохирдуулагч бодисуудын зөвшөөрөгдөх хэмжээ” стандарттай харьцуулан үр дүнг боловсруулсан. *Лабораторийн шинжилгээний хариуг хавсралтаас харна уу*

Хүснэгт 12.1.7.1. ЭУС болон Уурхай орчмын хяналтын цооногийн усны микро элементийн шинжилгээний дүн, 2022 он

Элементүүд	Al	As	Ba	Cd	Cr	Cu	Fe	Mn	Mo	Pb	Sb	Sr	V	Zn	Ni
MNS6148:2010	0.5	0.01	2	0.003	0.07	1	0.3	0.1	0.04	0.05	0.006	-	5	0.3	0.01
Цооног 2	0.06	<0.01	0.01	<0.01	<0.01	0.01	0.11	0.02	0.03	0.03	<0.04	1.17	<0.01	0.04	0.03
Цооног 4	0.02	<0.01	0.02	<0.01	<0.01	0.01	0.06	0.39	0.03	<0.02	<0.04	0.81	<0.01	0.08	<0.01
Цооног 5	0.07	0.01	0.03	<0.01	<0.01	<0.01	0.03	0.06	0.02	<0.02	<0.04	1.99	<0.01	0.26	<0.01
НБҮ	<0.01	<0.01	0.01	<0.01	<0.01	<0.01	0.01	0.01	0.02	<0.02	<0.04	0.64	<0.01	0.01	<0.01
ДЦС	<0.01	<0.01	0.06	<0.01	<0.01	<0.01	<0.01	0.01	0.02	0.02	<0.04	6.56	<0.01	0.07	<0.01
ШТС	<0.01	<0.01	0.02	<0.01	<0.01	<0.01	0.03	0.02	0.01	0.02	<0.04	1.50	<0.01	0.06	<0.01

Дээрх хүснэгтэд ЭУС болон Уурхайн орчмын 7 цооногт хийсэн усны микро элементийн шинжилгээний үр дүнг харуулсан байна. Шинжилгээний үр дүнг MNS 6148:2010 Газрын доорх усыг бохирдуулагч бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ стандарттай харьцуулахад манган цооног 4 дээр 4 дахин хэтэрсэн үзүүлэлт ажиглагдаж байна. Бусад үзүүлэлтүүд дээр хэтэрсэн үзүүлэлт ажиглагдахгүй байна.

12.2. Агаарын чанарын хяналт шинжилгээ

№	Хяналт шинжилгээний төрөл	Хамрах хүрээ	Ажлын гүйцэтгэл	Нийт зардал мян.төг	Биелэлтийн шалгуур
1	Төслийн үйл ажиллагаанаас үүдэлтэй дуу шуугианы түвшнийг хянах	Ухаа худаг уурхай болон Цогтцэций сумын 10 цэг	Цогтцэцийн сум болон уурхай орчим 10 цэгт хэмжилтийг хийсэн.	800.0	Хэмжилт хийгдсэн байх
2	Тоосжилтын нөлөөллийг хянах зорилгоор агаарт агуулагдах нарийн ширхэгт тоосонцорыг хэмжих	Ухаа худаг уурхай, Цогтцэций сум, Цагаан хад НАБТ-ын 12 цэг	Цогтцэций сум болон уурхай орчим 10 цэг сар бүр, Цагаан хад орчмын 2 цэгт улирал бүр хэмжилтийг хийж гүйцэтгэсэн.	11,400.0	Сар тутамд хэмжилт хийгдсэн байх Улирал тутамд хэмжилт хийсэн байх
3	Тоосжилтын нөлөөллийг хянах зорилгоор агаарт агуулагдах тоосонцорыг хэмжих	Ухаа худаг уурхай	Уурхайн орчимд өдөр тутам тоосонцорыг хэмжсэн.	4,300.0	Хэмжилт хийгдсэн байх
4	Уурхайн үйл ажиллагаанаас үүдэлтэй тоосжилтын нөлөөллийг хянах зорилгоор тоосны чөлөөт уналтыг хэмжих	Ухаа худаг уурхай, Цогтцэций сумын 5 цэг	Цогтцэций сум болон уурхай орчим 5 цэгт сар бүр уналтын юүлүүрийг сольж, тоосыг дотоодын лабораторит хэмжсэн.	1,300.0	Сар тутамд хэмжилт хийгдсэн байх
5	Ухаа Худаг уурхай болон ЦХ НАБТ орчмын гадаад орчны агаарын чанарын \ NO ₂ , SO ₂ , хэмжилт хийх	Ухаа худаг уурхай, ЦС, Цэвэрлэх байгууламж, Хогийн цэг, Цагаан хад НАБТ, Ажилчдын хотхон	Дотоодын итгэмжлэгдсэн багажаар хэмжилтийг 5 цэг дээр хийж гүйцэтгэсэн	1,600.0	Хөндлөнгийн хяналт хийлгэсэн байх
6	Цахилгаан станцын утааны найрлага хэмжилт	Ухаа худаг уурхай	Цахилгаан станцын яндангийн утааны найрлагыг тодорхойлох 4 удаагийн хэмжилтийг хийсэн.	500.0	Хэмжилт хийгдсэн байх
НИЙТ ЗАРДАЛ, мян.төг				19,900.0	

12.2.1. Дуу шуугианы хэмжилт

2021 оны 10-р сарын 13-ний өдөр уурхайн орчмын дуу чимээний хэмжилтийг 10 цэгт хийж гүйцэтгэсэн. Хэмжилтийг **Casella sound level meter Testo 816** загварын багажаар хийсэн бөгөөд нэг удаагийн хэмжилтийн урт нь 15 минут байв. Энэхүү багаж нь 30-160 дБ –ийн хоорондох дуу чимээний утгыг хэмждэг. Хэмжилтийн дүнг MNS 4585:2016 Монгол улсын агаарын чанарын стандарттай харьцуулан үр дүнг боловсрууллаа.

Зураг 12.2.1.1. Дуу шуугианы хэмжилт хийж буй байдал

Хүснэгт 12.2.1.1. Дуу шуугианы хэмжилтийн цэгүүдийн байршил

Цэгийн код	Цэгийн нэр	Цэгийн координат	
UHGNO1	Сумын хойно- ойн зурвас	540008.00	4845892.00
UHGNO2	Сумын зүүн хойд цэг	548515.00	4842642.00
UHGNO3	Сумын зүүн цэг	556948.00	4829327.00
UHGNO4	Уурхайн зүүн өмнө	548813.00	4827184.00
UHGNO5	Уурхайн өмнө	542782.00	4832323.00
UHGNO6	Уурхайн баруун өмнө	541159.00	4833361.00
UHGNO7	Уурхайн баруун талд	539802.00	4834211.00
UHGNO8	Уурхайн баруун хойно	536596.00	4841008.00
UHGNO9	Кемп- Туршилтын талбай	545081.00	4840494.00
UHGNO10	Сумын төв	546375.00	4842235.00

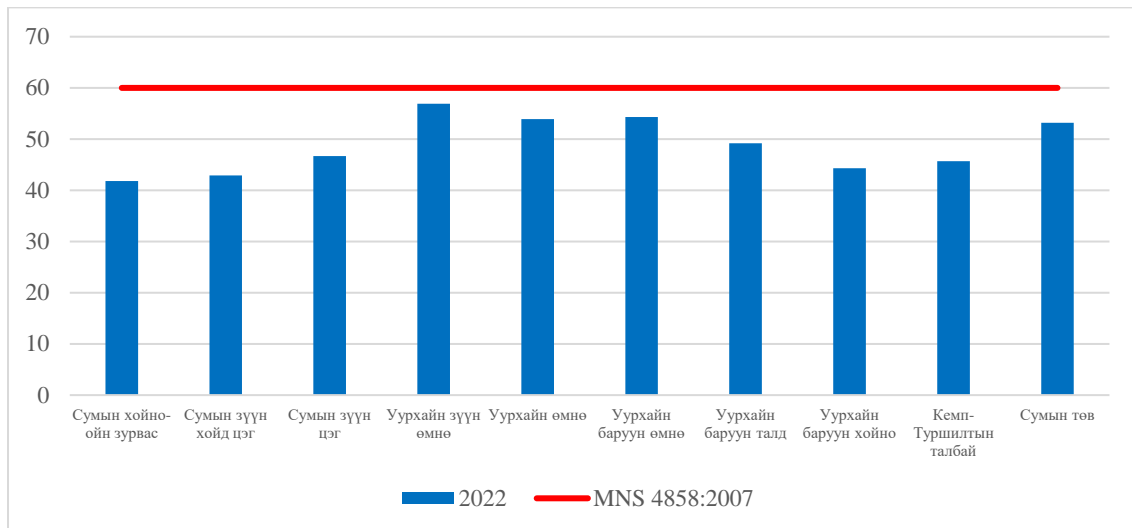

График 12.2.1.1. Дуу шуугианы хэмжилтийн дүн, 2022 он

Ухаа худаг уурхай болон Цогтцэций сум орчмын дуу чимээний 10 цэгт хийсэн хэмжилтийн дүнг (График 12.2.1.1)-д харуулсан байна. Хэмжилтийн дүнгээс харахад MNS 4585:2007 агаарын чанарын стандартын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс хэтэрсэн үзүүлэлт ажиглагдахгүй байна.

12.2.2. Гадаад орчны тоосны концентрацийн хэмжилт

Ухаа Худаг төслийн агаарт агуулагдах тоосны концентрацийн хяналт шинжилгээний ажлын хүрээнд Ухаа Худаг уурхай, Цогтцэций сум, Эргэлтийн усан сан зэрэг газруудад 2022 оны 1-р сараас 10-р сарын хугацаанд сар бүр тогтмол хийж гүйцэтгэсэн. Тоосны хэмжилтийг Dust Trak TSI 8530 болон 8533 загварын агаар дахь аэрозолийн хэмжээг тодорхойлдог багажаар хэмжсэн ба хэмжилтээр PM2.5 буюу нарийн ширхэгтэй тоосонцрыг 24 цаг хүртэлх хугацааны дундаж агууламжаар тодорхойлсон (Зураг 12.2.2.1). Хэмжилтийн үр дүнг MNS 4585:2016 “Агаарын чанар, техникийн ерөнхий шаардлага” Монгол улсын стандарттай харьцуулан дүгнэлт гаргаж шаардлагатай арга хэмжээг авч ажилласан.

Зураг 12.2.2.1. Гадаад орчны тоосонцрын хэмжилт, Ухаа худаг

Хүснэгт 12.2.2. Уурхайн орчмын сар тутмын тоосны хэмжилтийн үр дүн

Цэгүүдийн байршил	1-р сар	3-р сар	4-р сар	5-р сар	6-р сар	7-р сар	8-р сар	9-р сар	10-р сар
Сумын төв	0.094	0.016	0.049	0.043	0.039	0.007	0.036	0.009	0.058
Сумын баруун урд	0.009	0.04	0.008	0.009	0.022	0.007	0.013	0.002	0.02
Ундны ус цэнгэгжүүлэх байгууламж	0.007	0.024	0.006	0.009	0.013	0.007	0.019	0.002	0.008
Уурхайн зүүн урд	0.015	0.013	0.01	0.029	0.015	0.011	0.011	0.001	0.012
Уурхайн урд	0.008	0.05	0.015	0.011	0.017	0.018	0.012	0.004	0.064
Ойн зурвас	0.012	0.002	0.004	0.005	0.015	0.021	0.034	0.003	0.002
Уурхайн төв	0.03	0.03	0.01	0.02	0.02	0.02	0.038	0.02	0.041
Уурхайн зүүн хойно	0.01	0.007	0.01	0.011	0.012	0.025	0.018	0.012	0.009
Эргэлтийн усан сан	0.018	0.014	0.009	0.007	0.012	0.003	0.013	0.003	0.011
НБҮ дэргэд (Лаборатори)	0.019	0.014	0.003	0.034	0.024	0.016	0.045	0.026	0.075

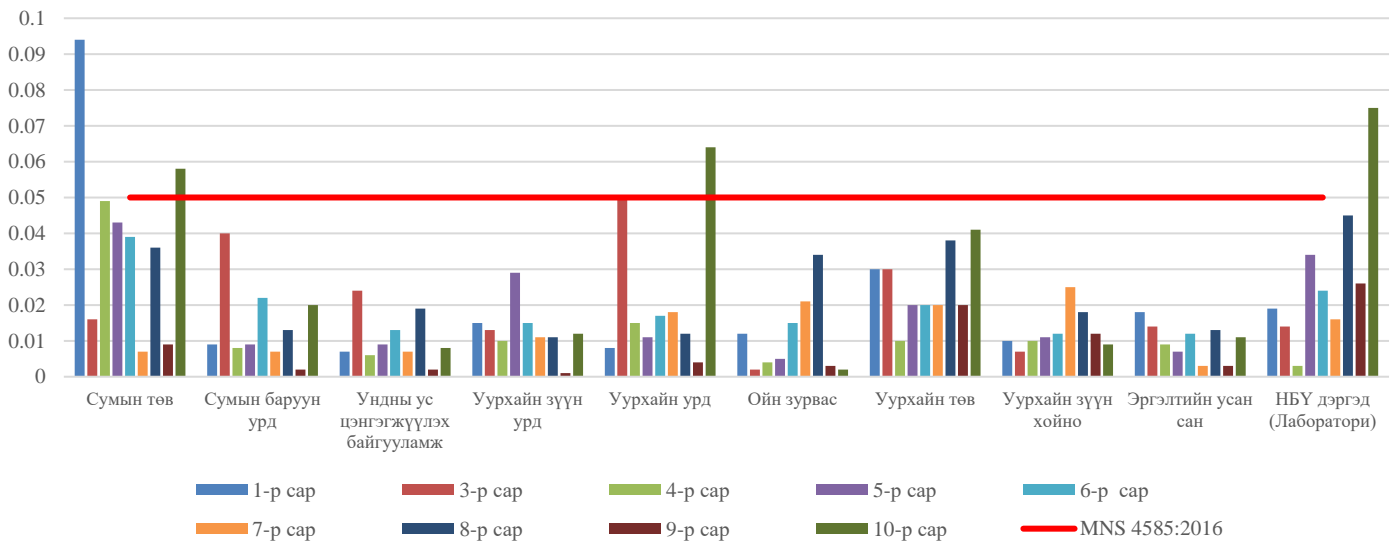

График 12.2.2.1 Ухаа худаг уурхай, Цогтцэций сум орчмын нарийн ширхэглэгт тоосны концентрацийн хэмжилтийн үр дүн (мг/м3), 2022 он

Дээрх графикаас харахад PM 2.5 нарийн ширхэглэгт тоосонцрын хэмжилтийн үр дүнд 1-р сард сумын төв дээр 2 дахин хэтэрсэн, 10-р сард сумын төв, уурхайн урд болон НБҮ дэргэдэх лаборатори дээр 0.008-0.015 мг/м3 хэтэрсэн үзүүлэлттэй байна. Бусад цэгүүд дээр стандартаас хэтэрсэн үзүүлэлт ажиглагдахгүй байна.

12.2.3. Гадаад орчны тоосны концентрацын өдөр тутмын хэмжилт

Ухаа Худаг төслийн хамрах хүрээнд тоосжилтын хяналт хийх зорилгоор 2022 оны 1-р сарын 1-ээс эхлэн сургалтын төв дээр байрлуулан 10-р сарын 22-н хүртэл өдөр бүр тоосны концентрацийн хэмжилтийг хийсэн. Тоосны хэмжилтээр PM2.5 буюу нарийн ширхэгтэй тоосонцрыг 1 минутын дундаж агууламжийг 24 цагт 4 минутын зайтайгаар 288 удаагийн давтамжтай тодорхойлсон. Хэмжилтийн үр дүнг MNS 4585:2016 “Агаарын чанар, техникийн ерөнхий шаардлага” Монгол улсын стандарттай харьцуулан дүгнэлт гаргасан.

Дээрх графикаас харахад РМ 2.5 нарийн ширхэглэгт тоосонцрын хэмжилтийн утга цагаан хад НАБТ-д 4, 7 болон 10 сард стандартаас 1.3-1.5 дахин хэтэрсэн үзүүлэлттэй байсан бол цагаан хад кемп болон ойролцоо авсан харьцуулах цэг дээр хийсэн хэмжилтийн үр дүн стандартаас хэтрээгүй байсан.

12.2.4. Тоосны чөлөөт уналтын хэмжилт

Уурхайн үйл ажиллагаанаас үүсэх орчны тоосжилтын хэмжээг тодорхойлох аргуудын нэг бол тоосны чөлөөт уналтыг тодорхойлох арга юм. Тоосны чөлөөт уналтын хэмжилт хийхэд шилэн юүлүүр ашиглан саванд тосож авах замаар тоосыг хуримтлуулж авдаг. Тоосны чөлөөт уналтын дээжийг цуглуулан авч Нэгдсэн лабораторид хүргүүлэх ба хуримтлагдсан тоосыг нэрмэл устай хольж уусгаж аваад фильтрийн цаасаар шүүж, цаасаа бүрэн хатаасны дараа аналитик жин дээр хэмжиж тоосны хэмжээг авдаг. Тоосны чөлөөт уналтын дээжийг сард нэг удаа тогтмол авдаг ба Ухаа худаг уурхай Цогтцэций сум орчимд нийт 5-н цэгт тоосны чөлөөт уналтын дээж цуглуулж хэмжилт хийж байна. Уурхай орчмын тоосны уналтын мониторингийн цэгүүд нь НБҮ, Нэгдсэн оффис болон ЭУС-д, сумын орчмын тоосны уналтын мониторингийн цэгүүд сумын төвд байрлах цаг уур орчны шинжилгээний газар болон ойн зурвас дээр байрладаг.

Зураг 12.2.4. Тоосны чөлөөт уналтын хэмжилтийн цэг

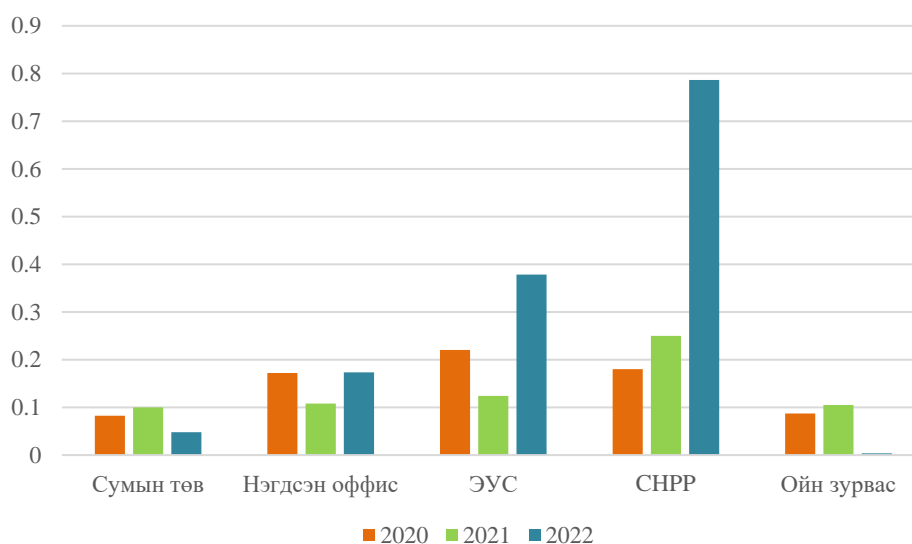

График 12.2.4.1. Тоосны чөлөөт уналтын хэмжилтийн үр дүн, 2022 он

Тоосны чөлөөт уналтыг өмнөх оны үзүүлэлттэй харьцуулан үзэхэд Нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн тоосны хэмжээ 3-4 дахин их байсан. Эргэлтийн усан сангийн тоосны хэмжээ өмнөх оны үзүүлэлтүүдээс 1.7-3 дахин нэмэгдсэн байна. Тоосны уналт нь

12.2.5. Гадаад орчны агаарын чанарын хяналт шинжилгээ

Гадаад орчны агаарын чанарын хяналт шинжилгээний хүрээнд бохирдуулагч хий болох азотын давхар исэл, хүхрийн давхар исэл, нүүрсхүчлийн хий, хүхэрт устөрөгчийг хэмжилтийг дотоодын хөдөлмөрийн эрүүл ахуйн gas tester II H in polybeutel багажаар NO₂, SO₂, CO₂ тубэ, хүхэрт ус төрөгчийг Drager X-am 5000 багаж ашиглан хийсэн. Агаарын чанарын хэмжилтийн уурхай орчмын 6 цэгт хийсэн болно.

Зураг 12.2.5.1 Гадаад орчны агаарын чанарын хэмжилт

Судалгааны арга зүй

Агаарын найрлага дахь хүхэрлэг хий, азотын давхар исэл, нүүрсхүчлийн хий агууламжийг тодорхойлохдоо 1000мл агаар соруулсан, агаарын даралтыг хэмжиж тооцоололд ашигласан. Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллагаас гаргасан агаарын найрлага дахь хийн бодит хэмжээг тооцдог аргачлалыг ашиглан, дараах томъёогоор бодов.

Нүүрстөрөгчийн давхар ислийн бодит хэмжээг тооцоход:

Тухайн үеийн агаарын даралт 1024 гП байсан бөгөөд температур болон харьцангуй чийглэгээс хамаарахгүй.

$$\frac{\text{Хэмжилтээр илэрсэн CO}_2\% * 1013\text{гП}}{\text{Хэмжилт хийх үеийн агаарын даралт, гП}}$$

Хүхрийн давхар исэл (SO₂), азотын давхар исэл (NO₂)-ийн бодит хэмжээг тооцох:

$$\frac{\text{Хэмжилтээр илэрсэн SO}_2/\text{NO}_2 * 1013\text{гП}}{\text{Хэмжилт хийх үеийн агаарын даралт, гП}}$$

Хүснэгт 12.2.5.1. Агаарын шинжилгээний дүн, мкг/м³

Цэгийн нэр үзүүлэлт	Агаарын чанарын MNS4585:2016 стандарт	Цагаан хад НАБТ	Цэвэрлэх байгууламж	Ухаа худаг уурхай	Шатахуун түгээх станц	Цахилгаан станц	Хогийн цэг
Хүхрийн давхар исэл SO₂, мкг/м³	450 мкг/м ³	0.79	0.39	0.18	0.47	0.29	0.19
Азотын давхар исэл мкг/м ³	200 мкг/м ³	0.17	0	0.89	0.48	0.29	0
Нүүрсхүчлийн хий CO ₂	1800 мг/м ³	Илрээгүй					
Хүхэрт устөрөгч		Илрээгүй					

Дээрх дүнгүүдээс харахад азотын давхар исэл, хүхрийн давхар ислийн хэмжилтийн дүнг агаарын чанарын MNS4585:2016 стандарттай харьцуулхад хэтэрсэн үзүүлэлт байхгүй байна.

12.2.7. Цахилгаан станцын утааны найрлагын хэмжилтийн тайлан

Цахилгаан станцын зуухны утааны бохирдуулагч хийн хэмжилтийг 2022 оны 3-10 сарын хооронд нийт 4 удаагийн хэмжилтийг зууханд хийж гүйцэтгэв. Хэмжилтийг Testo 350 XL загварын багажаар хийж O_2 , CO_2 , CO , NO , NO_2 , SO_2 , C_xH_y/HC , H_2S , утааны хэм $^{\circ}C$, утааны агаарын даралт, утааны хурд м/с зэрэг үзүүлэлтүүдийг хэмждэг.

Зураг 12.2.7.1 Хэмжилт хийж буй байдал

Зураг 12.2.7.2 Хэмжилтийн Testo 350xl багаж

Бохирдуулагч хийн хяналтаар агаарыг бохирдуулагч гол гурван хий болох нүүрс хүчлийн дутуу исэл CO , азотын исэл NO_x , хүхрийн исэл SO_2 зэргийн утгыг нормал агаарын түвшинд шилжүүлэн Монгол улсын MNS 5919:2008 стандарттай харьцуулан гаргадаг. 2022 оны эхний хагаст цахилгаан эрчим хүчний хэрэглээ харьцангуй бага байсан учраас нэг зуухаар ажиллаж байсан бол уурхайн олборлолт, үйлдвэрлэл эхэлсэнтэй холбоотойгоор хэрэглээ нэмэгдэх үед 3 зуухыг ажиллуулж эхэлсэн байна.

Хүснэгт 12.2.7.1. Азотын давхар исэл болон нүүрстөрөгчийн дутуу ислийн хэмжилтийн дүн, 2022

Огноо	Зуух 1			Зуух 3		
	CO	NO _x	SO ₂	CO	NO _x	SO ₂
Стандарт	3320	900	1740	3320	900	1740
3 сар	134	108	1979	Түр зогссон		
6 сар	300	151	1933	158	245	1893
8 сар	2706	140	1878	156	222	1940
10 сар	385	210	1932	358	351	2050

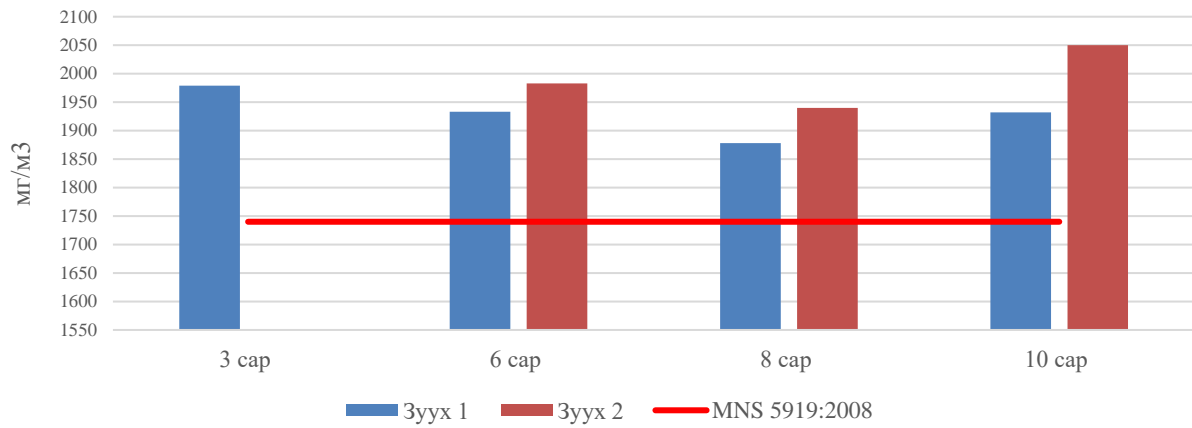

График 12.2.7.1. Хүхрийн давхар ислийн хэмжилтийн дүн

Дээрх хүснэгтээс харахад нүүрстөрөгчийн дутуу исэл, азотын давхар ислийн хэмжээ Монгол улсын стандарт MNS 5919:2008 стандарт түвшнээс бага гарсан байсан бол хүхрийн давхар ислийн хэмжээ стандартаас бага зэрэг хэтэрсэн үзүүлэлттэй байна.

12.3 Хөрсний судалгаа

№	Хяналт шинжилгээний төрөл	Хамрах хүрээ	Ажлын гүйцэтгэл	Нийт зардал мян.төг	Тоо хэмжээ
1	Хөрсний агрохимийн шинжилгээ	Шимт хөрсний овоолгууд	Ухаа худаг уурхай орчмын 9 шимт хөрсийн овоолго ба ойн зурвасаас хөрсний дээж авч “Инженер геодези ХХК”-д шинжилгээ хийлгэсэн.	700.0	10 цэг
2	Ухаа Худаг уурхай болон Цагаан хад НАБТ-н дэд бүтцийн барилга байгууламж орчмын хөрснөөс микро элементийн дээж авч шинжлүүлэх	Засварын төвүүд, ШТС, Хогийн цэг, ЦХ НАБТ орчим болон хогийн цэг, Гэрээт олборлогч компанийн засварын төв	Уурхай орчмын хөрсний бохирдлын мониторингийн 7 цэг, ЦХ орчмын 3 цэгээс хөрсний микро элементийн шинжилгээнд дээж авч итгэмжлэгдсэн лабораторит шинжилгээ хийлгэсэн.	1,220.0	10 цэг
НИЙТ ЗАРДАЛ, мян.төг				1,920.0	

12.3.1. Хөрсний агрохимийн шинжилгээ

Ухаа худаг уурхайн шимт хөрсний овоолгын 9 цэгээс 2022 онд дээж авч хөрсний агрохимийн шинжилгээг “Инженер геодези ХХК”-д хийлгэсэн. Дээрх цэгүүдээс авсан дээжийн задлан шинжилгээний үр дүнг 2020 оны хөрсний агрохимийн шинжилгээний үр дүнтэй харьцуулан (Хүснэгт 12.3.1.1)-д үзүүлэв. *Лабораторийн шинжилгээний хариуг доорх хавсралтаас ханра уу*

Хүснэгт 12.3.1.1. Хөрсний химийн задлан шинжилгээний дүн, Ухаа худаг

Дээжний нэр		Шимт хөрс 2011	Шимт хөрс 2012	Шимт хөрс 2013	Шимт хөрс 2016	Шимт хөрс 2018	Шимт хөрс 2019	Шимт хөрс 2021	Ургамал талбай 2014-1	Ургамал талбай 2014-2	
рН	2021	8.78	8.9	8.52	8.89	8.68	8.9	8.88	8.61	8.95	
	2022	9.72	9.72	10	9.10	9.58	9.56	9.90	9.72	9.97	
ЦДЧ dsm	2021	0.273	0.111	0.062	0.108	0.155	0.098	0.079	0.582	0.107	
	2022	0.180	0.154	0.207	0.818	0.274	0.182	0.232	0.217	0.245	
Давс %	2021	0.15	0.05	0.03	0.05	0.07	0.04	0.04	0.28	0.05	
	2022	0.08	0.07	0.09	0.38	0.12	0.08	0.11	0.10	0.11	
Ялзмаг %	2021	0.63	0.72	0.79	0.42	0.45	0.26	0.4	0.63	0.7	
	2022	0.28	0.36	0.25	0.34	0.40	0.33	0.43	0.38	0.61	
CO ₂ %	2021	4	1.6	3.62	1.81	0.99	0.99	2.4	1.81	1.81	
	2022	1.12	0.64	0.80	1.60	1.12	1.76	0.64	1.28	1.28	
Шингэгдсэн сууриуд, мг- экв/100 гр	Ca	2021	6	3.2	3.5	10.3	4.8	3.9	4.4	4.4	8.1
		2022	6.9	5.7	5.9	6.4	6.5	7.5	6.6	6.0	7.6
	Mg	2021	7.8	5	4.9	6.7	4.8	5.2	4	4	5.5
		2022	5.7	5.4	4.7	3.2	5.5	4.5	5.4	4.0	4.4
Шим гэжээлийн элементүүд мг/100 гр	P ₂ O ₅	2021	1.6	1.1	1.6	0.8	0.8	1.8	1.6	1.3	0.6
		2022	1.9	2.0	1.9	1.5	2.2	1.9	1.8	2.1	2.0
	K ₂ O	2021	23	20	14	17	16	20	16	22	18
		2022	7	15	15	15	18	13	16	32	23

Хөрсний агрохимийн шинжилгээний үр дүнг өмнөх оны үр дүнтэй харьцуулахад хүчил, шүлтийн харьцаа бага зэрэг өссөн хандлагатай байсан бол ЦДЧ-нь шимт хөрсний овоолго 2011 болон 2014 оны ургамалжуулаагүй талбайн дээжин дээр буурсан хандлагатай байсан бол бусад хөрсний овоолго дээр бага хэмжээгээр нэмэгдсэн байна. Давсны үзүүлэлт 2011, 2014 оны 1-р овоолго дээр буурсан үзүүлэлттэй байсан бол бусад овоолго дээр бага хэмжээгээр нэмэгдсэн байна. Шимт хөрсний овоолго 2019, 2021 дээр ялмагийн хэмжээ нэмэгдсэн үзүүлэлттэй байсан бол бусад овоолго дээр 1.1-3 дахин буурсан үзүүлэлттэй байна. 2018, 2019 оны шимт хөрсний овоолго дээр CO₂ хэмжээ нэмэгдсэн үзүүлэлттэй байсан бол бусад овоолго дээр буурсан үзүүлэлттэй байна. Сууриуд, шим тэжээлүүд бага зэрэг нэмэгдсэн болон буурсан үзүүлэлтүүд ажиглагдаж байсан.

12.3.1.2. Хөрсний механик (ширхэгийн) бүрэлдэхүүн

Дээжний нэр		Шимт хөрс 2011	Шимт хөрс 2012	Шимт хөрс 2013	Шимт хөрс 2016	Шимт хөрс 2018	Шимт хөрс 2019	Шимт хөрс 2021	Ургамал талбай 2014-1	Ургамал талбай 2014-2
Механик ширхэгүүд %, ширхэгийн хэмжээ. Мм	1-0.25	39.9	38	30.6	29.7	23.8	27.3	34.3	25.1	24.4
	0.25-0.05	39.9	40.7	46.8	45.2	50.4	48.8	44.7	48.3	54.4
	0.05-0.01	7.4	9.1	6.0	6.6	7.5	8.9	9.5	10.5	4.1
	0.01-0.005	0.6	3.3	6.3	3.6	4.7	1.3	1.1	2.5	3.4
	0.005-0.001	7.6	6.5	8.5	5.6	8.7	11.5	7.2	8.7	9.5
	<0.001	4.6	2.4	1.8	9.2	4.8	2.3	3.2	4.9	4.3
	<0.01	12.8	12.2	16.6	18.4	18.3	15.0	11.5	16.2	17.1

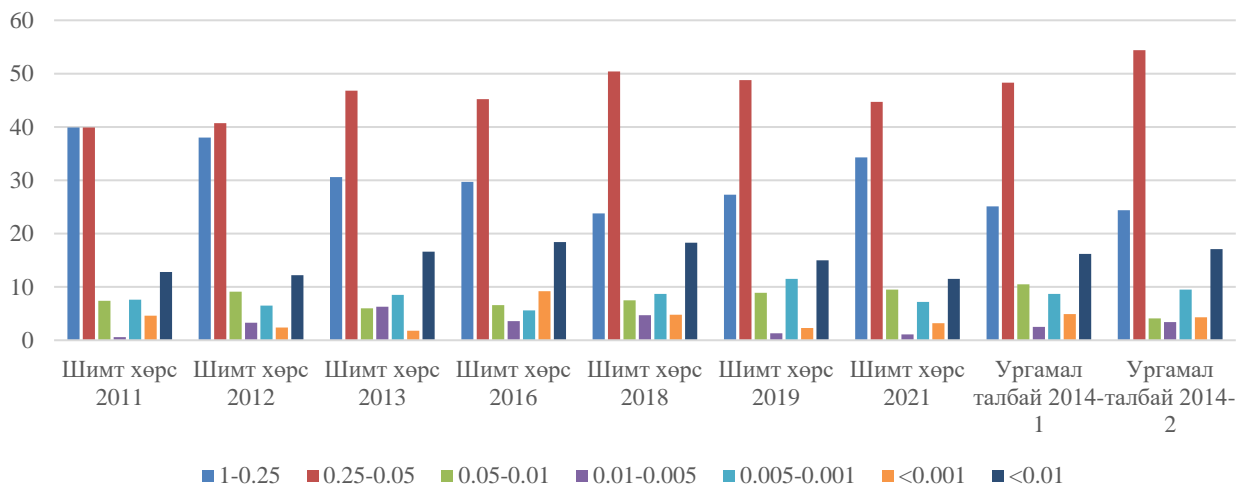

График 12.3.1 хөрсний механик бүрэлдэхүүн

Хөрсний механик бүрэлдэхүүн нь 2 мм-ээс жижиг ширхэгтэй элс, тоос, шавар гэсэн хатуу хэсгүүдийн харьцаагаар илэрхийлэгдэх бөгөөд эдгээрээс аль фракц нь зонхилж байгаагаас хамаарч тухайн хөрсний механик бүрэлдэхүүний нэршил хамаардаг. Элсний ширхгийн хэмжээ 2-0.05мм, тоосных 0.05-0.002мм, шаварных <0.002мм тус тус байдаг (“Guidelines for soil description”. 2006). Судалгааны үр дүнгээс харахад хөрсөн дэх элсэн фракцын утгийн хэлбэлзэл буюу 1-0.05 мм-д 63% - 71% байсан. Тоосны фракцын утгийн хэлбэлзэл буюу 0.05-0.01 мм-ийн хооронд 3% - 9% байна. Шаврын фракцын утгийн хэлбэлзэл буюу 0.01-0.001 мм-ийн хооронд 21% - 31% байсан. Дээрх графикийн үзүүлэлтээс харахад хөрсний механик бүрэлдэхүүний ихэнх хувийг элсэн фракц эзэлж байгааг харуулж байгаа ба харин тоос болон шаварлаг бүтэц нь харьцангуй бага байгааг харуулж байна. (Лабораторийн шинжилгээний хариуг хавсралтаас харна уу)

12.3.2. Хөрсний микро элементийн шинжилгээ

Орчны хяналт шинжилгээний ажлын хүрээнд уурхай орчмын хөрсний бохирдлын мониторингийн 10 цэгээс, цагаан хадны ормын 3 цэгээс хөрсний микроэлементийн шинжилгээнд дээж авч ALS MINERALS итгэмжлэгдсэн лабораторит шинжилгээ хийлгэсэн.

Зураг 12.3.2.1. Хөрсний микроэлементийн шинжилгээний дээж авч буй байдал

Хүснэгт 12.3.2.1 Хөрсний микроэлементийн шинжилгээний дүн

№	Байршил	Pb	Cd	Hg	As	Cr	Sr	V	Cu	Ni	Co	Zn	B
MNS 5850:2019		20	1.5	1	4	100	700	130	80	100	40	150	25
1	Тээвэр, ложистик засвар	15	<0.5	<1	8	14	188	33	42	18	10	68	20
2	Уурхайн засвар	17	<0.5	<1	14	17	141	40	28	13	8	71	10
3	Нүүрс баяжуулах үйлдвэр	9	<0.5	<1	9	15	175	35	29	13	8	55	20
4	Дулаан цахилгаан станц	7	<0.5	<1	7	18	130	38	27	19	9	49	20
5	Шатахуун түгээх станц	10	<0.5	<1	12	14	199	35	28	16	10	56	20
6	Хогийн цэг	9	<0.5	<1	7	22	36	40	20	17	7	46	10
7	Насос станц	8	<0.5	<1	7	20	63	39	22	14	7	46	10
8	Уурхай цэвэрлэх байгууламж	9	<0.5	<1	9	22	43	39	21	18	7	45	10
9	Сумын цэвэрлэх байгууламж	10	<0.5	<1	11	24	51	46	29	18	10	58	10
10	Ойн зурвас	9	<0.5	<1	8	18	114	41	20	23	33	41	10
№	Байршил	Pb	Cd	Hg	As	Cr	Sr	V	Cu	Ni	Co	Zn	B
10	Цагаан хад ковш засвар	12	<0.5	1	12	26	104	41	21	24	9	50	10
11	Цагаан хад засварын төв	14	<0.5	1	14	49	128	49	59	46	17	65	10
12	Цагаан хад хяналтын цэг	12	<0.5	1	8	23	44	43	18	22	8	43	<10

Шинжилгээний дүнгээс харахад хүнцэлээс бусад элементийн агууламж MNS5850:2019 Хөрс бохирдуулагч бодис элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ стандартад заагдсан хэмжээнд байна. Харин хүнцэлийн (As) агууламж нь дээрх бүх цэгүүд дээр стандартад заагдсан зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс 1.7-3.5 дахин өндөр агууламжтай гарсан байна. Энэ нь тухайн бүс нутгийн газрын гадаргын эрдэс чулуулгийн бүтэц найрлагын онцлогтой холбогдон тайлбарлагдах бөгөөд энэ талаар хийсэн эрдэмтдийн судалгаа шинжилгээний бүтээл цөөнгүй байдаг. Хүнцэлийн агууламж бүс нутгийн хөрсний найрлаганд өндөр үзүүлэлттэй болохыг бид төслийн үйл ажиллагаа явуулж эхлэхээс өмнөх үеэс эхлэн жил бүрийн судалгаагаар давхар тодорхойлж байгаа болно

12.4 Ургамал, амьтны аймгийн судалгаа

№	Хяналт шинжилгээний төрөл	Хамрах хүрээ	Ажлын гүйцэтгэл	Нийт зардал мян.төг	Тоо хэмжээ
1	Ухаа Худаг уурхай орчим болон дэд бүтцийн барилга байгууламж, ус олборлолтын талбай орчмын ургамлан бүрхэвчийн судалгаа хийх	-Наймантын хөндий -Нисэх буудал -Хулсан ус худаг -Шинэ ус худаг -Эргэлтийн усан сан -Цагаан хад кемп -Цагаан хад НАБТ	Ургамлын бүрхэцийн судалгааг мониторингийн цэгт Раменскийн торыг ашиглан хийж гүйцэтгэв. Мөн бичиглэлийн үзүүлэлтүүдийг мэдээллийн санд бүртгэн авч 2020, 2021, 2022 оны бичиглэлтэй харьцуулалт хийж тайланд оруулав.	2,400.0	7 цэг
2	Амьтаны судалгаа хийх	Наймдайн хөндий	Зэрлэг амьтны судалгааг мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэсэн.	9,000.0	1 цэг
3	Уст цэг дээр автомат камераар ажиглалт явуулах	Цагаан хад	Цагаан хадны амьтдад зориулсан уст цэг дээр камер байрлуулж ажиглалт хийсэн.	1,000.0	1 цэг
НИЙТ ЗАРДАЛ, мян.төг			12,400.0		

12.4.1 Ургамлын бүрхэвчийн судалгаа

Байгаль орчны менежмент төлөвлөгөөнд тусгагдсаны дагуу ургамлын бичиглэл судалгаа жил бүр тодорхой хугацаанд хийгддэг. Ургамлын бичиглэл судалгааг мониторингийг өмнө сонгосон цэгүүдэд хийх ба тухайн цэг дэхь ургамлын зүйлийн бүрдэл, ургамлын бүрхэц, газрын дээрхи ургамлын өндөр, тухайн зүйл ургамал тус бүрийн бодгалийн тоо зэрэг мэдээллийг раменскийн торыг ашиглан цуглуулдаг. Тус мэдээллийг мэдээллийн санд бүртгэн авдаг ба энэ нь ургамлын бүлгэмдэл элбэгшлийн олон жилийн мэдээллийг харьцуулах боломжтой юм.

Ургамлын бичиглэл судалгааг дараах мониторингийн цэгүүдэд 2022 оны 7 сарын 26,27-ы өдрүүдэд хийж гүйцэтгэв. Үүнд:

Ухаа худаг уурхайн:

1. Таван Толгойн нисэх онгоцны буудлын хажууд байрлах цэг
2. Хармагтайн мониторингийн цэг
3. Хулсангийн ус
4. Шинэ ус
5. Хаягдлын далан
6. Ойн зурвасын гадна
7. Ойн зурвасын дотор

Огноо	Ажиглалтын цэгийн		Бүгэмдэл	Ургамлын зүйл		Бодгалийн тоо	Бодгалийн өндөр / См	Ургамлын бүрхэц	Зүйлийн тоо	Ойр орчмын ургамлын зүйлүүд			
	Код	Нэр		№	Монгол нэр					Латин нэр	Монгол нэр	Латин нэр	
26-Jul-22	UHG SF01	Таван Толгой нисэх онгоцны буудал	Агь Хазаар өвсг	3	Таана	Allium polyrhizum	6	4	25%	6	3	Ямаан шарилж	Artemisia scoparia
26-Jul-22				4	Хялгана	Stipa glareosa	4	6			4	Өмхий өвс	Peganum nigelastrum
26-Jul-22				5	Ямаан шарилж	Artemisia scoparia	1	2.5			5	Цагаан дэмэг	Clestogenes songonica
26-Jul-22				6	Багадай	Dontostemon SP	1	1.5			6	Говь Хэрээн нүд	Asparagus gobicus Ivanova
26-Jul-22				1	Хөмүүл	Allium mongolica	4	6				Агь шарилж	Artemisia frigida
26-Jul-22				2	Багуур	Anabasis brevifolia	1	3				Улаан бударгана	Reamnia songonica Pall
26-Jul-22	UHG SF02	Хармагтай	Хазаар өвс хармагт	3	Хялгана	Stipa glareosa	8	6	20%	4		Тайжгийн жинс	Echinops nitro
26-Jul-22				4	Хазаар өвс	Clestogenes songonica	2	2				Азлааны Сэдэргэнэ	Convolvulus ammonii
26-Jul-22												Сибир хармаг	Nitraria sibirica
26-Jul-22												Бажууна	Rheumnanum
26-Jul-22												Өмхий өвс	Peganum nigelastrum
26-Jul-22												Бор бударгана	Salsola passenna Bge
26-Jul-22												Хөмүүл	Allium mongolica
26-Jul-22												Агь шарилж	Artemisia frigida
26-Jul-22												Орог тэсэг	Eurotia ceratoides
26-Jul-22												Ямаан шарилж	Artemisia scoparia
26-Jul-22	UHG SF03	Ойн зурвас гадна	Таана Хялганаг	1	Таана	Allium polyrhizum	6	6	10%	5		Харгана	Caragana SP
26-Jul-22				2	Хялгана	Stipa glareosa	4	4				Хэрээн нүд	Asparagus
26-Jul-22				3	Уст хамлаг		1	10				Орог тэсэг	Eurotia ceratoides
26-Jul-22				4	Баг хуш хамлаг		8	0.8				Ямаан шарилж	Artemisia scoparia
26-Jul-22				5	Цагаан дэмэг	Clestogenes songonica	2	0.5					
26-Jul-22	UHG SF04	Ойн зурвас дотор	Улааж Хависганаг	1	Улааж	Carex	18	17	60%	4		Орог тэсэг	Eurotia ceratoides
26-Jul-22				2	Хуурамч хависгана	Scorzonera pseudo-divanicata	3	20				Говь Хэрээн нүд	Asparagus gobicus Ivanova
26-Jul-22				3	Лууль	SP	17	3				Хялгана	Stipa glareosa
26-Jul-22				4	Ямаан шарилж	Artemisia scoparia	1	7				Харгана	Caragana SP
26-Jul-22	UHG SF05	Хулсангийн ус	Өмхий өвс-дэрсг	1	Өмхий өвс	Peganum nigelastrum	12	3	25%	2		Агь шарилж	Artemisia frigida
26-Jul-22				2	Лууль	SP	2	2				Хазаар өвс	Clestogenes songonica
26-Jul-22	UHG SF06	Шинэ ус	Өмхий өвс-дэрсг		Өмхий өвс	Peganum nigelastrum	13	30	30%	3		Гялгар дэрс	Achnatherum splendens
26-Jul-22					Гялгар дэрс	Achnatherum splendens	1	6					
26-Jul-22					Уст хамлаг	SP	5	0.7					
27-Jul-22					Ямаан шарилж	Artemisia scoparia	2	14				Төв азийн лавай	
27-Jul-22					Агь шарилж	Artemisia frigida	3	9				Хуурамч хависгана	
27-Jul-22					Таана	Allium polyrhizum	1	7				Гялгар дэрс	Achnatherum splendens

Зураг 1. Ургамлын бичиглэлийн мэдээллийг мэдээллийн санд оруулсан байдал. Ургамлын бичиглэл хийх мониторингийн цэгүүд нь кодчилсон нэртэй байх ба тухайн цэгт тоологдсон ургамлын зүйлийн бүрдлийн монгол болон латин нэр, бүрхэц, бодгалийн тоо, бодгалиудын газрын дээрхи өндөр, амьдралын хэлбэр, вегетацын хугацаа, газарзүйн хэв шинж, судалгааны цэгийн ойр орчмын ургамлын зүйлийн бүрдэл зэргийг бүртгэн мэдээллийн санд оруулав.

Ургамлын бичиглэл судалгааны гол үзүүлэлтүүдийг харьцуулсан нь 2018- аас 2022 онуудад хийгдсэн ургамлын бичиглэл судалгааг ижил арга зүйгээр хийсэн ба зарим гол үзүүлэлтүүдийг харьцуулж үзэв.

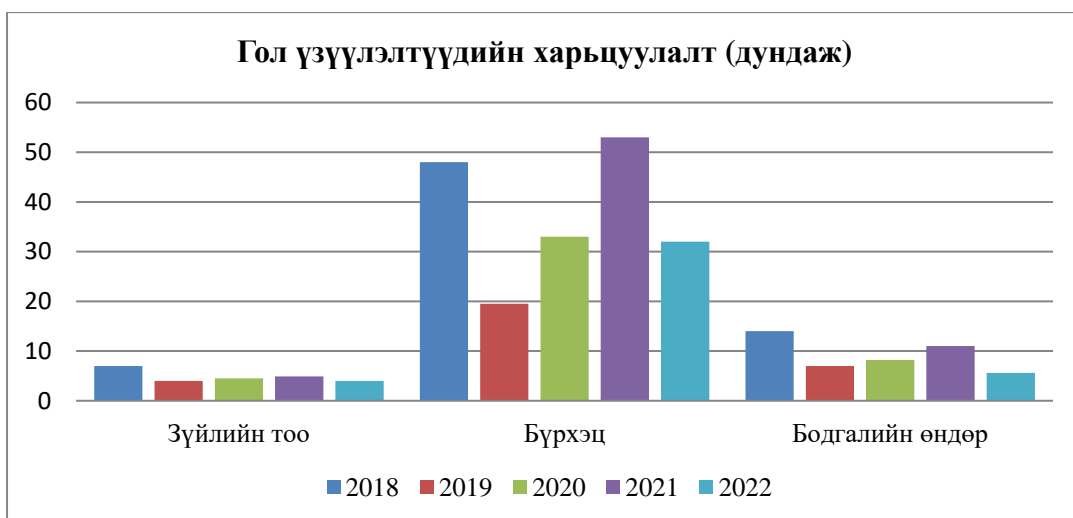

График 1. Ургамлын бүрхэц, зүйлийн тоо, бодгалийн өндөр зэрэг бүх үзүүлэлт 2019 оноос хойш 2021 он хүртэл жилүүдэд нэмэгдсэн байсан ч 2022 онд тоон үзүүлэлт багассан байдалтай байна.

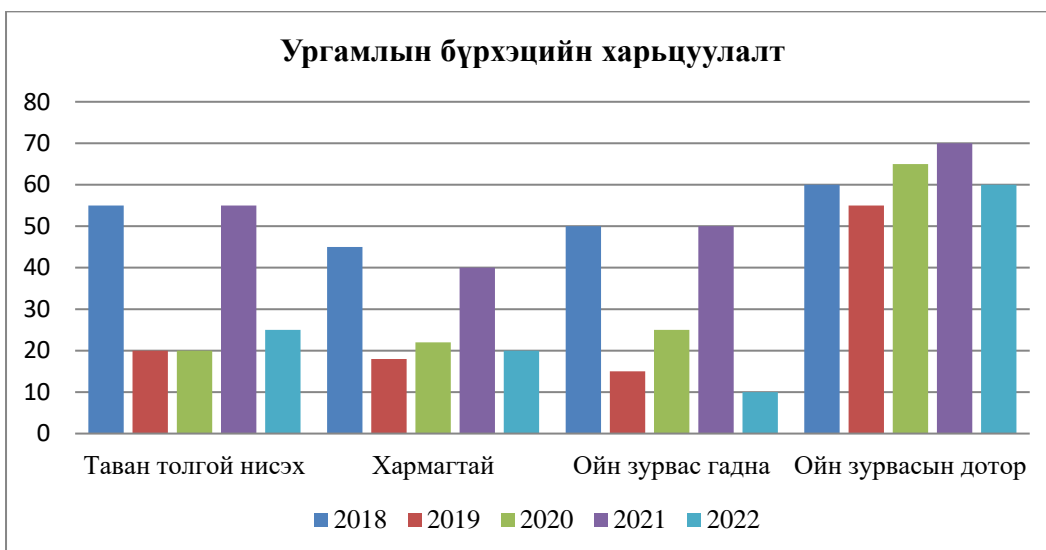

График 2. Ургамлын зүйлийн тоог Ухаа худагийн болон Баруун нарангийн цэгүүдийг харьцуулахад 2018 оноос хойш 5 жилд ухаа худгийн мониторингийн цэгүүдэд нэмэгсэн дүнтэй байгаа нь графикаас харагдаж байна.

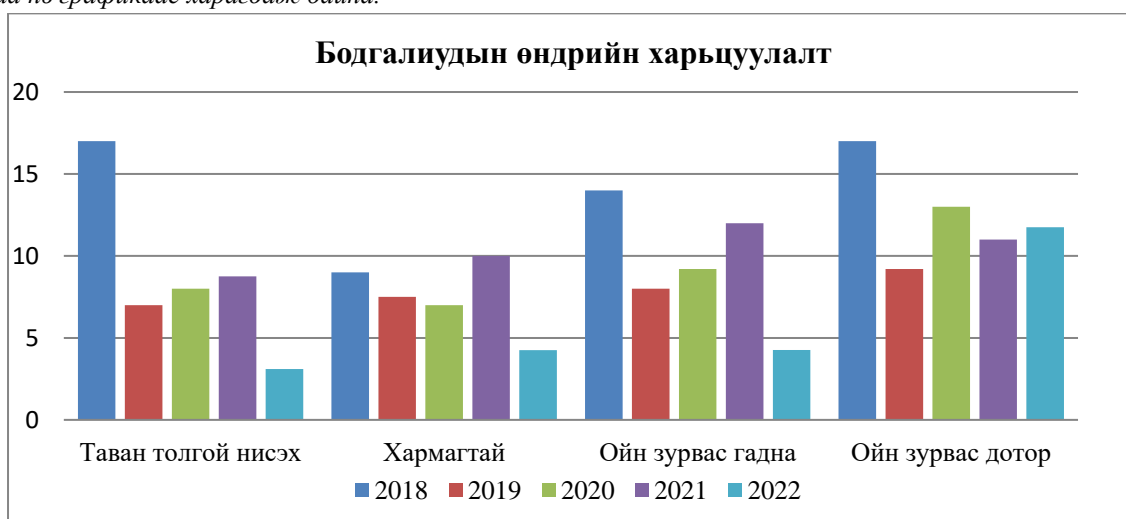

График 3. Ургамлын газрын дээрхи хэсгийн өндрийн хэмжээг харьцуулахад 2019 оноос 2022 он хүртэл нэмэгдсэн байна. Энэ нь хур тунадас бага унасантай холбоотой гэж тайлбарлагдахаар байна.

Дүнгэлт: 2018- 2022 оны ургамлын бичиглэл судалгааны гол үзүүлэлтүүдийг харьцуулан үзэхэд 2019 оноос 2021 оныг хүртэл нэмэгдсэн байдалтай байсан бол 2022 онд үзүүлэлтүүд буурсан байна. Энэ нь тухайн жилүүдийн хурт тунадасны байдалтай шууд хамааралтай.

ФОТО ЗУРАГ. Ургамлын бичиглэл хийх үеийн зарим фото зургуудаас.

Зураг 2. “Хулсан ус”- ны мониторингийн цэгт ургамлын бичиглэл хийж байгаа нь.

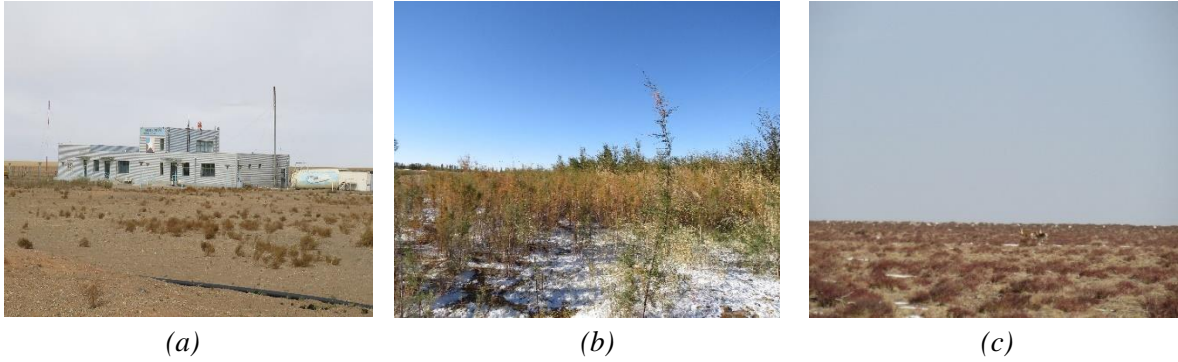

Зураг 3. “Ойн зурвасын гадна талын ургамлын мониторингийн цэгт ургамлын бичиглэл хийж байгаа нь.

12.4.2. Амьтан аймгийн судалгаа

“Энержи Ресурс” ХХК-нь “Аварлын эрэлд” ХХК-ний судалгааны багтай хамтран Цогтцэций сумын баруун хойно байрлах Таван толгойн нисэх буудлын орчим жижиг хөхтөн амьтан болон шувуудын нарийвчилсан судалгаа, Ойн зурвас орчим шувуудын төрөл зүйлийн бүрдэл, тоо толгойг тогтоох судалгаа, Наймдайн хөндий орчимд жижиг хөхтөн амьтны судалгааг тус тус арга зүйн дагуу хийж гүйцэтгэсэн.

- Таван толгойн нисэх буудлын орчимд 2 зүйл жижиг хөхтөн (шар чичүүл, сибирь алаг даага) бүртгэгдсэнээс Ингэхэд 10 м² талбайд 3-5 нүхтэй талбай 56 га, 6-8 нүхтэй 93 га, 9-10 нүхтэй 57 га, 11-13 нүхтэй 66 га, 14-с дээш нүхтэй талбайн хэмжээ 9 га байсан бөгөөд нийт 281 га талбайд шар чичүүл тархсан байна. Нэг нүхнээс дунджаар 3-5 амьтан идэвхтэй гарч буй нь ажиглагдсан.
- Шувуудын судалгааг арга зүйн дагуу 3 харууц цэгийг сонгосноос гадна шугаман замналын дагуу явж бүртгэл хөтөлсөн. Ингэхэд нийт 44 байршлаас 18 зүйлийн 853 бодгалийг бүртгэсэн байна. Эдгээр зүйлүүдийн нарийвчилсан судалгааны (шувуудын өдрийн идэвхжил, биеийн хэмжээ, нислэгийн өндөр, хурд, чиглэл зэрэг) үр дүнг тайланд дэлгэрэнгүй тусгалаа.
- Шувуудын үхэл хорогдлын судалгааг Таван толгойн нисэх буудал болон Ойн зурвасын орчимд хийхэд Цогтцэций сумаас нисэх буудал руу татсан цахилгаан дамжуулах агаарын шугамын шонгийн доор 3 хон хэрээ, 1 шилийн сар, мод үржүүлгийн талбайд 1 хон хэрээ, наймдайн хөндий орчимд нэг нөмрөг тасын сэг буюу нийт 3 зүйлийн 6 сэг зэмийг бүртгэж баталгаажууллаа.
- Ойн зурвас орчимд харууц цэгийн болон шугаман замналын дагуу судалгааг гүйцэтгэхэд 3 багийн 22 зүйлийн 267 амьтныг бүртгэсэн нь өмнөх оны судалгаанаас даруй 7 зүйл, 138 амьтнаар илүү байна. Сүүлийн 2 жилийн мэдээллийн төсөөтэй байдлыг шалгахад 60%-ийн төсөөтэй байна.
- Нийт зүйлийн 56% нүүдлийн 44% суурин бол бүс нутгийн хэмжээнд Анхааралд өртөхөөргүй, Олон улсын хэмжээнд Ховордож болзошгүй хэмээн үнэлэгдсэн Нөмрөг тас бүртгэгдсэн.
- Наймдайн хөндийд хийсэн жижиг хөхтөн амьтны судалгаагаар 2 зүйлийн 20 орчим амьтныг илрүүлсэн бөгөөд арга зүйн дагуу зүйлийн олон янз байдлын индекс ашиглан тооцоолоход $D_s=0.9$ байгаа нь зүйлийн баялаг нэн ядмаг байгааг илэрхийлж байна. Энэ нь судалгаа хийсэн цаг хугацаа оройтсон, ихэнх зүйл ичээлсэн үе таарсантай холбоотой.

Зураг 12.4.2.1. Судалгааны талбай (а. Таван толгой нисэх буудал, б. Ойн зурвас, с. Наймдайн хөндий)

Зураг 12.4.2.2. Ойн зурвас орчимд хийгдсэн судалгааны үр дүн (Харзны шийхнүүхэй, Дагуур гар сүүлт, Хар гүеэт хөөндэй)

Зураг 12.4.2.3. Таван толгойн нисэх буудал орчмын жижиг хөхтөн амьтдын судалгаа

Зураг 12.4.2.4. Наймдайн хөндий орчмын жижиг хөхтөн амьтдын судалгаа

12.4.3. Цагаан хад орчмын уст цэг дээр автомат камераар ажиглалт явуулах

“Энержи Ресурс” ХХК-н 2019 оноос эхлэн жил бүр Цагаан хадны НАБТ-нь уст цэг дээр амьтаны аймгийн судалгааны ажил хийж гүйцэтгэж байна. 2022 оны 7 сарын 25-аас 10 сарын 30-ны хооронд автомат камер байрлуулсан.

Зураг 12.4.3. Цагаан хадны уст цэг дээр байрлуулсан амьтаны ажиглалтын камераар авсан зураг

13. ОЛОН НИЙТЭД ТАЙЛАГНАХ ХУВААРЬ, ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

№	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг тайлагнах үйл ажиллагаа	Тайлан мэдээлэл хүлээн авах тал	Гүйцэтгэл	Нийт зардал мян.төг	Хугацааны тов
1	Худаг ашиглагч нарт хэмжилт хийх тухай бүрт худгийн хэмжилтийн мэдээллийг танилцуулах	Цогтцэций сумын иргэд	Энэ жилийн нутгийн иргэдийг мониторингид оролцуулах ажлыг 6 сарын 5 өдөр зохион байгуулж 10 иргэнийг хамруулсан болно.	2,500.0	8 сарын 20
2	Агаарын бохирдлын эх үүсвэрийн тоо бүртгэлийн тайлан	Цогтцэций сумын ЗДТГ	Агаарын бохирдлын эх үүсвэрийн бүртгэлийн мэдээллийг гаргаж хүргүүлсэн.	200.0	11-р сарын1
3	Төслийн үйл ажиллагаанд ашигласан химийн бодисын ашиглалт зарцуулалтын тайлан	Цогтцэций сумын ЗДТГ БОАЖЯам	Тайланг хуулийн хугацаанд төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргэхээр төлөвлөж байна.	200.0	11-р сарын 25 1-р сарын 30
4	Аюултай хог хаягдлын мэдээ	Цогтцэций сумын засаг даргын тамгын газар	Ухаа худаг төслийн аюултай хог хаягдлын жилийн эцсийн тайланг Хог хаягдал улсын мэдээллийн нэгдсэн сангийн тогтолцоо, бүрдэл болон мэдээлэл төвлөрүүлэхийн журамд заагдсаны дагуу 9-р сард ЗДТГ-т тайланг хүргүүлэв.	200.0	Жилд 1 удаа
5	Гадаад орчны тоосны концентрацийн хэмжилтийн үр дүн	Компанийн ажилтнууд	Гадаад орчны агаарын тоосжилтын мэдээг уурхайн нийт ажилтнуудад танилцуулах байдлаар сар бүр МНТ-ны самбар дээр байрлуулсан.	1,200.0	Сар бүрийн 5-ны өдөр
6	Компанийн байгаль орчны ажлын гүйцэтгэл	Олон нийт, сонирхогч талууд	Энержи Ресурс ХХК нь 2022 оны 10 сарын 12-14-ны	Үйл ажиллагааны	-

			өдрүүдэд Өмнөговь аймгийн Цогт-Овоо, болон Цогтцэций суманд хариуцлагатай уул уурхай иргэдийн оролцоо сэдэвт нээлттэй өдөрлөгийг зохион байгуулсан.	зардлаас	
НИЙТ ЗАРДАЛ, мян.төг			4,300.0		

13.1 Худаг ашиглагч нарт хэмжилт хийх тухай бүрт хүдгийн хэмжилтийн мэдээллийг танилцуулах

Ухаа худаг уурхайн Байгаль орчны хэсэг болон Орон нутгийн харилцааны нэгжүүд хамтран байгаль орчны хээрийн хэмжилтийн ажилд иргэдийг оролцуулж хэмжилтийн бодитой мэдээллийг иргэдэд олгох зорилготой ажлыг жил бүр зохион байгуулдаг Энэ жилийн нутгийн иргэдийг мониторингид оролцуулах ажлыг 6 сарын 5 өдөр зохион байгуулж 10 иргэнийг хамруулсан болно.

- Ухаа худаг уурхайн усны хэмжилтийг “Адгийн ус” малчны гар худаг дээр очиж усны түвшин болон бусад физик- химийн үзүүлэлтүүдийг сар бүр хэрхэн хэмждэгийг бодитоор үзүүлж танилцуулсан. Хэмжилтээр тус худгийн усны түвшин 2.0м, усны эрдэсжилтийн хэмжээ 1513 мг/л, рН буюу усны орчин 8.7 зэрэг үзүүлэлтүүдийг усны хэмжилтийн зөөврийн багажны тусламжтайгаар хийж холбогдох дүр дүнг оролцогчдод танилцуулав. Хэмжилтээс үзэхэд тус гар худгийн усны дээжинд усан орчин болон эрдэсжилтийг тодорхойлоход усан орчин нь ундны усны MNS 900:2018 стандартын түвшинд байсан. Мөн тоосны хэмжилтийг Ойн зурвас газарт хийсэн. Хэмжилтийн үр дүнгээс үзэхэд тоосжилтын хэмжээ нь 0.025 мг/м3 буюу байсан нь Монгол улсын агаарын чанарын MNS 4585:2016 стандартаас бага үзүүлэлттэй байсан.
- Мониторингид оролцсон хүмүүсээс мод тарих сонирхолтой иргэдэд Энержи Ресурс компанийн мод үржүүлгийн талбай болон Ойн зурвасын ногоон байгууламжийн танилцуулга хийж, модыг хэрхэн үржүүлдэг, мод тарих арчлан хамгаалах талаарх дэлгэрэнгүй мэдээ мэдээлэл өгч, модны суулгац хандивлав.

Зураг 13.1.1. Мониторингийн хэмжилтийг малчдад танилцуулж байгаа байдал

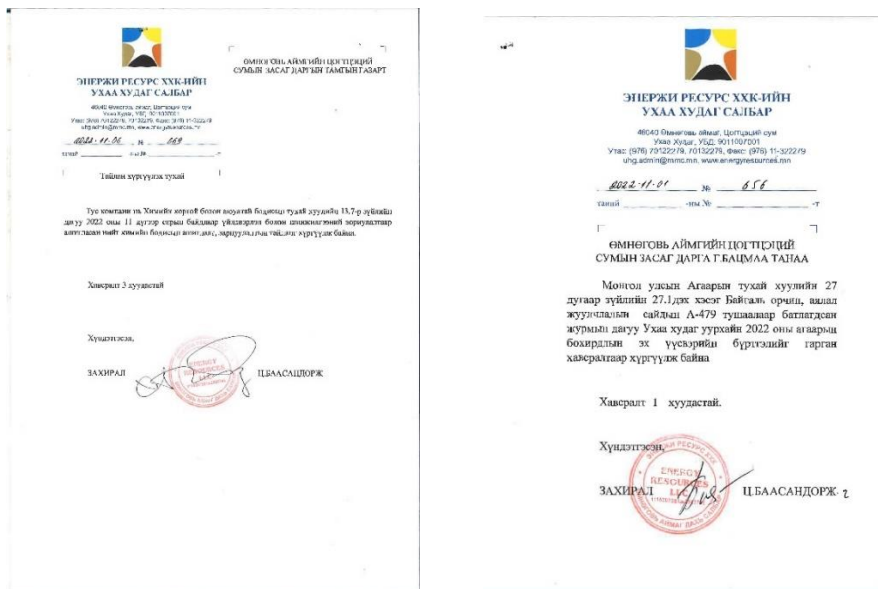
Зураг 13.1.2. Мод үржүүлэгийн талбайтай танилцсан байдал

13.2 Агаарын бохирдлын эх үүсвэрийн тоо бүртгэлийн тайлан

Ухаа худаг төслийн суурин болон хөдөлгөөнт эх үүсвэрийг мэдээллийг гарган Цогтэцийсумын Засаг даргын тамгын газарт гарган хүргүүлсэн.

13.3 Төслийн үйл ажиллагаанд ашигласан химийн бодисын ашиглалт зарцуулалтын тайлан

2022 оны химийн бодисын зарцуулалтын тайланг хуулийн хугацаанд буюу 2022 оны 11-р сарын 6-ны өдөр Цогтэций сумын ЗДТГ-т хүргүүлэв.

Зураг 13.2.1 Тайлан хүргүүлсэн тухай албан бичиг

13.4 Аюултай хог хаягдлын мэдээ

Ухаа худаг уурхайн аюултай хог хаягдлын жилийн эцсийн тайланг Хог хаягдал улсын мэдээллийн нэгдсэн сангийн тогтолцоо, бүрдэл болон мэдээлэл төвлөрүүлэхийн журамд заагдсаны дагуу 2022 оны 9-р сард Цогтэций сумын ЗДТГ-т хүргүүлэв.

Зураг 13.4.1 Тайлан хүргүүлсэн тухай албан бичиг

13.5 Гадаад орчны тоосны концентрацын хэмжилтийн үр дүнгийн тайлан, мэдээ

Ухаа худаг уурхай орчмын гадаад орчны тоосны концентрацийн хэмжилтийн үр дүнг нийт ажилтнуудад нээлттэй байдлаар тайлагнах журмаар БОМТ-ны самбар дээр сар бүр байрлуулах ажил хийгдсэн байгаа. Дээрх ажлын хүрээнд сар бүрийн тоосны хэмжилтийн үр дүнгээс гадна байгаль орчны ажилтай холбоотой танин мэдэхүйн мэдээлэл хамт байрлуулсан.

Зураг 13.5.1. Гадаад орчны тоосонцрын мэдээлэл болон танин мэдэхүйн мэдээллийн хамт БОМТ-ний мэдээллийн самбар дээр байрлуулсан байдал

13.6. Компанийн байгаль орчны ажлын гүйцэтгэл

Энержи Ресурс ХХК нь 2022 оны 10 сарын 12-14-ны өдрүүдэд Өмнөговь аймгийн Цогт-Овоо, болон Цогтцэций суманд хариуцлагатай уул уурхай иргэдийн оролцоо сэдэвт нээлттэй өдөрлөгийг зохион байгуулсан.

Нээлттэй өдөрлөгийг хүрээнд доорхи чиглэлээр иргэдэд мэдээллээ хүргэж, иргэдийн санал хүсэлтийг сонссон

- Ухаа худаг уурхайн танилцуулга
- Нүүрс баяжуулах үйлдвэр
- Орон нутгийн хамтын ажиллагаа
- Байгаль орчны үйл ажиллагаа
- Хүний нөөцийн бодлого нээлттэй ажлын байр
- Нээлттэй хэлэлцүүлэг

Зураг 13.6.1. Зураг нээлттэй өдөрлөгийн зохион байгууламж буй үеийн зураг

14. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ЗАРДАЛ

2022 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний төлөвлөсөн зардал 324,000,000 төгрөг бөгөөд түүний барьцаа болох 162,000,000 төгрөгийг Төрийн сангийн тусгай дансанд Энержи Ресурс компаниас байгаль орчин хамгаалах төлөвлөгөөний барьцаа болгон байршуулсан.

№	Хийгдэх ажлын чиглэл	Хийгдсэн ажлын тодорхойлолт	Зарцуулалт, мян.төг
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төсөв	Уурхайн сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	34,800.00
		Нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	7,000.00
		Цахилгаан станцын сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	8,000.00
		Нүүрс ачиж буулгах талбайн сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	14,700.00
2	Нөхөн сэргээлт	Шимт хөрсөөр хучсан талбайг ургамалжуулах, усалгаа арчилгаа хийх	95,000.00
		Ургамалжуулсан талбайг усалж арчлах, нөхөн тарилт хийх	15,000.00
3	Дүйцүүлэн хамгаалах үйл ажиллагаа	Дүйцүүлэн хамгааллын арга хэмжээний хүрээнд орхигдсон эвдэрсэн газрыг нөхөн сэргээх	54,900.00
4	Нүүлгэн шилжүүлэлт, нөхөн олговор	Нөлөөллийн бүсийн малчид болон сумдын иргэдэд өвс тэжээлийн дэмжлэг үзүүлэх	ОНХ-н зардлаас
5	Түүх соёлын өвийг хамгаалах	Ажил төлөвлөгдөөгүй	0.0
6	Осол эрсдэлийн менежмент	Химийн бодисын хадгалалт ашиглалтаас үүсэх эрсдлийг бууруулах, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ, сургалт	13,500.00
7	Хог хаягдлын менежмент	Хог хаягдлын ангилан ялгалтын нэр төрлийг нэмэгдүүлэх, хог хаягдал түр хадгалах цэгийг сайжруулах,	19,400.00
8	Удирдлага зохион байгуулалт	Байгаль орчны менежмент тогтолцооны аудит, Байгаль орчны ажлын байрны үзлэг, сургалт	24,000.00
9	Орчны хяналт шинжилгээ	Усны хяналт шинжилгээ	9,740.00
		Агаарын чанарын хяналт шинжилгээ	19,900.00
		Хөрсний хяналт шинжилгээ	1,920.0
		Ургамлан бүрхэвч ба амьтны аймгийн судалгаа	12,400.00
10	Олон нийгэд тайлагнах	Мониторингийн ажилд олон нийтийг оролцуулах, төрийн байгууллагад мэдээ тайлан хүргүүлэх	4,300.00
НИЙТ ЗАРДАЛ, мян.төг			334,560.0

15. ДҮГНЭЛТ

Тайлант хугацаанд байгаль орчны дараах гол ажлуудыг хийж гүйцэтгэсэн.

- Уурхайн хаягдлын овоолгын биологийн нөхөн сэргээлт хийсэн 3.0 га талбайд усалгаа арчилгааг хийж гүйцэтгэлээ.
- Уурхайн хаягдлын овоолгын 10 га талбайг хэлбэршүүлэн налууулж шимт хөрсөөр хучих ажлыг хийж гүйцэтгэв.
- Засгийн газрын 2020-2024 оны мөрийн хөтөлбөрт тусгагдсан Монгол орны хэмжээнд уул уурхайн үйл ажиллагааны улмаас эвдэрч эзэнгүй орхигдсон талбайг нөхөн сэргээх зорилтын хүрээнд манай компани гар аргаар алт олборлосон Өмнөговь аймгийн Баяндалай сумын Баян цагааны нуруу нийт 7 га эвдрэлтэй талбайд техникийн нөхөн сэргээлтийг холбогдох стандартын дагуу амжилттай хийж гүйцэтгэлээ.
- “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөнийг хүрээнд Энержи Ресурс ХХК-ийн мод тарьж ургуулах урт хугацааны төлөвлөлтийн дагуу говь цөлийн бүсэд хамгаалалтын ойн зурвас байгуулах замаар газар нутгийг хөрсний доройтол, цөлжилтөөс хамгаалах, ойжуулалтын ажлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлэх, тус ажлыг шинжлэх ухааны зохих аргачлалд тулгуурлан ойн мэргэжлийн байгууллагатай хамтран ажиллаж байна. Энэ жилийн цар тахал, хил гаалын нөхцөл байдлаас шалтгаалан уурхай зогсолттой байсан бөгөөд хаврын мод тарилтын бэлтгэл ажил хойшлогдсон хэдий ч 9-р сарын 22-ноос эхлэн хамгаалалтын ойн зурвас байгуулах ажил эрчимтэй явагдсан ба нийт 40 га талбайд 82 мянган мод тарих ажлыг гүйцэтгэсэн.
- Энержи Ресурс ХХК нь 2022 оны 10 сарын 12-14-ны өдрүүдэд Өмнөговь аймгийн Цогт-Овоо, болон Цогтцэций суманд хариуцлагатай уул уурхай иргэдийн оролцоо сэдэвт нээлттэй өдөрлөгийг зохион байгуулсан

16. ХАВСРАЛТ

Хавсралт 1. Наймдайн хөндий орчмын малчдын худгуудын усны чанарын шинжилгээний хариу

УСНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЛАБОРАТОРИ
Ойговь аймаг, Ногоотий сум, "Ухаа Худаг" уурхай
И-мэйл хаяг: laboratory@ummc.mn

СОРЛТЫН ДУНГИЙН ТАЙЛАН

№: 22_45

Хэвлэсэн өгнөө: 2022.09.05
Хуудасны дугаар: 1/1

УСНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЛАБОРАТОРИ
Ойговь аймаг, Ногоотий сум, "Ухаа Худаг" уурхай
И-мэйл хаяг: laboratory@ummc.mn

Лабораторийн дугаар	Техникийн шаардлага	Сорьцын тодорхойлолт
45/202-208	MNS 0900:2018	Унд, ахуйн ус

Сорьцын нэр:

1. Ц-202 Малчдын хуудай, Сууц	4. Ц-305 Малчдын хуудай, Улаан хуудай
2. Ц-203 Малчдын хуудай, Пулам хуудай	5. Ц-206 Малчдын хуудай, Найвдай
3. Ц-204 Малчдын хуудай, Зүүн савир	6. Ц-207 Малчдын хуудай, Шангай
	7. Ц-208 Малчдын хуудай, Долоогой

Сорьцын хэмжээ	Хүлээн авсан өгнөө	Шинжлэсэн өгнөө
Тус бүр 2 литр	2022.08.31	Эхэлсэн: 2022.09.03 Дууссан: 2022.09.05

Эхлүүлж сорьцон дун нь тухайн сорьцын хувьд гүйцэтгэж.

Д/а	Шинжилгээний үзүүлэлт, нэгж	Шинжилгээний аргын стандарт	Зөвшөөрөгдөх хэмжээ	Үр дүн							
				202	203	204	205	206	207	208	
1	Өнгө, градус*	MNS 1097:1970	20	7.06	3.50	17.51	45.54	3.50	3.50	3.50	3.50
2	Цэцэглэн дамжуулах чанар, мСм/см	MNS ISO 7888:1999	1.0	1.45	3.33	5.23	4.00	2.08	2.32	4.53	
3	Ууссан давс, мг/л*	-	-	665	1679	2390	1842	957	1067	2080	
4	Усны орчин, рН	MNS ISO 10523:2001	6.5-8.5	8.01	7.81	7.56	7.72	7.88	7.69	6.95	
5	Удвалын чөлөөт хэсэг (СД), мг/л*	Фотометр DT2B	0.2-0.3	<0.05	<0.05	<0.05	<0.05	<0.05	<0.05	<0.05	
6	Фторид (F ⁻), мг/л*	Фотометр DT2B	0.7-1.5	>2.0	>2.0	>2.0	>2.0	>2.0	>2.0	>2.0	
7	Бронхий хагууцал, мг/ж/л	MNS ISO 6059:2005	7.0	3.38	3.77	4.51	2.93	3.34	2.02	3.50	
8	Аммонийн ион (NH ₄ ⁺), мг/л	MNS 1097:1970	1.5	<0.05	<0.05	<0.05	<0.05	3.33	0.20	0.13	
9	Нитритийн ион (NO ₂ ⁻), мг/л	MNS 4431:2005	1.0	<0.007	0.007	<0.007	0.009	0.451	0.053	0.020	
10	Нийт төмөр (Fe), мг/л	MNS 4430:2005	0.3	<0.05	<0.05	0.05	<0.05	<0.05	<0.05	<0.05	

Сорьц авсан: Байгаль орчны ажилтан
Сорьцт хийсэн: Химич
Хяналт хийсэн: Ахлах менежер

/Р. Отгонцогт/
/Т. Микваддагь/

*Нитрогенийн хурьцаа хэтрээгүй бөгөөд Сорьцон лабораторийн зөвшөөрөгдөх зурварт хамаарна.

Хавсралт 2. Наймантын хөндий орчмын малчдын худгуудын усны чанарын шинжилгээ

УСНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЛАБОРАТОРИ
Ойговь аймаг, Ногоотий сум, "Ухаа Худаг" уурхай
И-мэйл хаяг: laboratory@ummc.mn

СОРЛТЫН ДУНГИЙН ТАЙЛАН

№: 22_63

Хэвлэсэн өгнөө: 2022.10.15
Хуудасны дугаар: 2/2

УСНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЛАБОРАТОРИ
Ойговь аймаг, Ногоотий сум, "Ухаа Худаг" уурхай
И-мэйл хаяг: laboratory@ummc.mn

Лабораторийн дугаар	Техникийн шаардлага	Сорьцын тодорхойлолт
63/308-312	MNS 0900:2018	Унд, ахуйн ус

Сорьцын нэр:

7. Ц-308 Малчдын хуудай, Хууцан ус	10. Ц-311 Малчдын хуудай, Гууцан ус
8. Ц-309 Малчдын хуудай, Долоогой гүрш	11. Ц-312 Малчдын хуудай, Дажууц ус
9. Ц-310 Малчдын хуудай, Батлуурын	

Сорьцын хэмжээ	Хүлээн авсан өгнөө	Шинжлэсэн өгнөө
Тус бүр 2 литр	2022.10.13	Эхэлсэн: 2022.10.13 Дууссан: 2022.10.15

Эхлүүлж сорьцон дун нь тухайн сорьцын хувьд гүйцэтгэж.

Д/а	Шинжилгээний үзүүлэлт, нэгж	Шинжилгээний аргын стандарт	Зөвшөөрөгдөх хэмжээ	Үр дүн					
				308	309	310	311	312	
1	Өнгө, градус*	MNS 1097:1970	20	0.0	0.0	0.0	28.02	0.0	
2	Цэцэглэн дамжуулах чанар, мСм/см	MNS ISO 7888:1999	1.0	3.09	0.15	0.15	0.91	0.99	
3	Ууссан давс, мг/л*	-	-	1425	68	68	420	359	
4	Усны орчин, рН	MNS ISO 10523:2001	6.5-8.5	8.07	7.53	7.47	7.06	7.35	
5	Удвалын чөлөөт хэсэг (СД), мг/л*	Фотометр DT2B	0.2-0.3	-	-	-	-	-	
6	Фторид (F ⁻), мг/л*	Фотометр DT2B	0.7-1.5	≥2.0	≥2.0	≥2.0	≥2.0	≥2.0	
7	Бронхий хагууцал, мг/ж/л	MNS ISO 6059:2005	7.0	4.01	8.12	3.68	4.04	4.95	
8	Аммонийн ион (NH ₄ ⁺), мг/л	MNS 1097:1970	1.5	0.39	0.27	0.06	2.16	0.40	
9	Нитритийн ион (NO ₂ ⁻), мг/л	MNS 4431:2005	1.0	<0.007	<0.007	<0.007	<0.007	<0.007	
10	Нийт төмөр (Fe), мг/л	MNS 4430:2005	0.3	<0.05	<0.05	<0.05	0.27	<0.05	

Сорьц авсан: Байгаль орчны ажилтан
Сорьцт хийсэн: Химич
Хяналт хийсэн: Ахлах менежер

/Р. Отгонцогт/
/Т. Микваддагь/

*Нитрогенийн хурьцаа хэтрээгүй бөгөөд Сорьцон лабораторийн зөвшөөрөгдөх зурварт хамаарна.

УСНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЛАБОРАТОРИ
Ойговь аймаг, Ногоотий сум, "Ухаа Худаг" уурхай
И-мэйл хаяг: laboratory@ummc.mn

СОРЛТЫН ДУНГИЙН ТАЙЛАН

№: 22_63

Хэвлэсэн өгнөө: 2022.10.15
Хуудасны дугаар: 1/2

УСНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЛАБОРАТОРИ
Ойговь аймаг, Ногоотий сум, "Ухаа Худаг" уурхай
И-мэйл хаяг: laboratory@ummc.mn

Лабораторийн дугаар	Техникийн шаардлага	Сорьцын тодорхойлолт
63/302-307	MNS 0900:2018	Унд, ахуйн ус

Сорьцын нэр:

1. Ц-302 Малчдын хуудай, Алгайн ус	4. Ц-305 Малчдын хуудай, Хууцан хуудай
2. Ц-303 Малчдын хуудай, Шинэ ус	5. Ц-306 Малчдын хуудай, Цагаан зүг
3. Ц-304 Малчдын хуудай, Махууц	6. Ц-307 Малчдын хуудай, Булагт

Сорьцын хэмжээ	Хүлээн авсан өгнөө	Шинжлэсэн өгнөө
Тус бүр 2 литр	2022.10.13	Эхэлсэн: 2022.10.13 Дууссан: 2022.10.15

Эхлүүлж сорьцон дун нь тухайн сорьцын хувьд гүйцэтгэж.

Д/а	Шинжилгээний үзүүлэлт, нэгж	Шинжилгээний аргын стандарт	Зөвшөөрөгдөх хэмжээ	Үр дүн					
				302	303	304	305	307	
1	Өнгө, градус*	MNS 1097:1970	20	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
2	Цэцэглэн дамжуулах чанар, мСм/см	MNS ISO 7888:1999	1.0	2.16	1.56	2.01	0.79	0.73	
3	Ууссан давс, мг/л*	-	-	984	724	925	364	537	
4	Усны орчин, рН	MNS ISO 10523:2001	6.5-8.5	8.20	8.16	8.02	8.29	7.92	
5	Удвалын чөлөөт хэсэг (СД), мг/л*	Фотометр DT2B	0.2-0.3	-	-	-	-	-	
6	Фторид (F ⁻), мг/л*	Фотометр DT2B	0.7-1.5	≥2.0	≥2.0	≥2.0	≥2.0	≥2.0	
7	Бронхий хагууцал, мг/ж/л	MNS ISO 6059:2005	7.0	3.44	1.82	2.20	0.97	1.44	
8	Аммонийн ион (NH ₄ ⁺), мг/л	MNS 1097:1970	1.5	<0.05	0.12	0.05	0.05	0.11	
9	Нитритийн ион (NO ₂ ⁻), мг/л	MNS 4431:2005	1.0	<0.007	<0.007	<0.007	<0.007	<0.007	
10	Нийт төмөр (Fe), мг/л	MNS 4430:2005	0.3	<0.05	<0.05	<0.05	<0.05	<0.05	

Сорьц авсан: Байгаль орчны ажилтан
Сорьцт хийсэн: Химич
Хяналт хийсэн: Ахлах менежер

/Р. Отгонцогт/
/Т. Микваддагь/

*Нитрогенийн хурьцаа хэтрээгүй бөгөөд Сорьцон лабораторийн зөвшөөрөгдөх зурварт хамаарна.

Хавсралт 3. Ухаа худаг уурхай орчмын болон эргэлтийн усан сангийн хяналтын цооногуудын усанд хийсэн хүнд металын шинжилгээ

ALS Group LLC
Mongol Nakhmei building 2nd Khoroov
Chinggis Avenue Khan-Uul District
Ulaanbaatar 17042
Phone: +976 11 343 882 Fax: +976 77 808 882
www.alsglobal.com/geochemistry

To: ENERGY RESOURCES LLC
CENTRAL TOWER, 16TH FLOOR
SUKHBAATAR SQUARE 2
SUKHBAATAR DISTRICT ULAANBAATAR

Page: 2 - A
Total # Pages: 2 (A - C)
Plus Appendix Pages
Finalized Date: 19-OCT-2022
Account: ENERRES

CERTIFICATE OF ANALYSIS UL22255744

Method Analyte Units LOD	ME-ICP02 Ag mg/L 0.004	ME-ICP02 Al mg/L 0.01	ME-ICP02 As mg/L 0.01	ME-ICP02 S mg/L 0.1	ME-ICP02 Ba mg/L 0.01	ME-ICP02 Bi mg/L 0.2	ME-ICP02 Ca mg/L 0.1	ME-ICP02 Cd mg/L 0.01	ME-ICP02 Co mg/L 0.01	ME-ICP02 Cr mg/L 0.01	ME-ICP02 Cu mg/L 0.01	ME-ICP02 Fe mg/L 0.01	ME-ICP02 Hg mg/L 0.02	ME-ICP02 K mg/L 0.3	ME-ICP02 La mg/L 0.05
Ergeltin усан сан 2	<0.004	0.06	<0.01	1.5	0.01	<0.2	23.7	<0.01	<0.01	<0.01	0.01	0.11	<0.02	0.9	0.05
Ergeltin усан сан 4	<0.004	0.02	<0.01	1.4	0.02	<0.2	34.4	<0.01	<0.01	<0.01	0.01	0.06	<0.02	1.8	0.05
Ergeltin усан сан 5	<0.004	0.07	0.01	1.3	0.03	<0.2	89.8	<0.01	<0.01	<0.01	<0.01	0.03	<0.02	2.5	0.06
Nuurs bayaJulakh ulidver	<0.004	<0.01	<0.01	0.9	0.01	<0.2	27.4	<0.01	0.01	<0.01	<0.01	0.01	<0.02	0.9	<0.05
Shatakhуun тугеekh stants	<0.004	<0.01	<0.01	0.7	0.02	<0.2	102.0	<0.01	<0.01	<0.01	<0.01	0.03	<0.02	0.7	0.06
Tsakhilгаan stants	<0.004	<0.01	<0.01	1.9	0.06	<0.2	213	<0.01	0.01	<0.01	<0.01	<0.01	<0.02	2.3	0.08
Tuukhli us	<0.004	<0.01	<0.01	1.8	0.01	<0.2	59.7	<0.01	<0.01	0.01	<0.01	0.03	<0.02	1.6	0.05
Ulidverlin us	<0.004	<0.01	<0.01	3.0	0.04	<0.2	268	<0.01	0.03	<0.01	<0.01	0.01	<0.02	6.0	0.05

Comments: Please be aware that 90 days of free storage has begun as at the date of this report. After the 90 day period your samples will be discarded without notification. If you require your samples to be stored for an extended period please contact us.

***** See Appendix Page for comments regarding this certificate *****

